

DEJ MI SVÉ SRDCE!

JOLANA GERELYOVÁ

„DEJ MI SVÉ SRDCE“

Každé děvče je určeno k tomu, aby věnovalo někomu své srdce. Tu však hromadí se otázky; kterému muži smí děvče bezstarostně věnovati své srdce? Jaká má býti povaha a činnorodost muže? Co má děvče od něho požadovati? Jak se má vůči němu chovati, co smí dovoliti a co nikoliv? Na takové a podobné otázky není věru lehká odpověď a přece je ji nevyhnutelně zapotřebí. Tato kniha plná života a barvy, vede kroky mladých dívek na nejkrásnější cestu ženina života.

DEJ MI SVÉ SRDCE!

**NAPSALA
JOLANA GERELYOVÁ**

PŘEDMLUVA PROF. DR. TIHAMÉRA TÓTHA.

PRAHA 1938

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

PŘEKLAD MARIE KUTHANOVÉ.

**Vytiskla knihtiskárna »BORGIS«, FR. LOOS,
Praha XII., Americká 41.**

O B S A H :

Předmluva	7
Vykřičník	11
Není tím pravým	15
První proč	25
Jsou všechny takové?	33
Bengálský oheň	51
Nechci se vdát!	63
Popelka v zajetí	71
Právo na štěstí	83
Oběť nebo osvobození?	95
Pouhé psaní	103
Přátelství	113
Konec výboje	123
„Požehnaný, jenž přichází jménem Páně . . .“	131
Vyznání víry	141
Co Bůh spojil	155
Mamička zůstane doma!	163
Odstup!	177
Nové, čisté pokolení	187
Až do smrti	193

PŘEDMLUVA.

Autorka vede v této knize své mladé čtenářky závažnou, osudovou cestou. Jen vynalézavá péče a láska mohla splnit tento úkol.

Každé děvče je určeno k tomu, aby věnovalo někomu své srdce; buď věčně a výhradně nejsvětějšímu Srdci nebeského Snoubence, nebo manželu a dětem; aby zvolilo buď závoj jeptišky nebo závoj nevěsty — klášter nebo domácnost.

Tu však hromadí se otázky. Kdo jest povolán k tomu a kdo k onomu? Kterému mladému muži smí děvče bezstarostně věnovati své srdce? Jaká má býti povaha a čínorodost muže? Co má děvče od něho požadovati? Jak se má vůči němu chovati, co smí dovoliti a co nikoliv?

Na takové a podobné otázky věru není lehká odpověď. Nikoliv — lehká není — ale je jí nevyhnutelně zapotřebí!

Buďme proto spisovatelce ze srdce vděční. První její kniha pojednávala »O dospívajících dívkách«, ve druhé své knize ukázala nám jaká má býti »Vzdělaná dívka« a ve třetí »Povolání nebo frontovní služba« pojednává podrobně o všech možnostech ženské práce. Konečně v této čtvrté knize vede kroky mladých

dívek na nejkrásnější cestu ženina života, ke splnění největšího úkolu ženy: založení domácnosti a péči o posvátný oheň rodinného krbu.

Vede je však zcela zvláštním způsobem. V knize, která pojednává o největších předmětech a dává rozhodné rady pro život, nenalezneme jediné nudné věty, ani jediného suchého teoretického rozboru: vše co říká, je plno života a barvy, jsou to úchvatné zážitky a napínavé rozmluvy. Nejdůležitější při tom je jemný takt a úcta, se kterou se autorka chápe choulostivějších míst, která ovšem nemohla být vynechána. Proto žádná rozumná matka a žádná bystrá vychovatelka nezapoví své »velké« dceři tuto knihu. O těchto věcech čtou přece jinde, bohužel, daleko ne v onom vyrovnaném mravním osvětlení, které u pí. Gerelyové obzvláště a radostně musíme vyzvednouti.

»Dříve nebo později zadá každé děvče svůj život«, — praví na kterémsi místě spisovatelka — buď Bohu, rodině, nebo službě bližnímu. V zásadě je toto trojí jedno, neboť konečně musí vést to i ono k Bohu. Pramen protéká mnohé cesty v různých podobách, na konec však každá řeka ústí do moře . . .«

V hluboké moudrosti této věty vidíme vlastní cíl a podstatu cenné té knihy — vést totiž naše mladé dívky na rozličných cestách života k nejvyšším ideálům.

Bůh žehnej nejnovější knize spisovatelky, jejíž jemné péro rozluštilo již tak mnohé dívčí problémy.

**Nechť každá čtenářka — ať již ve svatyni kláštera
nebo ve svátosti manželské své srdce podle vůle Boží
věnuje tomu pravému.**

**Tihamér Tóth,
profesor university
v Budapešti.**

Vykřičník.

»Ten, který stvořil lidi, na počátku mužem a ženou je učinil.«

Ev. 5. Matouše 19, 3 — 6.

Eva dostala podivný lístek. Nebylo na něm nic napsáno, jen veliký vykřičník. Věděla však co znamená.

Před půl rokem, když se po abiturientní zkoušce rozloučila v klášteře se svými spolužačkami, zašeptala jí Nora na konec do ucha:

»Nezapomeň poslat vykřičník!«

Prožily spolu čtyři dlouhá leta. Čtyři dlouhá leta učení, kázně, netrpělivé zvědavosti, co asi přinese budoucnost. Čtyři leta blaženého očekávání a trapné nejistoty — dobu, kdy život dívek se počíná teprve rozvíjet jako poupata.

Nora nebyla nijak důvěrně s Evou spřátelena. Nebyly si v ničem podobny. Jejich duše byly dva zcela odlišné nástroje. Duše Evy podobala se hluboce sladěným houslím, tajícím tisícero skvělých melodí; kdežto duše Nory podobna byla otevřenému cymbálu s mnoha strunami. Přes to — anebo snad právě proto — sdášely se znamenitě.

V Nořině rodině panoval hlučný společenský ruch. Rodiče ji poslali na čas do kláštera, aby ji vzdálili od stálého rozptýlení a mužské společnosti. V neděli si přicházeli pro Noru a poskytovali tím nestálé a těkající mysli mladého děvčete a jeho nespoutané chtivosti novou potravu. Nic zlého, či vlastně nebezpečného si sice nikdy z domova neodnesla, — nebyli by ji pak ovšem v klášteře trpěli — avšak v očích svých družek byla přece představitelkou »světa« a »společnosti«. Její veselá a přirozená povaha a okolnost, že pro každý smělý kousek ji bylo lze snadno získati zjedнала jí také jinak všeobecnou oblibu.

Eva přišla do kláštera právě z opačných důvodů. Její rodiče žili tiše a osaměle, jediný její bratr připravoval se na kněžské povolání. Dospívající děvče nemělo žádnou společnost. V jednotvárnosti svého života nepřiměřeně zvažněla a tak se zabloubala do svých studií, že se zdálo, jakoby zcela zapomněla na své mládí a na krásy života. Toto zdání však bylo klamné, srdce mladé dívky žádalo si s hlubokou tesknoutou radosti a veselého okolí. Ve vážném kruhu rodinném uzavírala se duše jako květinový kalich, který za šera postrádá slunce. V klášterní škole mezi mnoha mladými dívkami poněkud ožila. Poněvadž pak se protiklady zpravidla přitahují, sblížila se právě s Notrou. Jedna v druhé oceňovala právě to, čeho se jí samotné nedostávalo. Živá letora a lehká mysl obdivovala vážnost a zabloubanost — cítě přeplněná duše naproti tomu nacházela blahé uvolnění v lehké bez-

starostnosti. V jednom ohledu pak byly obě mladé dívky stejné: obě zasněně blouznívaly o budoucnosti. Třebaže si každá malovala budoucnost podle svého, u jednoho pojmu se obě zastavovaly.

Pojmem tím byla láska.

Život mladých dívek zdál se jim nekonečným řetězem otázek. Proč? . . . Každá myšlenka, každý tep srdce je otazníkem. V tomto věku spatřují téměř všechny mladé dívky jediné rozluštění všech svých problémů v lásce. Po dlouhé řadě otazníků je láska prvním vykřičníkem.

Tato fantasie mladistvých dívek zřídka kdy zabíhá za svatbu. Ze života ženy, často těžkého a plného zápasů nevidí naprosto ničeho. Čeká pouze na muže, který jednou zářivě vystoupí z temna neznámé budoucnosti a rozpřáhne náruč, aby požádal svou vyvolenou: »Dej mi své srdce«.

Ve své prostomyslné důvěřivosti se domnívají, že tímto mužem nemůže býti nikdo jiný, než ten, pro kterého ve skryté touze buší jejich vlastní srdce, neboť dívčí sny končívaly vždycky dobře. Opona padá bez výjimky vždy nad štěstím bez jediného mráčku.

Eva a Nora sice nikdy takto nehovořily, když spolu spřádaly sny o budoucnosti. Také hrdinu svých snů představovaly si zcela odlišně. Nevědomky však prodělaly přece stejný duševní pochod a slíbily si vzájemně, že si pošlou lístek, když se jedna nebo druhá zamiluje.

Toto byl tedy Nořin vykřičník. Nebyl však, první!

Za krátkého půl roku měl již dva předchůdce. Tyto tři vykřičníky neznamenalý také, že Nora našla muže svých snů, že její city se prohloubily a byly silnější! Nikoliv! Znamenaly pouze, že Nora je po třetí zamilována — ovšem po každé do jiného muže.

Zamyšleně dívala se Eva na dopisnici. Představovala si lásku docela jinak! Tento prudce vyšlehlý, rychle odváděný, stále se měnící cit, to nebyla láska, o které snila . . . Pravá láska toť posvátný plamen, který hoří až do hrobu . . . Časem snad pohasne k nebi šlehající plameny, avšak žár zůstává a zaplavuje život světlem a teplem . . . ano, až do smrti!

Styděla se také tak trochu, že v ní dosud nikdo nezbudil veliký cit. Na okamžik ji dokonce zavalila směšná starost, která svírá tolik dívčích srdcí, že mládí prchne a ona se jednoho krásného dne probudí jako »stará panna!« Ach, jak převeliký strach nahání tato myšlenka osmnácti až devatenáctiletým dívkám! Mnohem později teprve poznají, že jejich starost byla zcela neodůvodněná, neboť »starou pannou« stane se dívka jen tehdy, když tomu sama chce, — totiž tehdy, když se za svůj svobodný stav stydí a nezná jiný obsah života než ješitnost.

Tato myšlenka probleskla Evinou hlavou. Potom vzala dopisnici a napsala na ní:

»Jest tím pravým, nebo jen tím třetím?«

Na konec nakreslila na list ještě obrovský otázník.

Nejím tím pravým.

Jednotvárně rachotil vlak přes pole, luka, města a vesnice a vinul se konečně mezi horami.

S planoucími zraky pozorovala Eva měnící se krajinu. Vpíjela hluboce do své duše krásu přírody a zaplavoval ji nezvyklý pocit štěstí.

»Jak krásný je svět!« pomyslíla si jásamě.

Neklid srdce naplněného tisícerymi plány a přáními se uvolnil v rachotivém letu, který ji unášel pryč od obvyklé všednosti — k něčemu jinému, novému.

Nejela vstříc žádné velké změně života, vypravila se toliko na letní zotavenou do hor. Krajina nebyla jí ani zcela neznáma. Jako malé děvčátko ztrávila se svými rodiči častěji léto v městečku, které bylo i tentokrát konečným cílem její cesty. Ale tenkrát to vše bylo přece zcela jiné. Tehdy byla dítětem — nyní vracela se jako zralá, dospělá dívka.

Po celý uplynulý rok svědomitě pracovala. Vedle studií, ve kterých pokračovala, vyhledávala — prostřednictvím jistých spolků — také práci sociální. Málokdy chodila do společnosti a také po tom netoužila. Práce vyplňovala její život úplně.

Nyní však, když se její rodiče rozhodly pro tuto malou cestu, přece jen těšila se na léto.

Jak to bude krásné až bude mezi mladými, dospě-

lými, sobě rovnými lidmi, pryč od spolužaček a příbuzných, pryč od blahosklonných sice, ale povýšených dobročinných dam a pánů! Zdálo se jí jako by sama před sebou vyrůstala již při této pouhé myšlence.

Mladé dívky, které jsou příliš záhy uvedeny do společnosti, neznají téměř onu slavnostní, povznášející náladu prvního pocitu dospělosti. Překročí tento krásný úsek svého života jako cestující zahloubaný do četby míjí zemské hranice. Nepozorovaně proklouznou také později vážnými a krásnými změnami svého života. Kolik stanic slavnostně vyzdobených květy a vlajkami je očekává — marně, mihnou se jen kolem! Tak mnohá krásná, radostná vzpomínka bude jim chybět! Není divu, když později, uvažující o svém životě, nenaleznou ničeho, co by stálo za to aby bylo vyrváno zapomenutí!

Vlak projel velikým obloukem a vklouzl do tunelu. Když se opět vynořil, byl již cíl v dohledu. Ve svěže zeleném údolí leželo městečko obklopené zalesněnými vrchy.

Vůně pryskyřice . . . hukot se zmínil, ještě malé trhnutí a vlak stojí. Lidé, čekající na nádraží radostně vítají příchozí, mávají šátky a klobouky.

Evěni rodiče mají zde již z dřívějška četné známé.

Mladý muž přistupuje k Evě:

»Pozdrav Bůh«, praví, usmívaje se a s hlubokou poklonou.

Eva se červená. Tato poklona je neklamným znamením její dospělosti!

»Znáte mě ještě, Evo?« táže se mladý muž.

»Ale zajisté, Jiří«, praví Eva zvesela. »Je to sice již dlouhá doba co jsme se neviděli, ale já jsem vás přece hned poznala!«

Krátkou cestu k městečku jdou pěšky. Mezitím osvěžují své vzpomínky z mládí, všechny hry a žerty. — Jiří vypravuje dokonce o jejich tehdejším společném rozhodnutí, že se stanou »doopravdy« manžely až dospějí . . . Eva se tváří jako by to již zapomněla, ovšem že to ví právě tak dobře jako Jiří.

Když si řekli »na shledanou«, víří jí v hlavě již plány. A sny . . . Krásné, blouznivé sny . . . Raduje se . . . a přece zase má tak trochu strach. Vše je jí zde tak nezvyklé. Není to tak snadné odtrhnouti celý svůj život od knih a přizpůsobiti se společenským obyčejům.

Radostně plynuly krásné dny. Výlety, procházky, projížďky na loďce, tenis, malé taneční společnosti v pestré obměně. Nebylo při tom všem nic náročného, báječného, toliko srdce oblažující nenucenost, která nevyžaduje žádných módních toalet — ani líčidla a jiných kráslicích prostředků, jen zdravé mládí, veselost a několikery hezké prací letní šaty.

Lidé, kteří nedbajíce vnitřní únavy, pídí se stále po novém vzrušení, — městské dámy, které své tělo »kosmetickým ošetřováním« týrají napolo k smrti, opovrhly by ovšem tímto prostým veselím a tisíce-

rými krásami života; lázeňský dům, lázeňský park, taneční síň, pláž a módní revue tu ovšem chyběly. Malé společnosti, která v krásném malém městečku hledala klid a osvěžení, dával však tento život mnohem více oblažujících radostí, nežli jí vůbec kdy může naléztí publikum, světových lázní, žijící v nenasytém opojení.

Mladé dívky mívají obvykle už od přírody značnou přizpůsobivost. Tak také Eva se velmi brzy vžila do společné nenucené, veselé letní nálady. Přece však se poněkud stranila ostatních. Její duch zvyklý práci a hloubání, nevydržel stálou společnost a týdny trvající nečinnost. Žádal si nadto také obsažnější potravu. Každého jitra chodila, jako obvykle, vždy do kostela. Tento krásný zvyk si přinesla z kláštera. Každý den počínala s Bohem. Také mezi dnem chodila často sama do zahrady anebo do lesa, brala si s sebou knihu nebo ruční práci a užívala klidu samoty. Za těchto hodin zabloudily její myšlenky velmi často do budoucna a spřádala plány krásného, obsažného života. Láska však v nich téměř nikdy nenalezala místa, ačkoliv se nyní stýkala s mnoha mladými lidmi. Nebyla právě z děvčat, která v každém mladém muži hledají životního druha. Brala život prostě a opravdově, — nepachtila se také za každou cenu za ješitnými představami a nejistými city.

Postupně se k ní Jiří připojil docela, stal se trvale jejím rytířem. Bylo jí to velmi příjemné. Jeho stupňo-

vaný zájem lichotil její ješitnosti, přesto však jí nikdy nepřišlo na mysl, aby Noře poslala vykřičník.

Jednou na sklonku léta šla s Jiřím na procházku.

»Řekněte mi, Evičko«, pravil bezprostředně, »hodláte vážně pokračovati ve studiích? Nechtěla byste se raději vdáti?«

Překvapeně vzhlédla Eva k mladému muži. Otázka byla jen tak lehce, žertovně nadhozena, ale přesto se jí zdálo jakoby za ní bylo skryto něco vážného. A byl-li to přechod k něčemu co Jiří nemohl tak beze všeho říci?

»Doposud jsem na vdavky vůbec nepomyslela«, odvětila Eva.

Mluvila pravdu. Jako mnoho jiných dívek myslila sice na lásku, nikoliv však dále. Neboť v plnosti jara svých citů touží dívky obvykle jen po tom, lásku dávat i přijímat, aniž se z toho prozatím vyvíjí touha po rodinném životě a po dětech. Mateřskost v nich zatím ještě nedozrála.

Jiří se divil. Ani věřit tomu nechtěl.

»Není prostě děvčete, které nemyslí na sňatek«, — mínil rozhodně.

»A přece jsem dosud ještě na něj nemyslela«, zdůraznila Eva, »věřte si nebo ne, snad se to dostaví tak za tři až čtyři roky, do té doby«, dodala nadšeně, »chci se ještě mnohému naučiti a mnohé viděti. Chci pracovati, zúčastniti se nějaké krásné, velké sociální

práce. Je přece tolik práce a provdané ženy nemají mnohdy již dosti času pro takové věci».

Jiří se na ni vážně zadíval.

»Evičko, vy se ztrácíte příliš ve vědeckých a sociálních problémech. A přece se mi zdá, jakoby Bůh vaši krásnou, bohatou duši zvlášť stvořil k tomu, aby byla teplem sálajícím uprostřed rodiny.«

Eva neodpověděla. Věděla nyní jak se věci mají, vážnost okamžiku ji postrašila. Jiří pokračoval:

»Přemýšlíte příliš mnoho, sníte příliš o daleké budoucnosti. Domníváte se, že vás život čeká někde v daleké budoucnosti. Přitom však je snad docela blízko . . . jen ruku mohla byste vztáhnouti, abyste jej uchopila . . .«

»Co nazýváte životem?« otázala se tiše Eva.

Tato otázka Jiřího zmátla.

»Co nazývám životem? . . . Život . . . ach nikoliv, nelze to říci slovy. Život nutno žít . . . Jak jste se ptala? . . . Já . . .«

Zde se mu hlas zlomil. Náhle se zastavil a něco donutilo Evu, aby také stanula. Uchopil její ruku. Oběma bušila krev ve spáncích a mladé tváře pokryly se červení.

»Kdybyste tomu také chtěla . . . Kdybyste dovolila . . . « pokračoval Jiří, »ukázal bych vám to«.

Eva se zachvěla. Okamžik, o němž tak často snila, se nyní dostavil.

Okamžik, v němž kdosi uchopí její ruku a poprosí, aby ji provždy směl podržeti. Představovala si ovšem

zcela jinak rytíře svých snů. Nemohla by říci, zda většího či menšího, plavého nebo bruneta, jen jedno vycítovala zcela určitě, Jiří nebyl tím pravým.

Proč? Kdo by to dovedl vysvětliti? Byla mu přece nakloněna svým srdcem, byla ráda v jeho společnosti a již předem toho litovala, že brzy se budou musít rozloučit. A přece — nyní když musela mysliti na něj ve spojitosti se sňatkem, vše se změnilo.

Jaké zvláštní, instiktivní pocity zaplaví někdy mladá srdce, která se za své panenství dosud hloupě nestydí, — ve kterých dosud neřádí lstivá vypočítavost a přehřátá smyslnost. Dětská srdce to jsou, na jejichž strunách citu spočívá prst Boží. Když se zachvějí, zaznívá proto vždy jejich zvuk v souladu s vůlí Stvořitele.

Eva sama nechápala, proč s radostným srdcem nemohla zvolati »ano«. Netušila, že její bezprostřední pocit byl dotykem ruky Boží, který nechal v její duši zazníti píseň o cíli života. Melodie nebyla dosud zcela rozvinuta, avšak nápěv ozýval se již zcela zřetelně. Zněl:

»Manželství je svaté a je platné po celý život! Bez obětavé lásky, která je ochotná vzíti na sebe vše, nesmí býti uzavřeno!«

Mlčeli již dlouho. Bylo nutno něco říci! Kdyby jí tak někdo našeptal, co by měla odpověděti!

»Ale . . . tak řekněte přece něco . . . jak si představujete život, který mi chcete ukázati?« tázala se nejistě.

Jiří zklamaně pustil její ruku a kráčeli dále. Přece však začal tiše popisovati ideální život rodinný, po jakém jeho poctivé, mladé srdce toužilo. Mluvil o muži, který pracuje pro své milé a o ženě, která ho odměňuje teplem domova.

Jiří nebyl povrchní. Trochu moderního šviháctví lpělo sice také na něm, avšak jeho duše byla upřímná a neporušená a také srdce měl na pravém místě. Byl před advokátní zkouškou a v kanceláři jeho otce kynula mu pěkná budoucnost. Za rok by se mohl oženiti.

Eva mu zamyšleně naslouchala. Potom se náhle otázala.

»A mohla bych i pak přijmouti nějaké místo?«

»Nač myslíte? Žena, která pracuje jinde, nemůže založiti správný domov pro své nejbližší. U nás by toho nebylo ani zapotřebí.«

»Nechtěla bych pracovati proto, že by to bylo nutné, nýbrž proto, abych měla něco, co by vyplnilo můj život.«

»Nevyplnil by ho dostatečně domov a rodina?« tával se Jiří.

»Ale proč jsem tak dlouho studovala?« vyhrkla Eva. »A mé krásné úmysly, mé naděje! Chtěla jsem vyplniti nějaký krásný, veliký úkol! Mám po celý svůj život vařiti, uklízet a každého dne dělati opět totéž?«

»Necítíte vůbec ničeho pro mne?« ptal se Jiří stísněně. Tušil velmi dobře, že zde nutno hledati závalu.

»Nevím«, pravila Eva upřímně. »Obávám se, že to, co já pocítuji, nedostačovalo by pro celý život. A toto městečko je tak tísnivé! Bylo by mi stále jako ve vězení. Chtěla bych pomáhati lidstvu! Co však bych si počala zde?«

Jiří vycítil, že myšlenkový pochod Evin někde uvázl. Nevěděl jen kde. Životních zkušeností měl ovšem právě tak málo jako ona. Jakýsi tichý hlas mu našeptával, že se přece jen to děvče k němu nehodí. Životní dráha jeho byla zcela jasná a určitá, kdežto Evina duše byla ještě v silném kvasu. Kdo by mohl říci, co z ní jednou bude?

Nějakou dobu kráčeli němě vedle sebe. Ani jeden, ani druhý nevěděl, jak by přetrženou nit rozhovoru opět navázal.

»Halo, halo!« ozvala se za nimi opozdivší se společnost, která je právě dostihla. Oba si oddychli osvobozujícím povzdechem a rychle se připojili k ostatním.

V přerušeném rozhovoru nikdy již nepokračovali.

První proč.

Rozhovor s Jiřím hluboce porušil Evin duševní klid. Její náhle probuzený instiktivní cit znemožnil sice souhlas, později však, když přemýšlela o tom co se přihodilo, přepadla ji přece jen nejistota, zda jednala správně.

Následující noci ležela s otevřenýma očima a přemýšlela. Náhle se ozvala zvenčí tichá cikánská hudba — zastaveníčko! Eva tušila, komu bylo určeno a kdo je uspořádal. Na malém městě není žádných tajností.

V nočním tichu, které protkávalo jen bublání mnoha potůčků, působila tato hudba neobyčejně náladově. V Evině srdci zavznívala slova písně:

»Nikdy se nenavrátí, co v dáli uprchlo,
uvadly květy, štěstí zemřelo . . .
Rozplynul se nejkrásnější sen,
jaký jsem mohl sníti,
jak mám to vůbec pochopiti, pochopiti . . .«

Eva pocítila rázem úzkost a strach. Nálada, která se jí zmocnila, zdála se jí býti hmatatelnou skutečností, což nevěděla, komu je tato píseň určena? Snad tu

stojí někde pod oknem ten, jenž pohřbívá nejkrásnější sen, který kdy snil!

Proč byla vlastně dnes odpoledne tak bázlivá? Zda by byla učinila lépe, kdyby byla Jiřímu ponechala svou ruku a svěřila mu celou svou nejistou budoucnost? Kdož ví, zda setká se v životě vůbec ještě s někým, kdo by jí nabídl tak upřímné a láskyplné srdce. A setká-li se s ním — bude to pak ten pravý?

Kam se poděly velké sociální plány? Kde byla síla k boji, pohotová sebedůvěra? V noční tmě vždy stíny vyrůstají, dostáváme z nich důkladný strach, zvláště, je-li nám devatenáct let.

Avšak ani denní světlo nezaplašilo noční chmury. Evu stále silněji jímala touha, svěřiti někomu své city, rozpaky a pochybnosti. Komu však?

Měla svou matku velmi ráda. Nyní však cítila s bolestnou zaražeností, že by se jí nikdy nemohla svěřiti. Proč? Její matka byla přece ze srdce dobrá a milovala své děti nade vše. Starala se však mnohem více o jejich tělesné zdraví a vnější vzhled nežli o jejich duši. Jak snadné by bylo naléztí duševní vztah k dospělé dívce, vracející se z kláštera! Nikdy však se matka o to nepokoušela. Nikdy jí nenapadlo, že by Eva mohla mít také své vlastní problémy. Práce a denní tok života zaneprazdňoval ji úplně. K ně-
šemu jinému nezbýval jí čas. Byla z žen, které stále pracují a nikdy nejsou hotovy.

Eva si nedovedla ani představit, že by mohla přijít k ní se svými obtížemi. Ubohé dítě nemělo v ohle-

du duševním matky, stejně jako mnohé jeho družky, jejichž matky byly moderní ženy a neměly pro stálé zábavy a »povinnosti« čas na to, aby se staraly o duši svých dětí. Jak mnohým tajným dívčím tragiím srdcí mohla by zabrániti rozumná matka! Život některého mladého děvčete dostává se do nesprávných kolejí jen proto, že matka nedovedla, anebo, že jí nestálo za námahu, získati si důvěry svého dítěte!

Potom vzpomínala Eva svých přítelkyň. Měla by snad některé z nich napsati? Měla by napsati Noře? Nikoliv, — odpověď Nory znala již předem, znala přece její smýšlení.

Jistě by jí odpověděla: »Drž se ho dokud nepříjde lepší! Pěkný flirt také za něco stojí!«

Tato rada však pro ni neměla významu. Nevěděla přece ani, jak by ten »flirt« započala a také k němu neměla pražádné chuti.

Vlastní její srdce nebylo žádnou hračkou, proto nebyla ochotna hráti si lehkovážně ze srdcem jiných.

Měla by snad napsati Marii? Marie byla vlastně její nejmilejší přítelkyní, ačkoliv, byla starší než Eva a proto byly v klášteře poměrně málo pospolu. Duševně byly si však velmi blízké. Myšlenková oblast obou byla hluboká a vyhledávala výšiny. Marie však chtěla býti jeptiškou. Jak mohla by míti porozumění pro její nynější obtíže?

Na koho se měla tedy obrátiti? Nevydržela by sama palčivou nerozhodnost. Svěřiti se někomu je pro dívčí duši životní nutností.

Onoho jitra šla do kostela s bolestivě sevřeným srdcem. Poklekla před oltářem nejsvětější Panny a žalovala nebeské Matce svůj zmatek, rozpaky svých citů. Uklidnilo ji to poněkud. Bylo jí, jako by něžná ruka pohládila ji po vlasech. Dosud nikdy nepocítila útěchu víry tak hluboce.

Bylo jí tak blaze, jakoby svůj dívčí problém mohla přednésti ženě — matce — Matce dobré rady.

Ponenáhlu opustili všichni věřící kostel. Eva a jakási černě oděná dáma zůstaly na konec somotny. Obě konečně také kráčely k východu. Ve dveřích se dáma zastavila a dotkla se Evina čela ve svěcené vodě smočenými prsty. Potkávaly se téměř denně v kostele.

»Pozdrav Bůh, teto Janol« pravila Eva přede dveřmi.

»Pozdrav Bůh, milé dítě!« laskavě odpověděla žena v černém. Uchopila Evu za bradu, pozvedla jí poněkud hlavu a podívala se jí do očí.

»Neskrývají se v koutcích tvých očí slzy?« zeptala se.

Jelikož se jí nedostalo žádné odpovědi, vzala mladé děvče pod rámě a takto mlčky kráčely vedle sebe. Na pokraji lesa u lavičky teta Jana stanula.

»Sedněme si na lavičku«, pravila. Objala Evina ramena a přitáhla ji k sobě.

»Copak vězí za tou noční hudbou«, tázala se laskavě. »Byla určena tobě?«

Nebylo ani stopy dotěrnosti nebo zvědavosti v je-

jím hlase, jen laskavý zájem. Tušila, že Eviny slzy byly ve spojitosti s noční hudbou.

Teta Jana ztratila před několika lety dceru v téměř stejném věku a jistě byla tato okolnost zčásti důvodem, proč si Evu tak oblíbila. Eva jí živě připomínala mrtvé dítě. Byl tu však ještě jiný důvod. Moudrá žena s laskavým srdcem matky vycítila, že mladé děvče jí potřebuje. Znala Evinu rodinu a věděla, že u vlastní matky nenalézá opory, kterou její dozrávající duše potřebovala. Snažila se tedy, aby pokud to bylo lze, nahradila tento bolestný nedostatek a Eva opětovala její lásku z plna srdce. Byla šťastna, mohla-li býti u tety Jany a její srdce otevíralo se samo při rozhovorech, které s ní vedla. Dříve než na to pomyslíla, vyprávěla jí vše také tentokráte. S důvěrou je to tak zvláštní, násilím nelze jí získati, jsou však lidé, kteří jí získají jediným pohledem, jedinou otázkou.

Teta Jana uklidňovala Evu.

»Správně jsi jednala, milé dítě. Sňatek se nesmí uzavřít, přičí-li se mu city.«

»Jednomu však nerozumím,« pokračovala Eva ve svém hloubání, »totiž tomu, že jsem Jiřího měla až dosud opravdu velice ráda. Byli jsme pravými přáteli a přece při pomýšlení, že bych se měla státí jeho ženou, přepadne mě něco . . . ach, jak to mám vyjádřiti . . . přímo jako bych se děsila . . . Jak je to možné?«

»Velmi prostě, mé dítě. Tvá zdravá ženská přirozenost ti dává tušiti, že manželství není jen přátel-

stvím, nýbrž nejužší životní pospolitostí. — Těsnější a silnější spojitosti v životě lidském ani není. Pohled — přítel přijde, setrvá u nás chvíli a jde zase dále. Nejsme-li právě dobře naladěni, můžeme se mu vyhnouti. Chceme-li zůstatí samotny nemusíme jej přijmouti. Nemusíme pohlížeti stále na jeho drobné, nám třeba nepříjemné zvláštnosti. V manželství však zůstávají lidé stále pospolu, bez časového omezení. »Oba pak budou jedno tělo«, — praví sv. Pavel. Ale ani to není ještě vše. Právě tak musí býti zajedno také jejich duše. Osobní jejich vlastnosti musí tak splynouti, jako různé barvy pestrého obrazu, nebo jako pozitivní a negativní snímek fotografie, které se vzájemně kryjí.

Kde manželé nemají tento pocit úplné sounáležitosti, nevykvete nikdy trvalé štěstí.

Nevěř modernímu pojetí, které tvrdí, že obě části mohou v manželství nerušeně podržeti svůj vlastní, osobitý způsob života. Podrží-li jej, pak není jejich společné žití pravým manželstvím. Neboť podstatou manželství je právě jednotu. Manželské svazky se rozlučují proto tak snadno, že život manželů nikdy zcela nesplynul. Společný život takových lidí je zvláštním, nepřírozeným poměrem: zrodí děti a zůstávají si přes to cizími.

Nikoliv, Evičko, to není manželství. Nějakým skrytým, neuvědomělým způsobem vycitují to lidé sami — proto hledají a vyměňují a zkoušejí stále něco nového. Jako bychom z roztrhaných šatů záplatami

mohly udělati opět sváteční! Právě manželství je jako nesešívané roucho, ve kterém všechny nitky jsou do sebe vetkány.

Kdysi viděla jsem v divadle nepatrný, zdánlivě zcela bezvýznamný výjev. Mladá žena sedí se svým milovaným mužem u snídaně. Při nalévání kávy probleskne jí myšlenka, při které ji zamrazí: »Takto máme napříště sedávat každé ráno? Mám tomuto cizímu muži každého rána nalévat kávu? Každý den, — týden, měsíce, po dlouhá léta! . . . strašné!« Ano, — i tato pouhá maličkost může býti pocítována strašlivě — když muž a žena jsou si cizí.

Když však žena muže miluje, mnohem spíše si pomyslí:

»Ach, jak krásné to bude, prožívat s ním každý den! Jak je tu prázdnno, když odejde! Jak se mi bude stýskati po něm! A s jak blaženou radostí poběžím mu vstříc, až přijde domů!

Vím, milé dítě, že také ty toužíš po lásce. V tomto případě myslíš si asi to, co kterási románová hrdinka Sigfrid Undsetové, která praví »toužím po lásce . . . ale ne po druhém člověku.«

Nemiluješ-li ho, potom ovšem ti není určen za životního druha. Pak nesmíš se za něj provdati. Čekej klidně až přijde ten pravý.«

»A nepřijde-li již vůbec jiný?« zeptala se Eva.

»Osamělý najde vždy nějakého druha, hledá-li ho vážně. Hluboké a bohaté duše nejsou nikdy samotny. Kromě toho je tu jeden přítel, který dává nám zapo-

menouti na samotu — je to práce v nějakém povolání. Sám nemůže být člověk nikdy tak nešťasten jako v nešťastném manželství. Osamělost nemůže nikdy být tak trapná, jako soužití s někým, koho nemilujeme. Platně uzavřený životní svazek pak, i kdyby přinášel sebevětší utrpení, je podle Božského zákona nerozlučitelný.»

»Je mi velmi líto, že jsem ubohému Jiřímu ublížila«, povzdychla Eva. »Ale vše co tu říkáš, potvrzuje mi jen, že jsem ani jinak jednati nesměla«.

»Věř mi, že bys mu mnohem více ublížila, kdyby ses stala jeho ženou a duše jeho ti přes to zůstala cizí. Ráda věřím, že je nyní do tebe zamilován, avšak tato láska nepotrvá věčně. Zdravá mysl to časem oželí. Uvidíš, že když se v životě ještě jednou po letech setkáte, pozdraví v tobě bez lítosti svou lásku z mládí. Zřídka kdy je první láska láskou poslední. Pro to si nemusíš dělati starosti!«

Ponenáhlu se Eva uklidňovala. Vše co jí teta Jana řekla, bylo přece v souladu s jejím vlastním cítěním. Přestala hloubati. Melancholická nálada noční hudby ustoupila slunečnímu jasů. Přece však zanechala tato malá událost v duši Evině stopy. Postoupila o krok na cestě života. Tentokrát ukázal jí cestu směr záporu. Poznala příležitost, které uchopiti se nesměla.

Jsou všechny takové?

Třetí vykřičník zdál se býti přece pravým, neboť na podzim přišlo zasnubní oznámení. Jednoho krásného dne objevila se dokonce Nora sama u Evy. Měla na sobě nejmodernější šaty nápadné barvy, její rty byly ostře namalovány krvavou červení, tváře silně nalíčený. Bezděčně uhnula Eva hlavou, když tyto příliš červené rty se přibližovaly její tváři. Hrozila se »barevného« polibku. V zápětí však přece svého hosta rychle políbila, aby nezdvořilost opět napravila.

Nora se hlasitě zasmála.

»Ale ne, — ty jsi stále ještě taková klášterní květinka, která prchá před troškou rouge?«

Naříkavým hlasem, ale s patrným úmyslem pochlubiti se pokračovala:

»Víš, můj snoubenec si to přeje a v zásadě má tak zcela pravdu. Stejně se dnes pohlíží na nenalíčené tváře skoro tak, jako kdybychom nebyly úplně oblečeny«.

»Inu já jsem tak hrozně nezpůsobná«, mínila Eva, »mne ani nenapadne, abych se líčila. Ovšem, když si to tvůj snoubenec přeje . . .«

Její hlas stal se bezděčně posměšným. Myslela si

při tom totiž, že by se nikdy neprovdala za muže, který by něco takového od své nevěsty vyžadoval.

Mezitím se Nora usadila. Zapálila si cigaretu a počala vypravovati:

»Ty se nasměješ až uslyšíš jak jsme se zasnoubili. Čistě jako v telegrafických zkratkách. Předě dvěma měsíci jsem ještě vůbec nevěděla, že je Kurt na světě. V létě pak to přišlo . . .«.

»Tak tedy poslední vykřičník nepatřil tvému snoubenci?«, přerušila ji Eva překvapeně.

Poslední vykřičník? . . . , který vlastně myslíš? . . . ach ten! . . .« s pohrdáním mávla rukou. »— Milostivé nebe, od té doby bych ti jich byla mohla poslat ještě půl tuctu, ale nudilo mě to!«

Eva pohlédla překvapeně na svou přítelkyni.

»Ale, Noro, jak si můžeš tak lehkomylně zahrávat s tak vážnou věcí! Jak můžeš vůbec vědět zda ten poslední je tím pravým, když už jsi své srdce tak často zadala?«

»Jak to vím? No, poslyš! Ten pravý je přece ten, který se se mnou také ožení, to je přece jasné!«

Nyní již Eva nerozuměla ničemu.

»A to dosavadní?« otázala se zmateně. Nora ztratila trpělivost nad takovouto prostoduchostí.

»Ale Evo, ty jsi úplně novorozeně! Myslíš si, že každý, kdo se nám líbí, utíká rovnou, aby o nás ucházel? Za dnešních dnů tolik mužů se ženitbou nespěchá!«

»A máš svého nynějšího snoubence ráda?« otázala se Eva.

»To se rozumí«, rychle odpověděla Nora a začervenala se tak, že to bylo viděti i pod líčidlem. Dala se přistihnouti. Nakonec ještě Eva upozoruje, jak velkou námahu jí to stálo, aby všemi prostředky koketerie přece jen někoho ulovila.

»Ovšem, že jsem se mohla vdávati již dříve«, snažila se napravit svou chybu. »Ale přece si nemůžeme vzítí kteréhokoli prvního muže, který nám přijde do cesty«.

»Proč vlastně máš s vdáváním tak naspěch? Vždyť je ti teprve dvacet let!«

»Teprve dvacet!« opakovala Nora podrážděně. Rychlostí blesku prožila v tomto okamžiku půl druhého roku, který uplynul od jejího návratu z klášterní školy. Ovšem — kdyby Eva věděla vše, co Nora za tuto dobu prožila, musela by přiznati, že dvacet let znamená někdy mnoho, velmi mnoho. Je-li pravdou, že vše, co se v duši odehraje, zanechá své stopy na tváři, zvláště na zraku, tedy dojista byla pod líčidlem v rysech tváře Nory vepsána mnohá zahanbující fantasie, mnohá nečistá myšlenka a mnohé smyslné vzrušení. Pravda, zajisté bylo lépe zamalovati tyto zrádné stopy na mladé tváři.

Moderní romány, nemravné divadelní hry, dvojsmyslné, kluzké řeči, nalezly, bohužel, v Nořině příliš povrchní a k lehkomyšlnosti náchylné duši velmi úrodnou půdu. Dobré semě, které v klášteře na ni do-

padlo, nemohlo vzkřít, neboť leželo jen na povrchu; pro černé ptáčky špatné společnosti nebylo nijak obtížným, aby je sezobali.

V několika měsících otupělo její svědomí tak, že nebyla schopna rozlišiti dobré od zlého. Dala se unášeti nečistým přilivem, aniž špínu vůbec již pozorovala. Lásku — tento nejkrásnější dar boží — měnila za drobné mince a rozdávala miliskováním. Tak zela její duše prázdnotou. Jejím údělem byl osud každého mladého děvčete, které nezhodí první román, jenž vzrušuje její fantasi; které se neodvrátí od prvního obrazu, který jí vhání červeň studu do tváří, které neprchá před prvním slovem, které snad její ješitnosti lichotí, ale panenskou čistotu její duše poskvřňuje, které neodmrští ruku, která dotěrně opovází se jí dotknouti. Neboť ať již román, obraz, slovo, nebo dotek, po prvním zlu následuje druhé, třetí a sté, a plíží se dále a dále až do nitra srdce. Tam zachytí kořeny a zničí vše, co mu stojí v cestě.

Tak stalo se také Noře. Ve dvaceti letech nasbírala již tak bohaté zkušenosti a tak zestárla, že nebylo divu, když se domnívala, že se co nejrychleji musí provdati.

Obě dívky nenašly v sobě dávné milé přítelkyně. Seděly proti sobě jako dva kvítky z rozličného světa. Jedna byla jak divný útvar polypovité orchideje, o které se ani nemohlo říci, je-li to květina nebo živočich; druhá byla jemnou, prostou bílou konvalinkou. Uplynulého půl druhého roku postavilo mezi

ně vysokou, nepřekročitelnou hráz. Prvá slyšela již jen co druhá vypravuje, ale její duši více nepoznávala.

Rázem podívala se Nora na hodinky:

»Ale vždyť jsem ti dosud ani neřekla, že Kurt si přijde sem pro mne. Musí přijít každým okamžikem. Chtěla jsem ti ho představit. Vypravovala jsem mu toho o tobě tolik, jaká jsi roztomilá žába, je proto na tebe zvědav. Mám-li ale býti zcela upřímná . . .«

»Tak co tedy . . . ?«

»Nevím sama. Zdá se mi, že jsi se změnila«.

»Nemyslíš, že jsi se mnohem spíše změnila ty?«

»Zvoní a snoubenec — elegantní mladý muž příjemného zjevu, vstupuje. Nora ho představuje:

»Můj Kurt«.

Rozhovor nechtěl se nijak rozprouditi. Prázdné fráze, nic nepovídající otázky a odpovědi přelétaly sem a tam. Čas od času přitulila se Nora ke snoubenci, hladila jeho tvář, ovíjela mu ruku kolem krku a nabízel mu ústa k polibku. Snažila se náležitě ukázati jak je šťastná. Eva odvrátila hlavu. Tato jevištní sentimentalita jí byla nechutná. Zdálo se jí, že se také Kurta chování jeho snoubenky nepříjemně dotýkalo. Vážně smýšlející muži se stydí projevovati své city před jinými. Ještě více se však stydí, když žena, která k nim náleží, se tak nechutně chová.

Snoubenec se Evě velmi líbil. Byl vážný, skromný a příjemný. Nyní jí bylo jasné, že Nořiny nápadné šaty a preparovaný obličej nebyl mu po vůli. Cítila

zcela určitě, že tito dva lidé se k sobě nehodí. Jak se tak mohli dostat k sobě? Po každé, když se na mladého muže podívala, přepadla ji zvláštní nevysvětlitelná soustrast.

»Krásná rybka bolestně se zmítá v síti«, pomyslíla si bezděčně.

»Na naši svatbu musíš ale zcela určitě přijít!« pravila Nora při loučení.

Eva se za nimi dívala.

»Hezký párek«, pomyslíla, nepocítila však ani trochu závisti.

»Je to láska?« — hloubala. — »Ne, to nemůže být. Co to potom ale je?« Najednou se jí zmocnil strach ze života, který skrývá takové taje . . .

Týden potom konala se svatba. Nora v bílé hedvábí s věnečkem a závojem vcházela jako vítězná královna do kostela. Nebylo na ní znáti ani stopy po sklíčenosti a dojetí.

Eva se postavila za sloup. Těsně vedle ní stáli dva mladí muži.

»Ubohý Kurt!« pravil jeden tiše. »Ten se dal pěkně nachytat!«

»Kdyby tak věděl, kolik polibků jsem dostal od jeho nevěsty!« usmíval se druhý. —

»Tak? S tebou si tedy také zahrávala? Se mnou byla také nějaký čas důvěrně spřátelena, nezůstal jsem však na její udici viset a ještě zavčas jsem odplaval.«

»Kdepak asi chytila tuhle ubohou oběť?«

»Seznámili se v létě. Kurt jak víš, je ještě takový předpotopní kavalír — dal si namluviti, že je jeho povinností, aby se oženil s dívkou, jejíž pověst pošramotil.«

»Ty má dobroto. Cožpak se dnes děvčata starají o svoji pověst! Vždyť jsou ještě hrdé na to, může-li se něco o nich vyprávěti!«

»Vlastně je to velice smutné, že dnešní děvčata jsou všechna taková . . . kdyby někoho napadlo, aby se přece oženil, kde vlastně nalezne opravdu neposkvrněné děvče?«

»Ano, milý příteli, takové snad za našich dnů už ani nejsou. Podívej se tam vlevo, hezká plavá klášterní panna — vypadá jako anděl, co? O té bych ti také mohl vypravovati! . . . «

Eva se nemohla přemoci, aby naslouchala další rozmluvě. Plíživě se propletla zástupem a padla v postranní malé kapličce vzadu před oltářem na kolena. Líce jí hořely studem a slzy zloby jí vstoupily do očí. Takoví tedy jsou muži? Ucházejí se, lichotí a svedou, aby nakonec ještě zatratili! A děvčata — lehkomyslná děvčata Nořina druhu? Za ně musí trpěti také čisté, nevinné! K vůli nim může se říci, že jsou všechny »takové«! Špatná jejich pověst je hanbou pro všechny mladé dívky! A nemůžeme proti nim ničeho, vůbec ničeho podniknouti. Vůbec ničeho?

Tato otázka se v Evině svědomí probudila jako obžaloba, jako výčitka.

Svatá Anežka, Lucie, Agáta a tak mnoho jiných,

obětovalo svůj život za svou čistotu — a to uprostřed pohanství. Tato oběť nebyla marnou. Pohanská půda vsákla jejich krev, vydala nové, čisté křesťanské pokolení. Mohl-li pak příklad nevinných, čistých dívek přítomnosti ztratiti se v moderním pohanství? Nemohlo-li by také z něho vzejíti nové, čisté křesťanské pokolení?

Eva pozvedla svůj zrak k oltáři, přitiskla pevně sepjaté ruce na své prsa a učinila slavnostní slib:

Pane Bože, slibuji ti, že můj první políbek nebude náležití nikomu jinému než tomu, kterého jsi mi určil za životního druha. Panenská Matko, pomoz mi, abych mohla zachovati svou čistotu!

Podivné zvolání: »Dej mi srdce své!« nezaznívá vždy s lidských rtů. Někdy zvolá tak sám Bůh k svým vyvoleným. Jen časem — vyvolených je vždy málo.

Svět diví se vždy poznovu, když v očích mládence nebo panny spatří podivný lesk, ve kterém nezračí se nic pozemského — jediné a výhradně obraz věčnosti. »Blouznivci« říkají jim a vynakládá všechny prostředky, aby je přivedl k rozumu. Lidé jich litují, proto lpí všemi myšlenkami i citem na zemi a nechápou, jak se někdo může zříci pozemských radostí. Jiní naopak proti tomu, kteří měli v životě více bolesti než radosti, míní, že jsou to zbabělci, kteří se snaží uniknouti obtížím života.

Vyvolený nestará se však o tyto řeči a jde neochvějně dále svojí cestou. Ví co opouští a co ho

očekává a nepocituje žádného strachu z budoucnosti, neboť důvěřuje tomu, kdo ho volá.

Také Evinu bratrovi se lidé divili pro jeho studium theologie a litovali ho. S počátku byli i jeho rodiče proti tomu a také jeho příbuzní chtěli ho od jeho úmyslu odvrátiti. Jen Eva schvalovala vždy jeho rozhodnutí. Byla hrdá na svého bratra kněze. Věděla velmi dobře, že ho k této životní dráze nevedly její přednosti, nýbrž hluboká a opravdová touha. Vždyť již od dětství o tom snil. Jako deseti a dvanáctiletý chlapec napodoboval s velikou vážností církevní obřady a Eva byla blažená, když si při tom směla hrát na ministranta. Za leta, která ztrávila Eva v klášteře, zatím co její bratr dlel v semináři, se sourozenci — dospělá dívka a nastávající kněz, poněkud odcizili — opět se však niterně našli. Kdo by také mohl mítí lepší pochopení pro báječné nadšené úmysly mladíka, připravující se na apoštolský život, než jeho, pro vše ideální horující mladá sestra!

Tak nadešel den, kdy Alois měl po prvé sloužiti mši svatou. Rozčilení, které v rodině panovalo, kolísalo mezi radostí a lítostí. Brzy však zvítězila radost nad všemi ostatními pocity. V tento krásný den pocítili rodiče, že jejich syn nastoupil svatou cestu a sklonili dojatě hlavu za požehnání mladého kněze.

Prvé mši a následujícímu obědu byla přítomna také Marie, nejlepší Evina přítelkyně. Odpoledne uchýlily se obě přítelkyně do Evina pokoje. Byly ještě

zcela v zajetí právě prožitých, hluboce uchvacujících dojmů. V hovoru se obíraly budoucností.

»Pevně doufám, že také mně se brzy otevře fortuna kláštera«, pravila Marie. »Odpor mých rodičů je zlomen! Zdá se mi, že se brzy dočkám svolení. A potom«

»Ano potom? . . . pravila Eva tázavě.

»Sursum corda!« odvětila Marie s plačoucím zrakem. »S pomocí Boží povede pak má cesta vzhůru!«

»A nepocítuješ nic jiného než radost?« zeptala se Eva.

»Inu mám jen tak nepatrné obavy«, přiznala se Marie.

»Máš strach, že ti bude zatěžko opustiti vše?«

»Kdepak«, zasmála se Marie, »obávám se právě opaku, obávám se, že mě za noviciátu neshledají schopnou a že mě vyhostí, nedovedu si ani představit, co bych si pak počala!«

»To je nasnadě. Zůstala bys prostě venku ve světě, jako my všechny ostatní a vykonávala bys nějakou krásnou apoštolskou práci, snad by ses dokonce provdala!«

»Bůh chraň!« zhrozila se Marie. »Víš, za tu dlouhou dobu, kterou jsem zde venku prožila, myslím, že se ani do světa nehodím.«

»To je nesmysl, Marie. Každý člověk, který má rozum na pravém místě se hodí do světa.«

Marie umkla zamyšleně. Potom pravila:

»Nerozumíš mi, neříkám, že bych se ve světě ne-

mohla dostati kupředu — chci pouze říci, že si světa nežádám. Trpím téměř neodůševnělostí, povrchností a prázdnotou, která je tak zvelebována. Často, když jsem naslouchala nějakému rozhovoru, čekala jsem několik hodin marně na to, abych našla v těch mnoha slovech nějaký obsah. Ničeho, docela ničeho mi neposkytovaly. Potom pozorovala jsem lidi, kterak pospíchali za svými drobnými záležitostmi a z věcí, které byly dokonce i pro ně úplně bezvýznamné, dělali otázky životně důležité. Viděla jsem ženy, které celé své jmění, nebo aspoň výsledek své celoživotní práce vydávaly na svoji zevnější krásu, nestarajíce se téměř o svou duši. Zde venku pachtí se lidé se směšným, divokým chvatem po něčem, čeho nikdy nedosáhnou. Každý někam pospíchá — málokdo za svou prací — spěchají do společnosti, do divadla, k partii bridge, na dostaveníčko, — kdo ví kam ještě. Nikdo se neodváží setrvaťi někde se svou vlastní duší. Neboť lidé se hrozí sami sebe. »Přijď sem, přijď tam«, slyším v jednom kuse od přítelkyň a známých. Neuvěřila bys ani, jak mne ten úmorný, prázdňý nešvar unavuje. Nevydržím takový život. Hledám říši Boží a zde venku nemohu ji nikde nalézt. Je mi, jako by odevšad a ze všeho zaznívala slova Ježíšova: »Mé království není z tohoto světa«. Nikoliv, v tomto světě nemohu, nechci zůstat!«

»Vidím svět zcela jinak«, pravila Eva. Někdy ovšem se ho také na okamžik zhrozím — přes to však jej miluji a radostně mu kráčí vstříc. Vždyť nám

může poskytnouti tolik krás! Neumím si představití, jakými cestami jsi šla, že našla jsi všude jen bezcenné, ošklivé a špatné. Já znám mnoho cenných lidí, kteří vyhledávají a užívají opravdových krás života. Se svými družkami z kongregace vedeme často vážné rozhovory o literatuře, o umění, o práci a jiných otázkách moderního života. Snažíme se při tom, abychom vše uvedly do světla své, Boha hledající duše. Většina nás ještě studuje, některé jsou již v místě, — pracujeme tedy všechny. Milujeme práci a vytkly jsme si krásné vysoké cíle. Také ve volném čase, nepachtíme se po tom »něčem«, o kterém mluvíš, nýbrž od-
dychneme si čistým, zdravým rozptýlením. Často jsem také sama a nenudím se. Vím také určitě, že nejsem jediná.

Věř mi milá Marie, že posuzuješ svět příliš jednostranně, neboť vidíš jen vše zlé a před dobrým zavíráš oči. Kdo hledá Boha celou svou duší, může Ho naléztí také zde venku. Právě nyní je vnitřní náboženský život věřících na velkém vzestupu. Nepovšimla sis, že lid klečí každodenně ve dvojitých řadách u svatého přijímání? Stále víc a více lidí hlásí se k laickému apoštolátu. — Zajisté, že je mnoho lehkomyšlnosti, nemravnosti a zlomyslnosti, v tom máš pravdu. Kdyby však čistota, dobrota a touha po dokonalosti vedla vždy do kláštera, kdo by potom navracel zbloudilé na správnou cestu? Kdo by vyučoval nevědomé, kdo uchopil by se rukou slabých a kolísajících? Věř mi Marie, také svět potřebuje povo-

lané duše! Jejich práce a život je kvasem, který časem prostoupí a přetvoří celý svět«.

»Snad máš pravdu. Přece je mi úzko o nezkažené, kteří žijí ve světě — také o tebe, Evo. Neboť zkažený duch moderního života je také jako kvas. Také on prostupuje a vytváří svět. Zlých lidí je také mnohem více než dobrých, jsou jednotní mezi sebou a mají vždy mocného spojence v naší, ke zlému náchylné přirozenosti. Není to domýšlivost od nás, když se domníváme, že v tomto zkaženém světě můžeme žít bez úhony? Kdo ručí za naši nedotknutelnost? Kolik nevinných začek klášterních škol propadlo již zde venku zkáze!«

»Ano, ale to platí také naopak!« odvětila Eva. »Neslyšela jsi dosud nikdy o kněžích, řádových bratřích a jeptiškách, kteří ztratili mír a čistotu duše? Kdož ví, kdyby tito lidé byli zůstali ve světě, byli by třeba žili prostým a nenáročným, byť i ne zcela dokonalým, ale přece spořádaným a mravným životem!«

Marie se právě chystala k odpovědi, když kněz Alois vstoupil do pokoje. Eva mu přednesla spornou otázku a pravila:

»Rozhodni tedy ty, která z nás má pravdu«.

»Máte obě pravdu, každá ovšem se svého vlastního hlediska«, pravil Alois: »Nemohly jste se shodnouti, neboť jste se neobíraly nejdůležitější otázkou, otázkou, kdo je k čemu povolán. Ty, sestřičko, máš úplně pravdu, chceš-li zůstat kvasem čistého, krás-

ného, Bohem chtěného života ve zkaženém světě, protože jsi k tomu povolána. Ale Marie má také pravdu, když chce vstoupit do kláštera, neboť zjevně je k tomu Bohem povolána. Povaha lidí je různá a Bůh vede každou duši její vlastní cestou. Může se ovšem stát, že ty bys zbloudila na Mariině cestě, ona naproti tomu nedošla by na tvé cestě k cíli. Nesmíme záležitosti druhých nikdy posuzovat s vlastního stanoviska a z vlastních pocitů, nikdy také nesmíme vnucovat někomu své vlastní brýle, neboť zrak druhých bývá jiný než náš.

Bůh dává každému člověku nějaké poslání. V každé duši zazní jeho slovo jiným způsobem. Někdy nám ukazuje cestu vnějšími okolnostmi, tak zvanými náhodami, často však promluví bezprostředně v duši. Povinností lidí je toliko, aby zachytili tento boží hlas a poslechl ho. Nemáme hloubat, ani neklidně a netrpělivě předcházet úmyslům Božím. Modleme se denně, abychom poznali jeho vůli a mohli ji plnit s pohodovým srdcem. V ostatním konejme klidně své denní povinnosti a svěřme všechno boží prozřetelnosti. Nezoufejme ani tehdy, poznáme-li své poslání a pro překážky nejsme s to je plnit; všechny překážky zmizí až přijde čas a pak klidně můžeme volání následovat.

»Není snad Mariin strach ze světského života přece jen přemrštěný?«

»Byl by nejen přemrštěný, nýbrž přímo neoprávněný, kdyby se Marie po těžkých zkušenostech chtě-

la utéci do kláštera před bolestmi a zklamáním života. Strach z těžkosti života není ještě žádným povoláním, u Marie však je tomu právě naopak. Dopsud zažila jen vše dobré. Vodili ji z jedné zábavy do druhé, aby jí klášterní život vypudili z hlavy. Zasypávali ji radostmi světského života a nutili ji do světa, který jejím citům byl úplně cizí. Marie není ovšem první, koho se rodiče takovým způsobem pokoušeli odvésti od podobného úmyslu. Nezralá sentimentální touha, která tak mnoho dívek vábí do kláštera, avšak nemá s povoláním nic společného, nejčastěji také při tom vypichá. Právě povolání však odolá, vzepře se překážkám a v boji ještě zesílí. Zatím poněkud nadsazuje a pohlíží na vše, co jí stojí v cestě, nepřátelsky; to je pochopitelné a nikterak nebezpečné, to přejde, jakmile dosáhne svého cíle a bude moci nastoupiti svou vlastní cestu.

»Co myslíš«, zeptala se nyní Eva svého bratra »je možné, aby též mně ještě přišlo povolání ke klášternímu životu?«

Mladý kněz se usmíval.

»Tím si nelámej hlavu, Evičko. Mohu tě ujistiti, že nemáš v přítomné době žádného povolání. Budoucnost však je v rukou Božích, žádný člověk nezná úmyslů Božích. Pozdní povolání není nijak vzácné. V dějinách klášterů nacházíme nejeden podivuhodný příklad. Aby ses ale sněním a hloubáním vemhvila do nějakého citu je vždy a v každém případě zakázá-

no, ať již jde o povolání jeptišky, o lásku nebo o nenárvist«.

»Ale je to vůbec možné?« otázala se Eva.

»Jak snadno. Četba, rozhovor, nějaký zážitek, který zanechá hlubší dojem, vše to může v nás vzbudit někdy náladu, kterou pokládáme za rozhodující cit. Může se to státi také, když jej živíme sněním a obnovenými náladami. Nezabýváme-li se jím, snažíme-li se dokonce odvésti od něho pozornost, brzy pomine«.

»Nuže a není to špatné, oddáváme-li se nějakému krásnému citu, ačkoliv byl pouze uměle vypěstován?«

»Je vždy nebezpečné oddáváme-li se nějakému citu, o jehož správnosti nejsme přesvědčeni. Vezměme příklad, že nějaké dívce se líbí určitý muž. Shledává ho krásným, příjemným a moudrým, více však o něm neví. Pak se třeba zjistí, že je lehkomyslný, zadlužený a nemocný, že hraje nebo pije, může se dokonce státi, že je zasnouben nebo ženat. Oddá-li se dívka bez rozmyslu svému prvnímu citu, může to její duši v krátké době tak podmaniti, že rozum, dobrá rada, ba ani zákaz ničeho nezmůže. Nešťastnice běží hlavou proti zdi — »nemůže bez něho žíti«. Krotí-li však klíčící cit tím, že se jím nezabývá do té doby, než zví zda je to možné a dovolené — pak zapome ne rychle bez jakýchkoliv obtíží. Právě tak se stává, že některá žačka klášterní školy z lásky k některé jeptišce, jen aby jí byla poblíž, anebo pod vlivem ně-

jaké nálady, rozhodne se pro volbu klášterního života a aniž své city prozkoumala, vstoupí do noviciátu. Teprve tam pozná, že se klamala. Z toho může vzejít mnoho hořkosti, ba dokonce lidský život může být zničen«.

»Jak jsi šťastná, že to máš za sebou a můžeš se klidně věnovati svému povolání!«

»Myslíš opravdu, že má již vše za sebou? To se tedy mylíš, sestřičko. Můžeme své povolání také ztratiti a v tomto ohledu nelze podceňovati Mariiny pochybnosti. Bůh dává nám sice povolání bez naší zásluhy, zadarmo pouze svou milostivou láskou — avšak udržeti si je musíme sami. A běda tomu, kdo je ztratí, neboť s ním ztrácí klid a mír své duše. Velmi dobře věděl Pán Ježíš, proč pojal do své modlitby prosbu: »a neuvěď nás v pokušení!« ode dneška, sestřičko, můžeš to pojmouti do programu své apoštolské práce a modliti se za mne s tou myšlenkou. Za mne a za všechny kněze a jeptišky«.

»To je vskutku krásná myšlenka«, pravila Eva nadšeně. »Vid', že to budeme dělati Marie?«

»Ovšem«, odpověděla Marie, »založíme trojspolek modlitby, ve kterém laici, knězi a jeptišky modlí se za sebe navzájem, aby mohli věrně vykonávat svá povolání, které jim bylo Bohem určeno.«.

Bengálský oheň.

Často se nám stává, že nás nějaká melodie téměř pronásleduje. Nemůžeme se jí zbaviti ani za několik dnů, stále se nám vtírá.

Tak byla Eva od první mše svého bartra pronásledována myšlenkou, že se nikdy sněním nebo hloubáním nemáme vmluviti do nějakého citu. Toto Aloisovo napomenutí učinilo na ni hluboký dojem. Příklad, kterým tuto větu objasnil, dotkl se jí zcela mimořádně. Vždyť to byl přímo její příklad! Zdálo se jí, že Alois prohlédl a úmyslně se těchto věcí dotkl. Neodvážila se však, aby se na to zeptala. Vždyť to mohla býti pouhá náhoda a proč by měla prozrazovati své tajemství?

Její tajemství? . . . Eva se zalekla toho slova, potom přece se z toho zase radovala:

Zalekla se, protože tušila, že s tím, co skrývá, není to docela v pořádku; kdyby neměl její rozum žádných námitek proti tomu, nebylo by to přece již dávno žádným tajemstvím.

Přes to se radovala. Milé vzpomínky, o nichž nikdo mimo ni a »jeho« neví, oblažuje přece každé mladé dívčí srdce.

Muž, o kterého se jednalo, jmenoval se Karel.

Ovšem, že měl také rodinné jméno, ale na tom tu nezáleží. Rodinné jméno je v podstatě stejně jen proto, aby se mohlo napsati na list papíru. Zní to hezky! Je však mnohem hezčí můžeme-li si tiše šeptati: Karel, můj Karell

Obraz tohoto Karla vynořoval se velmi často v Evěině mysli. Shledávala něco neobyčejného, přitažlivého v jeho očích. Když ji výmluvně pohlédl do očí, bylo jí, jako by za ním měla jít až na kraj světa.

Nebyl to již mladík, nýbrž zralý muž, jistě přes třicet. To právě Evu ještě více přitahovalo. Převaha a jistota, se kterou muži tohoto věku s dívkami jednají, má často podivuhodnou moc nad mladými srdci. Tento cit má zajisté v sobě ještě něco z té blouznivosti, se kterou velké žáčky obklopují svého profesora, nebo, kterou věnují svému dálnému ideálu, slavnému herci, nebo vynikající postavě veřejného života. Tato blouznivost leží již v povaze ženy: touží vždy po tom, aby mohla vzhlížeti ke svému milenci a pod jeho láskyplnou ochranou nacházela sílu, která z něho vychází.

Tato touha může však také klamat. Neboť mužný zevnějšek nemusí býti příznakem duševní síly a mužného charakteru a ani usedlý věk není zárukou lásky, o jaké mladé dívčí srdce sní. Mnoho nešťastných žen nalezlo místo vytoužené lásky panovačné tyranství, nebo při nejmenším chladné, v sebe ponožené neporozumění.

Kdo však myslí na tyto věci, když jediný pohled dobývá útokem srdce a láska a lichotivá slova nalez-

nou v duši ozvěnu? Kdo by se potom také ještě staral o to, kdo vlastně onen muž je, jak je to s jeho životem, jeho světovým názorem a zda by byl s to, zajistiti rodině živobytí?

Evin Karel byl veselý, laskavý, trochu lehkomyslný společenský člověk. Jinak o něm věděla jen tolik, že nebyl schopen setrvati delší dobu v jednom místě, — ovšem že toliko z důvodů, které nebyly v jeho moci, jak pravil — že toho času byl zaměstnancem soukromého podniku a že nebezpečí snížení služného viselo jako Domoklův meč nad jeho hlavou, že jinak byl umělecky založen, horoval pro hudbu a také sám hrál na housle, a že se časem také pokoušel o činnost spisovatelskou.

Je prazvláštní, že takové neklidné přeletavé povahy poblouzní nejčastěji právě vážné dívky. Eva nepozorovala také, že Karel byl člověk právě toho druhu, jakého byla její bývalá přítelkyně Nora. Cítila pouze, že bylo hezké býti v jeho blízkosti, také lichoťilo její ješitnosti, že tento zajímavý člověk se jí tolik zabývá, ba dokonce projevuje silnou náklonnost.

Evini rodiče setkávali se častěji s několika rodinami, se kterými se v létě spřátelili. U jedné z nich seznámila se Eva s Karlem. O té doby setkávali se často. V poslední době nejčastěji rodinu doprovázel a když se mu poštěstilo, aby s Evou šel napřed, zavěsil svou paži do její.

»Ta hrozná rukavice!« zešeptal jednou. Při nejbližší příležitosti Eva již levou rukavici nenavlékla. Proč?

Z koketerie? Nikoliv, této vlastnosti vůbec neměla. Pouze proto, že měla radost mohla-li tomuto muži vyplniti přání. Upřímně řečeno nechala ráda svou ruku spočinouti v jeho.

Vzpomněla si na Jiřího. Kdyby byla pro něho cítila to, co pocítovala nyní, byla by se stala bez rozpaků jeho ženou. Jaký vlastně byl její nynější cit? Byla to láska? Eva se lekla tohoto pomýšlení. U Jiřího slibovalo jí vše zajištěnou budoucnost, klidný, bezstarostný život, zde nebylo ničeho. Dostačuje snad k záruce manželského štěstí, necháme-li rádi svou ruku spočinouti v ruce druhého? Ó, jak nesnadné je, aby se mladé dívčí srdce vyznalo v bludišti vlastních citů!

Eva se nespolehala výhradně jen na city, přemýšlela mnoho, ovšem, že se také zasnila do mnohého náladového obrazu. Často však přemítala o tom, co je vlastně příčinou této přitažlivosti. Výsledek úvahy byl zdrcující, neboť nacházela pouze povrchní, vnější důvody. Ve vzpomínkách objevil se jí také ne jeden obraz — záblesk o kterém sotva věděla, ukazoval Karlovu tvář, kterou nepoznávala, rysy její byly jí neznámé — cizí.

Jednou viděla ho při hře v karty. Hrál hazardně, peníze mu z ruky jen létaly a přece Eva velmi dobře věděla, že jich mnoho nemá. Vlivem pití pozorovala někdy na něm něco neznámého, cizího, nebylo to sice přímo nepříjemné, ale přece nezvyklé. Jednou pak zachytila pohled, který znala velmi dobře, který však

tentokrát opětoval pohled krásné ženy. Bolelo to. Jindy kohosi v tramvaji odstrčil zcela bezohledně jen aby jí udělal místo. Z tohoto počínání usoudila Eva, že tento muž neumí býti jen něžný a ochotný, ale také surový a násilný.

»Neznám ho přece vůbec!« pravil jí rozum.

»Miluji ho však!« pravilo její srdce.

Střízlivé myšlenky byly obvykle nerozhodné a nejasné, jako zpola zamlžené obrazy duchů. Zatím fantasie rychle postavila proti nim představy přitažlivé. Aloisova slova zesílila však její obavy tou měrou, že se octla bezradná mezi svým srdcem a svým rozumem.

Dokud se Karel o ni neucházel, nemělo srdce s rozhodnutím naspěch; bylo-li však správně co Alois řekl, mohlo potom býti již pozdě. Nemohla si zapřít, že její cit pro Karla byl každým dnem silnější. Co počítí pak, kdyby se jednoho krásného dne ukázalo, že se s ní nesmí oženiti a ona potom již nemohla od něho upustiti? Dnes . . . ano dnes by snad ještě mohla své city ovládnouti.

Čím více přemýšlela, tím určitěji cítila, že myšlenka vzdáti se ho, bolela již nyní.

Ve své bezradnosti utekla opět k tetě Janě, která ji v létě tak uklidnila. Od leta vídala ji Eva častěji, dokonce ji také občas navštívila. Teď potřebovala tuto moudrou, dobrou, starší přítelkyni, někde přece musela naleznouti řešení svých dívčích problémů.

Teta Jana ji přijala laskavě. Znala též Karla, vě-

děla proto velmi dobře o celé záležitosti a bez obalu řekla své mínění.

»Nehodíte se k sobě, Karel je nadaný, ale nespolehlivý člověk, je trochu přemrštěný. Muž, který v jeho věku nedovedl uspořádati ani své vlastní životní poměry, nesmí zakládati rodinu. Kromě toho jeho minulost ani dost málo neposkytuje záruky za jeho věrnost v budoucnosti«.

»Máme se však rádi«, pravila Eva, »není to snad to nejdůležitější?«

»Láska sama nepostačuje pro šťastné manželství«, odvětila teta Jana. »I když je sebe silnější, přece často brzy vyprchá. Láska je bengálský oheň, nějaký čas šlehá vysokým, pestrým, okouzlujícím plamenem, — potom uhasne a nezanechá nic než kouř a otravný dým. Oba lidé, kteří se v lesku barvitého světla shledávali oslnivě krásnými, v osvětlení všedních dnů se ani nepoznávají, jak jsou cizí. Neslyšela jsi nikdy o milencích, kteří se nakonec rozešli v nenávisti?«

Eva mlčela. Potom pravila zamyšleně:

»Když jsme v létě mluvili o Jiřím, tehdy jři řekla, že bez citu nesmíme uzavřít sňatek. Věděla jsem, že máš pravdu, nyní kdy tento cit je oboustranný, mám obavy a také ty pohlížíš na tento sňatek jako na nebezpečí. Tomu nerozumím: chybí-li láska, není to správné a když tu je, tak to také není správné?«

»Počkej, dítě! Pozoruji, že ti tuto otázku musím důkladně vyložit. Jako chytrá, vzdělaná dívka víš, že v člověku bojují proti sobě dvě lidské přirozenosti.

Jedna jest nižšího druhu, tělesná; druhá pak je ušlechtilá a rozumná. Jinými slovy: smyslný člověk bojuje proti člověku duchovému. Prvý žádá si tělesného, pomíjejšího; druhý je povznesen nad tím a touží po nadpřirozeném, jen duchovně dosažitelném světě. Manželství může být jen tehdy šťastné, spokojené a harmonické, když smyslové přirozenosti se dostane tolik, kolik nutně potřebuje a když převládající duše si ji podřizuje.

V citu, který nazýváme láskou, převládá však právě nižší smyslová přirozenost, zamilovaný člověk chce, aby mohl milovanou bytost viděti, slyšeti a jí se dotýkati. V blízkosti její uchvátí ho jisté opojení. Duše však nemá s tímto citem nic společného, nebo myslíš snad, že duše může míti na tom nějaký podíl, když se na první pohled do někoho zamilujeme, aniž bychom ho znali? Mohl by také někdo, kdo opravdu z celé duše miluje, svést k hříchu toho, jenž je předmětem jeho lásky? Může míti duše něco společného s přitažlivostí, která je schopna připoutati k sobě někoho, komu by nemohl zajistiti ani denní chléb? — Zde vidíš, čeho je zamilovaný člověk schopen, neboť je sobecký a hledá jen vlastní uspokojení. Miluje jen tělo, všechna jeho touha je omezena jen na ně. Krása těla však a vše co je činí přitažlivým, je pomíjejší. Právě tak pomíjejší je láska, která se k němu víže. Tím se vysvětluje, že zamilovaný člověk — lhostejno zda muž či žena — je schopen opovrhnutí předmětem své lásky, když tento onemocní, nebo ztratí svou

bývalou krásu — jedním slovem, když není již takový, jaký byl v době, kdy se do něho zamiloval. Ale nemusí se ani změnit a přece se při této smyslné lásce stává dosti často, že se zvykem znudí. Je to také docela přirozené, neboť pomíjející nemůže nadpřirozeností nadanou duši nikdy na dlouho uspokojiti. Proto také zvyk pohřbil již mnohou velikou lásku.

Je však ještě jiný druh lásky — lásky vyšší části v člověku. Tato pochází z hlubin duše a miluje také v druhém věčně nepomíjející. Miluje duši v její čistotě, v její dobrotě, v jejich ideálech, v jejich touhách, v jejím nadšení, — jedním slovem miluje v ní vlastně prvek boží dokonalosti a krásy. Neomrzí se nikdy, neboť nalézá vždy něco nového, klíčícího, krásou nadaného, čím se může kochati. Tím ale, že z toho čerpá, dává také současně, neboť milující se duše doplňují se navzájem, cítí se vlastně obě dohromady jako jeden celek. Slýcháme ještě občas výraz: »má manželská polovice«. Tento výraz vyjadřuje báječně tuto myšlenku, znamená polovinu duše.

Přes to může býti šťastné jen takové manželství, ve kterém je obojí druh lásky, vyšší i nižší. Obě tyto musí spolu splynouti právě tak, jako duše splývá s tělem. Tělesná láska bez duševní je pouze opojení smyslů a jakkoliv je silná, má pro duši sotva větší význam, než ostatní smyslové projevy života, na příklad hlad nebo žízeň; právě tak jako tyto, zachází také ona po ukojení na kratší nebo delší dobu a vrací se opět, aby změnila předmět svého ukojení podle

své nálady. Pojem věrnosti vztahuje se na duši, tělo však ho nezná.

Vyšší druh lásky je pak bez tělesné lásky jenom jakýmsi druhem přátelství, které samo o sobě pro manželství také nepostačuje. Neustálé důvěrné soužití vyžaduje si také souhlasu smyslů. Víš to přece z vlastní zkušenosti. Můžeme mít někoho velmi rádi a býti s ním velmi spřáteleni, aniž bychom si proto žádali jeho políbků. Často bychom k němu měli ten největší odpor.

Bůh neurčil manželství toliko pro tělo nebo toliko pro duši, nýbrž pro celého člověka. Spojuje pro život dvě těla a dvě duše, proto také musí trvati tak dlouho, až se duše od těla odloučí.

Rozumíš tedy mé dítě, co ti chybělo v létě a co ti chybí nyní?»

»Ano, tetičko, nyní tomu rozumím, odpověděla Eva s hlubokou vážností. Nemohly by však naše duše přece jen časem splynouti? Zatím ovšem jeden o druhém sotva co víme, snad později . . . kdybych alespoň věděla je-li nábožensky založený?»

Teta Jana se na ni podívala rozhořčeně:

»Po několikaměsíční známosti nevíš ani to?»

»Styděla jsem se mluvit s ním o tom«, doznala Eva. »Obávala jsem se, že se mi vysměje«.

»Ale Evičko, jak si potom vlastně představuješ budoucí soulad? Jak si představuješ dlouhý život po boku muže, který má tak málo společného s nitrem tvé duše, že se ani neodvážíš, abys s ním o tom mlu-

vilá? Jak často jsi naříkala, že nemáš nikoho, komu by ses mohla se vším svěřiti, komu bys ses mohla projeviti nepokrytě taková, jaká jsi? A nyní bys byla schopna odsouditi svou duši pro celý život k opětné uzavřenosti? Pro splynutí duší by to byl ovšem velmi beznadějný počín!

Nedávno zesnulý francouzský katolický spisovatel René Bazin, napsal rozhořčeně v jednom ze svých románů:

»Obecně nazývají to lidé »mesaliance«, t. j. nerovný sňatek, když mezi manžely stávají velké rozdíly v rodu, v majetku, nebo vzdělanosti. O nekonečné, nikdy nepřekonatelné — o duševní mesaliance, nestará se nikdo . . .«

»Hleď, Evičko, — tento sňatek, na který nyní myslíš, byl by pravou duševní mesaliancí«.

Evě vstoupily slzy do očí. Prosebně obrátila se k tetě Janě:

»Co si mám počítí? Jak se mám tohoto citu zbaviti? Mé srdce jím překypuje. Myslela jsem také již na to, že bych mohla prositi Boha, aby tuto lásku ve mně zničil, — aby jí učinil konec, tak jako může, je-li to jeho vůle, vyléčiti nemoc. Ale . . .« Eva přitiskla svou hlavu na rameno tedy Jany a tiše pokračovala: »ale . . . mám strach, že mě vyslyší! . . . Láska je tak krásná! Tak dobrá! Poznala jsem ji teprve nyní, bez ní nemohu si již ani život představití!«

Teta Jana mladé děvče vroucně objala.

»Rozumím tomu velmi dobře, milé dítě. Velmi

dobře vím, že je těžké modlit se za to. Ponech to proto prozřetelnosti Boží a říkej: Milý Bože učiň jak sám chceš! — vše ostatní ponech jemu.

Pro tvou útěchu bych ti ráda opakovala, co jsem ti v létě řekla o Jiřím: první láska zřídka kdy je láskou poslední. Nyní tomu sotva uvěříš, avšak život to již nespočetněkrát dokázal. Nyní jsi před závěrečnými zkouškami. Zaměstnávej se proto výhradně svými studii. Pracuj pilně, choď tři až čtyřikrát týdně do lázní, abys také svým mladým svalům dopřála pohybu. Čerstvá voda, fysická náhama ti prospějí, hlavně pak, nedopřej si ani chvíle k nějakému snění, ostatní se dostaví samo, však uvidíš. Bengálský oheň uhasne a ty tu budeš opět svobodna a šťastna v jarším slunci svého mládí.

Eva byla moudrá, rozumná dívka a měla čisté srdce. Smyslné představy a touhy se ještě nedotkly její duše a nezeslabilly její silnou zdravou vůli. Láska zůstala v ní čistým citem, do kterého nevloudilo se dosud nic, za co by se před sebou a před Bohem musela stydět. Poslechla proto rady tety Jany a přinesla proto hrdinně boj svého rozumu a svého srdce před oltář Páně. Srdce jí sice bolelo, poslušně však sklonila svou hlavu před vůdcem svého osudu a modlila se v důvěře a oddanosti.

»Pane, staň se vůle tvá!«

Potom šla domů, sebrala všechny síly a chopila se své práce.

Nechci se vdát!

Eva se domnívala, že román jejího srdce zůstane zcela utajen. Ve skutečnosti však věděli o něm mnozí. Setkání dvou srdcí vzbudí přece vždy hodně zvědavosti; příznivá a nepříznivá proroctví odhadují jejich možnosti. Eva ještě ani sama svůj cit nepoznala, když již dávno zaměstnával ústa celého kruhu jejích známých. Také rodiče to již zpozorovali a se starostí sledovali. Její otec trpěl tím obzvláště. Musel se ujmouti též úlohy matky, neboť jeho žena ve své nervosní citlivosti nebyla schopna žádného zdravého úsudku. Ó, jak nezapnají jsou otcové vůči srdci své dcery! Jak je to těžké nahradit matku — matku jejíž ženské porozumění a soucit se tak znamenitě v těchto věcech vyznají

Evin otec neodvážil se také bezprostředně zasáhnouti. Otec a dcera měli se sice nekonečně rádi, avšak vroucí důvěra nikdy mezi nimi nebyla. Je ovšem také zcela přirozené, že se vyvine častěji mezi matkou a dcerou. Muž, jehož ruka nebyla dost jemná, aby rozvázala uzel, rozhodl se k důkladnému zakročení a rozřezal jej uprostřed.

Promluvil s Karlem. Řekl mu přímo, že srdce jeho dcery je příliš povýšené nad moderní miliskování.

Karel uvedl na omluvu své vážné úmysly. Evin otec objasnil mu však, že ani jeho dosavadní život ani jeho poměry nemohou poskytnouti záruku šťastného manželství. Nebyl to zákaz svévolného tyranského otce, nýbrž snaha zabrániti pravděpodobně nešťastnému manželství. Karel pak, přes svůj lehkovážný, nestálý charakter, byl přece jen počestný člověk a věděl, že jeho láska nebyla dosti hluboká, aby vytrvala po celý život, proto dal otci slovo, že v budoucnu nevyhledá ať již tajně či veřejně setkání s Evou. Otec se postaral také o to, aby se k tomu nenaskytla žádná příležitost.

Evě bylo nápadné, že chodili nyní do společností mnohem méně než dříve. Také místa, v nichž se jindy setkávala s Karlem nyní nenavštěvovali. Nebylo to ani možné, aby to byla náhoda, byl to zřejmě úmysl. Kdyby Eva nebyla čistá, nezkažená dívka, kdyby sdílela názory moderní mládeže, která se ve své domýšlivosti přeceňuje a zkušeností starších lidí opovrhne — byla by snad tomuto opatření vzdorovala. Byla by se dala cestou oněch »rovnoprávných« dcer, které v takovémto případě »za ním běží«, odloží svou zcela instinktivní zdrženlivost a ženskou hrdost a samy nabídnou muži tajné dostaveníčko.

Eva však nesešla se správné cesty ani o jediný krok; její přímé, počestné bytosti se protivily tajné cesty. Tušila velmi dobře, že věci, které nesnesou přímého světla, nemohou býti úplně v pořádku. Musí-li býti něco utajováno, tedy to má jistě nějakou vadu.

Musila si připomenouti slib, který učinila v den Nořiny svatby. Cítila, že v tajnůstkářství číhalo by také nebezpečí pro její nedotčenou čistotu. Moc, které Karel nad ní dobyl, dala jí také poznati, že vůli, je-li city opředená, nelze důvěřovati. Na jediné Karlovo slovo svlékla rukavici, aby jí mohl pohladiti ruku. Nenastavila by mu stejně tak ústa k polibku, kdyby se k tomu naskytla příležitost?

Zděšeně si vzpomněla na rozhovor, který zaslechla v kostele. Nikoliv, nechtěla svou lásku utratiti v takovém drobném miliskování, nikdy! Tento Bohem daný poklad byl určen jediné a výhradně k tomu, aby se stal základem velkého, svatého životního spojení.

Vlastně nebylo ještě nic ztraceno. Nedobrovolný rozchod mohl její lásce ještě prospěti. Měl-li ji Karel skutečně rád, mohl se přece důkladně změnit, mohl dokázat sílu svého úmyslu a pevnost své věrnosti a zaříditi svůj život od základu jinak. Pravá láska může přece činiti divy! — Dopadne-li vše jinak, potom... potom bylo přece lépe, když se již neviděli.

Jak často by nedošlo k nešťastnému manželství, kdyby každé děvče vzalo v úvahu dobré i špatné stránky, kdyby své srdce podrobilo rozumu a svou vůli poslušně vložilo do Božích rukou!

Nekolik týdnů trvalo, než se boj mezi srdcem a rozumem poněkud uklidnil.

Často musela Eva utéci do kostela, aby si vyprosila sílu. Poněkud se jí ulevilo. Vážná práce zatla-

čovala její snění stále více. Eva poslechla také rady tety Jany a často se objevovala na plovárně. Plování osvěžilo její tělo a posílilo její odolnost.

Když začaly zkoušky, nezbývalo již pranic rušivého. Doba a práce vykonaly své dílo a výsledek se dostavil.

V létě dovolil jí moudrý a starostlivý otec, aby se zúčastnila delší studijní cesty. Co ještě Evě chybělo k duševní harmonii, to získala cestováním.

Jejímu zvědavému duchu otevřely se nové poklady a krásy života. Dějinné památky, mistrovská díla umění, obyčejné cizích národů, množství nových dojmů, vše útočilo na ni a stupňovalo její dychtivost po nových vědomostech. Chtěla vše vidět a o všem slyšet. Neúnavně se vyptávala a naslouchala odpovědím. Některé malbě, obrazu nebo stavbě nemohla se ani do sytosti vynadiviti, stála před nimi tak dlouho, až ji odvolali.

»Netušil jsem ani, že máte tak hluboký zájem o umění«, podotkl jeden z vůdců studijní cesty.

»Sama jsem o tom nevěděla«, doznala Eva upřímně.

Jak by to také mohla vědět? Doposud přece neměla žádnou příležitost, aby tuto svou náklonost poznala. Nyní však, otevřel se její duch a naplnil se touhou po kráse a vědění. Rozhodla se, že po svém návratu bude pokračovati ve svém vzdělávání i po skončených studiích.

Vzpomínka na její drobný románec v zimě zatím

již zcela vybledla. Nastoupila správnou cestu, která vedla mnohem snáze a úspěšněji k zapomnění, než duchaprázdné zábavy ve společnosti. Takto nena- učila se pouze zapomnění, nýbrž našla také nový obsah života a čerstvou chuť k práci.

Dny a týdny uprchly jako sen, jednoho dne byla Eva opět doma. Nyní však líbila se jí též domovina mnohem lépe. Doposud ani nepozorovala kolik krásy ji obklopuje. Za prázdninové cesty naučila se hledět kolem sebe vidoucími zraky a její obohacený duch vrhal světlo na celé okolí. S novou chutí a radostí pustila se opět na rok do práce.

Jednoho dne potkala Karla. Vedl se pod paží se silně nalíčenou »kráskou«, jejíž chování nebylo nikterak jemné. Když míjeli Evu, smekl klobouk — bezstarostně a roztržitě, tak jako zdravíval povrchně známé. Eva kývla na pozdrav. Divila se sama sobě, že nepocítila při tom nic, — naprosto nic — jako by potkala lhostejného cizího člověka.

Kam se poděla její velká láska z loňského roku? Kde byla jeho láska? Také on pohlédl na ni se zřejmou lhostejností. Byl to tedy skutečně jen bengálský oheň? Nyní sotva chápala, že pro tuto lásku tolik trpěla. Mezitím poznala mnoho cenných lidí a nena- padlo jí ani, aby se zamilovala. Co se to tehdy s ní dělo? Poučel tety Jany o tělesném a duchovním člo- věku, o smyslné a ideální lásce, přišlo jí na mysl. Teprve nyní jasně porozumněla tomu co tehdy slyše- la, nyní, když sama se přesvědčila, že tento cit měl

s duší její sotva co společného. Vloudil se tajným, nevysvětlitelným způsobem, aniž tomu chtěla, nebo o tom věděla, zmocnil se trůnu — jejího srdce a zabral jej docela. Kdo může říci, kolik mladých dívek propadne takovému přirozenému citu a když zpozorují svůj omyl je pozdě! . . .

Evino nitro naplnila velká vděčnost k té, která od ní odvrátila neštěstí.

Menší zacházkou došla do klášterního kostela, kam po čtyři leta nosila všechny své drobné radosti i svůj žal. Poděkovala Bohu za pevnou víru a důvěru, za čisté srdce a sílu vůle, kterou si odsud přinesla do života a která jí pomohla překonati první vzplanutí citů.

Doma na ni čekaly dva listy a jeden lístek. Tyto dva listy ukazovaly opět podivuhodnou shodu okolností, která jasně jako slunce ukazuje boží prozřetelnost.

Jedno psaní bylo od Marie. Konečně dospěla k svému cíli: rodiče její svolili, aby vstoupila do kláštera.

»Stálo mně to mnoho bojů a námahy, než jsem se dostala sem, avšak moje vůle zdolala všechny překážky. Vím velmi dobře, že také život v klášteře není bez trní, ti kteří tam žijí jsou přece také jen lidé — lidé rozličných povah a pak, vždyť přinášíme s sebou celé své samolibé »já«. Každý pocituje vlastní obtíže nejtěživěji, proto zdají se drobné příhody, které se v klášteře vyskytnou, lidem v něm žijícím právě

tak důležité jako těm, kdož prožívají ve světě vlastní problémy. Máme však tajemství života, které touží po dokonalosti a je schopné povznést se nad věci i nad vlastní já.

Předchozí týden, — než jsem se neodvolatelně rozhodla — zúčastnila jsem se exercicií. Ó, kdyby lidé věděli jaký pokoj duše, jaké oblažující štěstí lze v nich nalézt — všichni by přišli, aby si alespoň na čas odpočinuli od kalného příboje vln života.

A ještě něco ti chci říci než skončím toto psaní.

Jen nemnoho lidí nahlédlo do mé duše a rozumělo mi. Byla jsi jednou z těch mála. Nyní, když stojím na rozcestí, kdy naše životní dráha se rozděluje, musím ti poděkovat za mnohý dobrý příklad, za mnohé slovo útěchy a za mnohý laskavý čin. Dej Bůh, abys také ty brzy došla svého štěstí. Budu se za to modlit, aby z tvých pochybností, z tvých duševních bojů, vzkvetl ti krásný dokonalý život. Bůh ti žehnej!

Druhý list byl rovněž od spolužačky, Magdy. Magda bydlela na venkově. V klášteře byly začkami stejné třídy, obě snažily se být mezi prvními. Sblížily se vlastně až když odešly z kláštera a jen si dopisovaly, nestýkající se.

»Pomysli si, Evičko, já jsem se zasnoubila!« psala úvodem v tomto rozradostněném dopisu. »Známe se od dětství a vzpomínám-li minula, myslím, že jsme se měli vždycky rádi. Naše přátelství se nepozorovaně změnilo v lásku. Každou myšlenku, každý cit sdílíme spolu.

Ach, Evičko, jak nádherný je přece život milujeme-li a jsme-li milováni! Duše uchovává vzpomínky na tyto dny a neodvažuje se jich ani dotknout — obává se, že by se rozplynuly jako krásný sen! Nedovedeš si ani představití a já ti ani říci nemohu, jak jsem šťastna. Nemohu Bohu ani dosti děkovatí za to, že mi dal mého Jendu. Jak mocný, jak velký musí býti Bůh, který mohl stvořiti takového člověka! Nemohu ti, má Evičko, přátí nic krásnějšího, než abys také ty našla brzy svého životního druhá!»

Zamyšleně dívala se Eva na oba tyto dopisy. Zde byly dvě rozličné cesty života. Obě byly krásné pro ty, které je tak radostně a důvěrně nastoupily — s vědomím neklamě poznání povolání.

Zdálo se, že pro ni, pro Evu není způsobilá ani jedna z nich, je snad ještě třetí cesta?

Setkání s Karlem a oba tyto dopisy vzrušily přece jen poněkud její city. Jakýsi vzdor se hnul v jejím srdci. Mladé dívky, které se zklamaly v první lásce, se často obávají nového zklamání, a v přemrštěných obavách se snaží vůbec uniknouti myšlence na sňatek. Podobně se stalo Evě. Večer toho dne vzala svůj deník, zaznamenala setkání a oba listy, pak pokračovala:

»Od nynějška si dám pozor. Nechci se státí hrdinkou románu. Jeptíškou nemohu býti, necítím se k tomu povolána, ale vdátí se také nechci! Chci ukázati, že žena z vlastního rozhodnutí může zůstatí sama, že může svůj život přes to bohatě naplniti a že také mimo manželství může dospěti cíle svého života«.

Popelka v zajetí.

Když Eva sdělovala tetě Janě své rozhodnutí, teta se tiše usmívala.

Ani se tomu nedivila, znala přece velmi dobře extrémní city mladých dívčích duší, nebylo tomu přece tak dávno, kdy sama byla mladou dívkou a nezapomněla proto »do nebe výskající a k smrti zarmoucené« nálady, které se v nevypočítatelné obměně střídají. Věděla také dobře, že po takových jarních bouřích následuje často velké rozhodnutí, které vydrží až do nejbližší změny nálady — často však ani tak dlouho ne.

»Nevěříš mi, že to myslím vážně?« otázala se Eva, úsměvem poněkud zklamána.

»Docela ti věřím, že to vážně myslíš«, uklidňovala ji teta Jana. »Podle mého mínění bylo by však lépe, kdyby ses unáhleně nerozhodovala. Zatím nemáš před sebou žádné takové otázky, která by vyžadovala rozhodnutí«.

»Není snad moudřejší, určíme-li si směr a jdeme-li hned určitou cestou?«

»Přemýšlením nemůžeme dát svému životu nějaký směr, o tom rozhoduje volání Boží. Život každého člověka je k něčemu určen. Dříve nebo později zadá

každé děvče svůj život: Bohu, rodině anebo službě bližnímu. V podstatě je toto též jedno, neboť konečně to vše musí vést k Bohu. Pramen v rozličných podobách protéká dalekými cestami na konec však každá řeka vtéká do moře. Někdo pocítí své poslání jasně a jistě, jako tvá přítelkyně Marie. Mnohým však děje se tak jako tobě — necítí se k ničemu zvlášť povolanými. Pro ty je nejlépe, posečkají-li až dostanou se na rozcestí, kde je rozhodnutí nezbytné. Proč se chceš rozhodovati již nyní, když toho ještě nemáš zapotřebí?«

»Protože se nechci opět zamilovati, nechci se vdáti!«

»Nemusíš ani chtít, to se dostaví i bez tvé vůle — třeba i proti tvé vůli! Když ses zamilovala do Karla, rozhodla ses snad již předtím k tomu? . . . «

Eva se právě chystala odpovědět, když kdosi zaklepal na dveře. V zápětí se vrátila do pokoje Irča, neteř tety Jany. Přišla jako velká voda a objala rovnou tetu Janu kolem krku.

»Pozdrav Bůh, tetinko!«

»Jen pomalu«, bránila se teta Jana. »Ráda bych tě sice zase jednou políbila, nemám však chuti, stíratí všechno to líčidlo, které máš na sobě.«

Irča se zahambeně vzdálila. Přítomnost Evy zvyšovala trapnost této situace.

»Dnes to přece dělají všechny . . . a já přece nedělám hůře než ostatní . . . «

Teta Jana ji přerušila s nezvyklou přísností:

»Ostatní ať si činí co je jim líbo, — ale má neteř neměla by se opičiti po módě polosvěta! Takto ke mně nemusíš vůbec chodit!«

»Ale pro trošku líčidla«, omlouvala se Irča.

»Trochu? Pojď sem!«

Rázem uchopila teta Jana jednou rukou Irču, druhou Evu a přistrčila je obě před zrcadlo.

»Nyní se podívej na svoji tvář a na tvář Evinu a řekni mi upřímně, zda si opravdu myslíš, že toho neřádu, kterým ses nalíčila, je ještě málo?«

Oba obličej, zrcadlící se vedle sebe, byly vskutku v hrozném protikladu. Vedle zdravých růžových tváří, červených úst a lesklých jasných očí, vypadal obličej Irči jako namalovaná tuhá maska z vosku. Irča se lekla sama sebe a koktala v rozpacích.

»Ano vskutku . . . ani nevím jak se to stalo . . . dnes je to opravdu trochu silněji . . . nerozumím proč . . . snad bylo v pokoji šero . . .«

»Nech toho«, přerušila teta Jana nejapnou omluvu. »Řeknu ti jak se to stalo, již dlouho pozoruji jak se tato ošklivá móda u tebe zvrhla«.

Pokynula dívkám, aby se posadily a pokračovala:

»Není tomu ani rok, co jsi se začala pudrovati. Někdo ti namluvil, že pokožka tvého obličej není dosti matná. Pudr však ti odbarvil pokožku. Vím dosud, jak jsi tenkrát zkoušela rozličné barevné prášky, již tehdy některé z nich byly jako líčidlo, všechny však měly velkou chybu, tvořily povlak přes celý obličej, působilo to nesporně velmi směšně. Co zbý-

valo? — musila jsi to zkusit s líčidlem. Pokus se zda-
řil. Nemýlím-li se, napomínala jsem tě již tehdy,
avšak marně. Ovšem, že se poměrně bledé rty nehodily k nalíčenému obličejí, proto přišla na řadu tyčinka na rty. Později, když jsi tomu uvykla, došlo ke stupňování, barvy byly stále nápadnější, obrysy rtů stále ostřejší. Pak zíraly oči z toho uměleckého vytvo-
ru zcela cize, musely býti zastíněny, zvětšeny. Me-
zitím objevila móda japonský tvar očí, několik čárek
v koutcích očí a vše bylo vyřízeno. Takovéto malič-
kosti nečinily tehdy již žádných obtíží. Nakonec při-
šly vlasy, obočí a tak dále.

Výsledek jsi právě viděla v zrcadle. Řekni, má to
smysl? Nestydíš se malovatí svému hezkému, mladé-
mu, Bohem danému obličejí masku?«

»Ano, ale . . .«

»Počkej trochu, nyní ti chci říci vše co mi leží na
srdci. K namalovanému, upravenému obličejí se
ovšem nehodilo skromné chování bývalé Irči. Musela
jsi napodobiti vše, co k tomu patřilo: nápadné šaty,
polonahé plážové kostýmy a plesové toalety, koket-
nost a mlkování . . ., mne pak o tebe jímá úzkost, co
asi přijde potom na řadu? — řekni mi teď, nač toho
všeho potřebuješ?«

»Potřebuji to, protože jinak se dnes muž nezíská
— a já se chci vdát.«

»Kdo ti to řekl, že tímto způsobem získáš muže?«

»To mi přece nemusí nikdo říkat! Vidím to přece
sama! Jen koketní děvčata jsou obletována. Nikdo se

za skromnou dívkou ani neohlédne. Popelky vyšly z módy a princové, kteří odváděli svou milou z kuchyně k oltáři, vymřeli. Jsem přesvědčena, že se to vypravuje již jen v pohádkách.

»Ubohé dítě«, pronesla teta Jana posměšně, »patrně máš v tomto ohledu plno trpkých zkušeností!«

»To také mám«, přikývla Irča. »Víš přece ještě jak se mi dvořil Emil, no, a najednou mne nechal a začal s Lili, která měla přece přímo pohoršlivé chování a vzal si ji.«

»A jsou šťastní?«

To nevím . . . totiž . . . říká se, že se chtějí rozvésti.«

»Tak vidíš, proto vskutku nemusíš Lili závidět!«

»Právě naopak. Má přece nyní jako žena, otevřený celý svět!«

»Jak to myslíš?«

»Myslím, že se již nyní nemusí obávat, že zůstane starou pannou a když se nyní dá rozvést, může se dokonce znovu provdat!«

»Ale Irčo, jak můžeš brát rozvod tak lehkovážně?«

»Beru jej tak jako všichni ostatní. Právě dnes jsem četla v novinách, že před válkou byly rozvedené ženy odsuzovány, zejména když vešly v nový sňatek. Válka však pozměnila většinu názorů, také v posuzování rozvedených žen nastal důkladný obrat.«

»Z kterých novin sbíráš tuto povnádějící moudrost?«

»Co já vím! Čtu co mi přijde do ruky. Jedny noviny jsou přece právě takové jako druhé«.

Teta Jana pohlédla úkosem na Evu.

»Vidíš, jak může špatný tisk a špatná společnost obrátiti bývalou zbožnou žákyni klášterní školy?«

Irča pokrčila rameny.

»Jeptišky neznají život. Kdybychom poslouchaly jejich rad, zůstaly bychom na ocet«.

Toto nemohla Eva poslouchati mlčky.

»Ale Irčo!« pravila vyčítavě, »nevíš kolik starších žákyň z kláštera se provdalo? Znáš jich přece také hodně. Vzpomeň si na Gabrielu, Annu, Terezu a Min-ku! Všechny čtyři byly opravdu skromné dívky a tři z nich se daly oddati v klášterním chrámu«.

»Ty měly štěstí, ale na to přece nemohu čekat«.

»Ty se tedy chceš za každou cenu vdát a šťastnou bys nechtěla být?« zeptala se teta Jana vážně.

Na tuto otázku nebyla Irča připravena, nevěděla co má odpovědět.

»Býti šťastna? Samozřejmě, že chci, všechny dívky přece chtějí býti šťastné, když se provdají!«

»Nuže a kolik šťastných žen znáš mezi těmi, které si dobyly muže umělkovanou krásou, koketerií, nebo dokonce ztrátou své cti?«

»To přece nelze posuzovati jen tak povrchně. Za dnešních dnů snad ani právě štěstí neexistuje, jen když se provdaly«.

»Řekni mi, dítě, zda ses vůbec pokusila vžít se do života ženy, která svého muže již nedovede upou-

tati, snad sama ani už ho nemá ráda, ale přece je nucena trávit s ním den za dnem? Anebo v úděl rozvedené ženy, která vleče se sama svým zničeným životem, případně odváží se nového pokusu vdavek, a když pak zestárne, nenalezne jediné radostné, ničím nezkalené vzpomínky? Ještě horší však je, když později pozná muže, kterého by vskutku z celé své duše milovala, který ji však, ženu, která mnohým náležela, od sebe odvrhne! Kdybys poznala utrpení takové ženy v nějakém románu, prolévala bys jistě trpké slzy lítosti, ačkoliv duševní muka v celé jejich hrůze nelze ani vypsati. Ubohé dítě, netušíš čeho si přeješ, chceš-li se za každou cenu vdáti.. Tisíce nešťastných žen touží po svém dívčím věku — když už je pozdě!

Pokládáš se za moderní, chytrou dívku, která chce být družkou svého muže a ne jeho otrokyní anebo hračkou, přesto snažíš se ho získati prostředky, které působí výhradně na jeho smysly. Věř mi, že za takovou cenu získaný úděl ženy není v naší době salonního pohanství o nic lepší než jaký byl za starého pohanství. Rozdíl spočívá toliko v tom, že ono nazývalo se »pokořením duše«, »ponížením ženy«, kdežto dnes nazývá se to »vymožeností« a »pokrokem«. Honosíte se svým samostatným volným životem, ve skutečnosti však nejste volné, pouze opuštěné — protože ničemu a nikomu nepatříte a patřit nechcete — ani domovu, ani rodině, ani Bohu. Stává se vám tak, jak napsal jistý moudrý jesuita: »Spadlé listí uchvá-

zí vítr, zatočí jím ve vzdušném víru, aby je na konec odhodil do bláta«.

Irča sklonila hlavu:

»Neví tedy pro nás žádné jiné cesty ke štěstí, než abychom nečinně seděly a čekaly?«

»Čekaly? Ovšem, ale nikoliv nečinně. Křesťanská životní moudrost nás učí, abychom žili připraveni pro věčnost, tak jako kdyby nás ještě dnes měla stihnouti smrt, pracovali však tak, jako bychom měly žítí věčně na světě. Dívanky, této moudrosti lze velmi dobře užítí pro bližší cíl života. Praví: »Máte žítí tak, aby kdokoliv by se před vámi objevil Bohem vám určený muž, našel u vás čistou duši a zdravé a ne-
tknuté tělo, jinak máte hledati svůj cíl a práci v životě t. j. žítí tak, aby váš život nebyl prázdný ani tehdy, nenaleznete-li žádného vhodného druhu. Mluví-li o vhodném druhu, tedy myslím tím muže, který
vskutku je schopen státí se vaším životním druhem, protože vás pro vás samotné miluje. Kdo hledá v manželství majetek nebo přízeň, touží po penězích nebo po vysokém postavení — nikoliv po vás, ožení-li se s vámi pro vaši krásu, tedy je jistě smyslně založen a opustí vás, jakmile nalezne novou a přitažlivější krásku, kdo ale dá se lapiti vaší koketerií, ten je buď lehkomyslný nebo hloupý a nejapný. Nevěděla bych, jaký by mělo smysl běhati za takovým člověkem«.

V tom okamžiku přišla opět návštěva. Byla to žena oděná s rozkošnou, prostou elegancí. Dívanky ji

neznaly. Teta Jana je vzájemně představila a pak pravila:

»Posaď se, milá Valy, udělej si pohodlí, chtěla bych tě o něco poprosit. Hašteříme se právě o manželské otázky, není-li ti to nepříjemné, vypravuj jim prosím příběh svého vlastního manželství«.

Valy zrudla a chvíli mlčela. Potom přece začala vyprávět, věděla přece, že prosba tety Jany má asi vážný podklad.

»To bylo tak«, začala. »Mladší mé sestry provdaly se přede mnou. Bylo mi to dosti nepříjemné, ačkoliv jsem svým sestrám ze srdce přála štěstí, ale přece mně to bolelo a také jsem se trochu styděla, protože já, nejstarší, byla jsem dosud doma. Rozhodla jsem se, že ztrávím nějaký čas v cizině. Znalost řečí mi dopomohla k místu společnice starší churavé dámy, která se chtěla usídliti na trvalo ve Švýcarsku. Teprve za dva roky jsem přijela domů na návštěvu. Zároveň byla u rodičů v jejich krásné vile, také jedna z mých sester, se svou přibližně jednoroční holčičkou. Její muž odcestoval. Měla jsem děvčátko velice ráda, hrála jsem si s ním po celé hodiny. Jednou odpoledne přišla k nám návštěva, dva páni — jeden z nich byl dávný přítel rodiny, ten druhý byl však úplně cizí. Šli náhodou kolem a náš známý pohnul svého přítele k návštěvě u nás. Zprvu se bránil, aby nás on, cizí člověk, neobtěžoval, ale pak se dal přemluvit a šel. Zazvonili u dveří. Šla jsem otevřít tak, jak jsem právě byla, s dítětem v náručí. Neznámý myslil, že jsem

matkou maličké. Teprve později za rozhovoru zjistil, že se mýlí, to již se však do mne zamiloval. Později mi vyprávěl, že se ho hluboce dotklo, jak láskyplně jsem se zabývala dítětem a že si pomyslí: »Jaká škoda, že je vdaná a nemůže se státi mojí ženou!«

Byl to podivný cit; miloval ve mně budoucí matku svých dětí. Také já jsem k němu od prvopočátku pocítovala náklonnost, naše láska rychle uzrávala. Brzy nám připadalo, jako bychom se byli po celý život hledali. Za půl roku jsem se stala jeho ženou. To je vše. — Zeptá-li se ale někdo mojí matky, jak jsme se vlastně sešli, říkává obvykle:

»Pavel šel jednoho dne kolem, přišel k nám a ucházel se o Valy«.

Podobně tomu také bylo. Sám milý Bůh přivedl touto náhodou Pavla ke mně«.

»Ale ne, jak zajímavé«, zvolaly dívky.

»Musím dodat«, pravila teta Jana, »že se Valy před tím právě tak jako ty, Evo, rozhodla zřici se manželství. Ani Pavel nepomýšlel na ženitbu. Mohu vám také dosvědčiti, že Valy nikdy nepoužívala žádných kráslicích prostředků a účes nosila dříve právě tak prostý, jako dnes. Pavla nezaujala její krása, nýbrž mateřský pohled, který z jejích očí zářil na dítě.

Mohla bych vám vyprávěti ještě několik podobných příběhů, mezi jinými znám jednu velice šťastnou mladou ženu, která získala lásku svého muže porozuměním a zájmem pro jeho úmysly. V jiném přípa-

dě zas poznala dříve mužova matka děvče, které si zamilovala a syn dosáhl svého štěstí skrze srdce své matky.

Chcete-li se pokusiti pozorovati život trochu hlouběji a vniterněji, poznáte, že šťastna jsou jen ta manželství, která skrze lásku k duši dospějí k lásce smyslové a tím splňují úmysl Boží.

Manželství, která jinde, — tedy nikoliv v nebi se uzavírají — jsou nedůstojna člověka a nemohou býti proto šťastna«.

The following information was obtained from the records of the [redacted] Department of the Interior, Bureau of Land Management, regarding the [redacted] land grant.

[The remainder of the page contains extremely faint, illegible text.]

[illegible]

A horizontal strip of a black and white photograph showing a textured surface, possibly a wall or ceiling, with a dark, irregular shape in the center.

This image is a wide, horizontal, textured black and white scan. It appears to be a close-up of a surface or a heavily degraded scan of a document page. The texture is grainy and noisy, with a central horizontal band of darker, more concentrated noise. There are no discernible text or figures.

1. The first step in the process is to identify the problem or issue that needs to be addressed. This involves gathering information and understanding the context of the problem.

Právo na štěstí.

»Haló, Evo!« zvolal kdosi vzadu, jen poněkud hlasitěji než dovoloval pouliční ruch a vtom již něčí ruka uchopila Evu za rámě. Byla to Nora, která tu znenadání stála před Evou.

»Gratuluj mi!« pravila zvesela, »zasnoubila jsem se«.

Smějíc se, dívala se Evě pátravě do očí, aby zjistila jaký dojem, na ni její slova učinila. Mohla být spokojena, neboť Eva odpověděla s podivením:

»Ty jsi se zasnoubila? Myslíla jsem že jsi vdaná?«

»Také to«, odpověděla Nora se smíchem, »jsem vdána a ještě k tomu zasnoubena, v tom mne nemůžeš tak snadno dostihnouti«.

»Snad nechceš říci, že se chceš . . .«

Uhádla jsi, Evičko«, vpadla jí Nora do řeči dříve než mohla dokončit větu. »Chci se dát rozvést. Je to strašlivě zajímavá historka. Pojd někam do cukrárny, budu ti tam všechno vyprávět«.

Posadily se do odlehlého koutku.

»Nemysli si, že se snad nějak na sebe hněváme«, začala Nora, »jsme teď právě jako předtím nejlepší přáteli, jenže nejsme již do sebe zamilovaní, proto nemá cenu, abychom zůstali pohromadě a tak jsme

se hezky dohodli, že se dáme rozloučiti. Až budeme oba volní, můžeme jít klidně za hlasem svého srdce».

Eva nemohla uvěřiti svému sluchu.

»Ale vždyť je to sotva rok co jste sobě přísahali věčnou věrnost — a to ještě ke všemu před katolickým knězem! Platný sňatek církev nerozlučuje, nemůžeš proto ani ty ani tvůj muž uzavřítí nový sňatek».

»Církev? co je mi do církve?! Zákon je ochoten osvoboditi mne a spojití mě s tím s kým chci... nedělej přece tak udivený obličej! Dala bych se přece ráda opět oddati v kostele, mohu já za to, že mě tam nechtějí oddati?»

»Ale ovšem«, pokračovala na výtky Evy, »že vím co jsme se v katechismu učily, hled Evičko, nerozlučitelnost manželství se nesnáší se svobodou člověka, to přece musí uznat každý myslící člověk. Dnes již tomu není tak jako kdysi, kdy žena byla pokládána za mužův majetek, podobně jako nějaký předmět. Dnes je žena právě tak člověk, jako muž a má právo, aby sama rozhodovala o svém životě».

»Ovšem, že má«, odpověděla Eva, »může sobě svého životního druhá svobodně zvoliti a nikdo ji nemůže přinutiti, aby se provdala za někoho koho nechce. Provedla-li ale svou volbu a vstoupila-li do manželství, tedy musí v něm setrvat až do konce».

»Samozřejmě, že tím myslíš až do smrti, ale prosím tě, to je přece zastaralá sentimentalita. Když manželé poznají, že láska vyprchala a že se vůbec k sobě nehodí, — proč by se měli ještě potom spolu trápit až

do konce svého života? To přece nemá smysl. Představ si jenom, že by svázali dva lidi a přikázali jim, aby takto pobíhali po celý život, nebylo by to vyložené barbarství? Kde by zůstala lidská svoboda?»

»Ale Noro, vás přece nesvázali proti vaší vůli, nýbrž na vaše vlastní přání a z vaší vlastní vůle! Když jste se dali oddat, nepohlíželi jste přece na toto pouto, jako na okovy — naopak těšili jste se a toužili po tom!«

»Kdepak — co ví děvče o manželství, když se vdává!«

»Nevěřím, že bys byla v tomto ohledu tak úplně nevědomou«, poznamenala Eva trochu posměšně. Vzpomněla si opět na rozhovor, který zaslechla tenkrát při oddavkách a Nora byla ještě tak nestoudná, že si brala nevinnost za záštitu.

Pokrčila rameny:

»A když? . . . jedno jsem přece jen tenkrát nemohla vědět — totiž, že můj tehdejší cit nebyl láskou, bylo to jen takové . . . jak pak bych to jen nazvala, dejme tomu, že žádáme nějaké pečivo — třeba kremrole, jako tato a teprve když do ní kousneme upozorujeme, že nám vůbec nechutná«.

»Nezdá se to, že manželství je něco vyššího než jídlo? Předtím jsi mluvila ve spojitosti s manželstvím o uplatnění ženské osobnosti a nyní snižuješ manželství na úroveň apetitu? Ve svém případě máš snad pravdu, můžeš však vědět zda nový sňatek, do které-

ho chceš nyní kousnout bude ti chutnat lépe než první?«

Nora se naklonila k Evě.

»Počkej jen až poznáš mého snoubence«, zašeptala. »Člověk jako obraz krásný, silný a mohutný, skrz naskrz muž. Ubohý Kurt je proti němu učiněný hadr, můžeš mi povídat co chceš, mám ho ráda a konec«.

Eva zamyšleně míchala kávu, celá věc byla jí směšná, nesrozumitelná. Snažila se představit si, že by se byla tenkrát provdala za Karla. Snad by také byla již zklamanou ženou, která pozdě poznala, že její cit byl klamný, že zbloudila. Zda také ona pomýšlela by na rozvod? Nikoliv, nebylo by to možné. Je přece nemyslitelné, že by muž, kterému jsme se oddaly tělem i duší, stal se nám opět úplně cizím!

Znenadání obrátila se ke své družce a hlasitě pokračovala ve svých myšlenkách:

»Poslyš, Noro — když se na příklad nepohodneš se svými rodiči nebo sourozenci a opustíš je, přestaneš potom také býti jejich dítětem či sestrou?«

»To je přece docela něco jiného«, odvětila Nora nakvašeně.

»Proč pak? Pokládáš snad manželství za méně pevné pouto? Nenáležíš právě tak své matce, jako svému otci? Bylo by to možné, kdyby oba k sobě nepřínáleželi? Písmo svaté praví jasně, že žena má opustiti otce i matku svou, aby následovala muže svého. Zdůrazňuje tím nepochybně, že svazek man-

želský je ještě silnější než svazek mezi rodiči a dětmi«.

Nora nervosně bubnovala prsty na desku stolu.

Hned se pozná, že nejsi zamilovaný! Takhle v teorii je všechno krásné, ale v praxi se tím nelze vždy řídit. Jsou právě výjimky, konečně každý člověk má právo na štěstí! a leží-li nyní přede mnou, proč bych po něm neměla vztáhnouti ruku, abych je uchopila? Komu tím křivdím?»

»Mnohým tím křivdíš, protože se připojuješ k těm, kdož rozvod ve jménu práva na lásku pokládají za dovolený, čímž povzbuzuješ dav k věrolomnosti a nevěře. Není to nic menšího, než pošlapání svátosti manželské. Především však si ubližuješ duševně tím, že chceš bez Božího požehnání započítí nový život — ačkoliv tisícírá zkušenost vydává svědectví, že v životě i to nejšťastnější manželství ukládá manželům velmi těžké povinnosti. Nechápu ani, jak se můžeš odvážiti započítí nový život, když tvé svědomí bude obtíženo věrolomností a zřeknutím se církve?»

»Ale dej mi pokoj s tvou církví«, vyjela Nora. »Přece se jí nechci vůbec zřící, sama mě vylučuje, protože požadují svou lidskou svobodu. Kdyby církev dovolila rozvod a nový sňatek, nemusila by mě vylučovati«.

»Jaký to povídáš nesmysl, Noro! Myslíš, že kdyby zákon dovoloval loupež a vraždu, že by to potom nebyl žádný hřích? Zda nebylo by cizoložství hříchem i kdyby církev rozvod dovolovala? Vykupitel pravil

přece dosti jasně. »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj«, na jiném místě pak dodává: »Kdo ženu propustí, aby jinou požádal, cizoloží, totéž činí kdo vezme si propuštěnou«. Jak můžeš se po tom všem domýšlet, že by církev měla něco dovolovati, co Kristus tak zřetelně zakázal, že tomu ani nemůže být nepochopeno?«

»Potom mi nezbude ovšem nic jiného, než abych se svého štěstí chopila, třeba bez církevního požehnání«.

»A nebudeš-li opět šťastná?«

»Proč bych neměla být šťastná?«

»Na tuto otázku odpovídá statistika. Kdyby po prvním nezdařeném manželství a rozvodu vždy následovalo šťastné manželství, potom by nebyla číslice druhého a třetího rozvodu tak strašlivě vysoká. Viděla jsem právě před nedávnem takovou statistiku, byla přímo zarážející. Zdá se, že v naší době střídají lidé své životní druhy se stejnou lehkostí jako oděv, potom ovšem je těžko předpokládati nějaké velké štěstí.

Pravila jsi, že máš právo na štěstí. Chtěla bych se tě zeptati, proč právě ty bys je měla mít? Nějakou dobu se účastním péče o obecní chudé a vidím tu rozličné věci, o kterých jsem neměla dříve ani potuchy. Určitě bys mluvila také ty docela jinak, kdybys viděla to množství nešťastných ubožáků, kteří přece mají právě tak právo na štěstí jako ty, nebo kdokoliv jiný«.

Nora povytáhla obočí a pravila udiveně:

»A co to má vlastně společného s mým rozvodem a s druhým manželstvím? Jak může těmto lidem ublížit mé štěstí a co by jim to prospělo, kdybych byla také nešťastná?«

»Především by ti pomohlo kdybys je viděla, potom snad by ses nehnala za tím nejistým něčím i na hříšných cestách, které tak tvrdošíjně nazýváš »štěstí«, neboť je otázkou, zda jím skutečně bude, potom bys klidně zůstala ve svém prvním a jediném platném manželství a radovala se, že i když ti neposkytuje opojného štěstí, přece jen máš vše, co ti zaručuje mírný a příjemný život. Potom bys také uznala, že jsi dostala více než většina tvých bližních a snažila by ses pomoci těm, kdož vyšli skoro naprázdno. Věř mi, zabýváme-li se utrpením jiných, zapomínáme i na své vlastní trampoty«.

Nora hleděla unuděna, s tímto vážným obratem rozhovoru nepočítala, chtěla se zcela prostě pochlubit svým druhým vítězstvím.

Nejvíce ji mrzelo, že při výměně názorů podlehla, proto povstala a pravila posměšně:

»Nuže, já tě přesto pozvu na svatbu, ale nezapomeň mi, prosím, poslat vstupenku až budeš svatořečená!«

Eva neodpověděla. Také ona povstala a byla právě na odchodu, když do cukrárny vstoupila teta Tereza. Eva byla potěšena, že nemusí odejít s Norou a rychle si přisedla k tetě.

»Kde jsi sebrala tu ženštinu?« tázala se teta.

»Byly jsme spolu v klášteře«.

Teta Tereza potřásla hlavou.

»To by dnes o ní nikdo neřekl. Radím ti dobře, Evičko, čím méně se s ní budeš ukazovat, tím lépe pro tebe. Taková společnost na tebe nevrhá dobré světlo«.

»Vyprávěla právě, že se dává rozvést se svým mužem a že se chce znovu provdat. Myslíš snad proto, že se s ní nemám stýkat?«

»Zajisté že by to již samo o sobě bylo dostačující příčinou, abys s ní přerušila přátelství, — ale bohužel, ještě daleko horší je to, co rozvodu předcházelo. Jsem velmi spřátelena s rodinou jejího muže a znám celý ten příběh z první ruky. Začalo to již v prvních týdnech po svatbě. Nora se chtěla stále bavit, jak tomu byla zvyklá z dívčích let; její manžel však je vážný, hodný člověk, který chtěl dokonale užítí svého vlastního domova, proto započaly hádky«.

»Nepozoroval již v době zasnub jak jeho nevěsta baží po zábavách?«

»Ó, ano, již tehdy mu to působilo starosti. Dvakrát hodlal zasnoubení zrušit, Nora však projevovala mu tolik lásky a on sám byl tak zamilován do toho děvčete, že věřil, že po svatbě se všechno změní. Zklamal se však. Daleko těžším a tragičtějším zklamáním bylo pak pro něho, že Nora nepřála si mít dítě. Když pak se přece cítila matkou dala si od malého tvo-

rečka prostě pomoci, třebaže jí to její muž přísně zakázal«.

»Zabila své dítě?« zašeptala zděšeně Eva.

Teta Tereza vážně přikývla.

»Ovšem, nelze to nazvat jinak, neboť ačkoliv toto malé lidské poupátko nebylo ještě vyvinuto, žila v něm přece již nesmrtelná duše«.

Evě se zdálo jakoby poslouchala hrůzný román.

»A potom?« zeptala se tiše.

»Ovšem, že došlo k rozporu mezi manžely. Ubohý Kurt si byl jist, že si zkazil život. Pravděpodobně byl by jako řádný člověk snášel následky svého omylu, kdyby nebyl zjistil, že Nora má s kýmisi tajné schůzky, ba že dokonce navštěvuje jeho byt. Nora se bránila a popírala, takže Kurt jí na konec zpola věřil. Dotyčný pán byl mezitím přeložen do vzdáleného města. Tvrdí se dokonce, že se sám dal přeložti, aby se Nory zbavil.

Před nedávnem zapletla se Nora do nové ostudy. Tenkrát to bylo na smrt vážné, následkem toho je rozvod a ten neblahý třetí ožení se s Norou«.

»Řekla mi, že toho člověka má velmi ráda«, poznamenala Eva.

»Totéž tvrdila také o Kurtovi. Dej si pozor, toto manželství nebude o nic lepší než první. Nora se dává vždy strhnouti vášní a čím více povolujeme vášni uzdu, tím nezkrotnější se stává; podobá se splašenému koni, který nakonec jezdce svrhne a pošlape. Chudák Nora není již od jisté doby pánem své

vášně, nýbrž jejím otrokem. Dnes se zamiluje do toho, zítra zas do onoho — ovšem, že vždy smrtelně. Nepřijde-li jí na pomoc nějaká zvláštní Boží milost, zajde docela«.

»Ale to je přece hrozná! Jak hluboce může člověk klesnout!«

»Ano, obzvláště žena. Neovládne-li své vášně, vypoví jí rozum úplně«.

»Řekni mi, tetičko, jak může dívka jako Nora tak klesnouti? Dostalo se jí přece dobrého vychování a byla také zbožná — alespoň v klášteře, tedy až do svých osmnácti let«.

»To je proto, milé dítě, že okouší bez výběru vše, co jí přijde pod ruku, protože se dívá na filmy a divadelní hry, bez ohledu na to, zda jsou mravně nezávadné anebo ne — a protože také není ve své společnosti vybíravá. Aniž to pozoruje jest uchvacována zhoubným duchem naší doby, neboť moderní romány, divadla, filmy dokonce i popěvky pojednávají o lásce, není divu, že ubohé poblouznělé dívky míní, že není v životě jiných hodnot mimo ni. Kdyby se alespoň jednalo o čistou slušnou lásku! Kdepak, právě koketní »dovedné« dívky jsou opěvovány, ba dokonce takové, které za cenu své čistoty chytily muže. Rozvod pak je vydáván za docela přirozený zjev, cizoložnice není odsuzována, naopak často litují ji jako mučednici, když se milenec s ní neožení a opustí ji. Naproti tomu pokládají spořádanou, věrnou ženu za otrokyni a oběť, nebo dokonce za hloupou. Srov-

náme-li hrdinky dnešní osvětlené literatury s dřívějšími romány a divadly, tedy musíme dáti za pravdu spisovateli, který prohlašuje, že žena od středověku v očích světa hluboce poklesla. Je to zajímavé zjištění, že právě ženy nejvíce holdují umění a této literatuře. Tleskají pochvalu hanobení svého vlastního pohlaví! Den ze dne potvrzuje se vždy znovu, že jedině Kristus mohl povznést ženu a že jen s ním může zůstat povznesená, když se od něho oddálí, poklesne opět k pohanství«.

»Snad jsem ti to vše neměla ani říkat«, řekla přemítavě teta Tereza. »Neuškodí ti však, poznáš-li všechny případy života, neboť potom se tvá duše vystříhá všeho, co by ti mohlo býti ke škodě«.

»Ne, nevadí to«, opakovala Eva. »Vzpomínka na tuto hodinu bude žít ve mně stále jako výstraha!«

Oběť nebo osvobození?

Moje milá Evo!

Tvůj dopis mne velmi potěšil, nejen skutečnost sama, že stále na mne vzpomínáš, ale hlavně obsah Tvého dopisu. Zní to snad zvláště, neboť obsah je spíše smutný. Nediv se, my, které zaslíbily jsme se duchu, zvykáme si znenáhla nepozorovati slova, dokonce ani události, které tato slova oznamují — nýbrž hledáme duše mezi sdělenými řádky. Ta duše pak, která z Tvého dopisu mluvila, mohla mne jen potěšiti. Viděla jsem z toho, že špatnost, kterou kolem sebe vidíš, Tě neláká, ale odpuzuje a že nezdravý svět, ve kterém vládnou smysly, vzbuzuje v Tobě touhu po svobodě duše, která spěje k výšinám.

Pravíš, že život, který Ti v každé z našich společností ukazuje jinou tvář, nahání Ti strach. Zdává se Ti často, jako kdybys se svými čistými ideály byla mezi moderními dívkami zcela opuštěna a jakoby jen zkušené stáří dávalo Ti za pravdu.

V tom ohledu Tě mohu uklidniti. Nepociťuješ to snad ani — my však vidíme, že je ještě mnoho dívek, ve kterých je živ křesťanský ideál žen, který se zdravě rozvíjí. Utváří-li se prozatím obraz světa podle těch druhých a ne podle vás, na tom nenesete viny

váš menší počet, nýbrž skutečnost, že jste každá pro sebe osamocená, že vám chybí síla na venek. Kdyby děvčata opravdu křesťanského smýšlení se sdružila a uplatňovala své čisté životní ideály, své mravní přesvědčení, v módě, v hovoru, v zábavě, ve své práci, v manželství, změnil by se rázem obraz světa. Dokud se vynořujete jen tu a tam, odbývají vás pohybem ruky. »Jedna vlaštovka nedělá jaro«, řeknou lidé a jdou svou cestou. Zástup však, to je zcela něco jiného, množství je strhuje. Vlastně je dnes mnoho dívek, které se jen proto dostaly na scestí, protože je množství strhlo s sebou, samy nemají dosti síly plouti proti proudu.

Vy, jednotlivé, můžete prozatím plnit pouze úkol kvasu, který pronikne poznenáhlu celek. Společně však mohly byste dát všem oblastem života nový směr a dobýt svět. Toto jest smysl spolků, klubů a kongregací, k tomu vychováváme dívky také zde, v klášteře a zvěstujeme s nimi do světa slova Kristova: »Jděte a učte . . . křtíte je . . .«

»Křest« představuje tu samou myšlenku Krista, který v duchu křtí.

Je sice velmi smutné, co jsi mi sdělila o Noře. Jak vidíme, platí příklad o rozséváči také o začkách kláštera. Často nevzklíčí dobré semě a naše slova vítr odnáší. V takových případech nemůžeme činit nic jiného než se modlit. To také činíme, vid, Evičko. Vy venku ve světě nemáte potuchy o tom, jak často způsobily modlitby započetí nového života. Často nás

lidé prosí, abychom se za jistou věc modlily a tak mnohý Pavel, který býval dříve Šavlem, projeví nám pak svoji vděčnost.

Věř mi, v říši ducha stávají se takové podivuhodné obraty, takové hloubky a výšky, že vnější hodnoty světa vedle toho mizejí.

Tážeš se Evo, zda jsem šťastna, nevím však jak bych na tuto Tvoji otázku odpověděla, neboť slovo »šťastná« vyjadřuje ve světě něco zcela jiného než zde. Neodvážuji se ho proto použítí pro náš život. Snad přiblížím se pravdě nejvíce, řeknu-li, že náš život je čistý soulad.

Klášter, ve kterém vládne pravý duch, srovnala bych s dobře sladěným sborem. Velebení Boha je melodií, nápěv říká: proto jsme na světě. Bůh stvořil jej pro nás a chce věčně sdílet s námi svou vlastní blaženost. Hrajeme v rozličných variacích k tomuto tematiku anebo je doprovázíme. Zda hraje někdo z nás první housle nebo nějaký jiný nástroj, je zcela lhostejné. Harmonie celku je společným dílem nás všech — proniká celou pospolitostí a dochází ohlasu v každé jednotlivé duši. Obáváš se vždy, že osobnost zaniká v celku, nerozumím tomu dobře co tím míníš. Myslíš-li na individuální nadání a schopnosti, pak nemusíš mít strachu. Víš přece, že ve velkém orchestru je každý hudebník sám o sobě umělcem, jako takový vkládá to nejlepší ze svého vědění a svého umění do hry, nesmí však hrát nezávisle na ostatních, musí splynouti s celkem. Tak skrývá se také

řádová sestra skromně v pospolitosti — je-li však jejího nadání třeba, tu je uplatňuje a dává se do služeb svého povolání.

Představujete si asi, že klášter podobá se mausoleu, že není v něm života! Klamete se! Každý klášter je malým světem pro sebe, ve kterém se projevuje život ve vši své rozmanitosti. Pohybujeme se právě tak jako venku mezi póly lásky a nenávisti, žalu a radosti. Zde se neztrácejí ani talenty, ani schopnosti. Nedostane se jim sice ani vavřínových věnců, ani chvalozpěvu, uplatnění však se mohou. Z daleko přísněji uzavřených středověkých klášterů vyšli vynikající učenci, spisovatelé a umělci — i lidé pro světové dějiny směrodatní — proč tedy měly by se tam dnes ztrácet talenty? Klidný, v sebe pohroužený život, skýtá talentu dokonce daleko víc možností a jeho působení širší prostor.

Nemyslíš-li však na tuto stránku našeho medailonu, nýbrž na slibem našim požadované odříkání, tedy nemáš tak zcela nepravdu, pokud jde o obětování osobnosti. Rozdíl je toliko v tom, že odříkání představuješ si jako pouta a řetězy, zatím co my pohlížíme na ně jako na křídla osvobození.

V očích světa zdá se snad slib čistoty nejtěžším odříkáním. Je to však ta nejmenší a nejlehčí oběť. Také ve světě zůstává tolik dívek neprovdáno a nevystupňuje-li dlouhá chvíle, nečinnost nebo přemrštěná fantasie neobvykle jejich smysly, snášeji

tento stav velmi dobře. Práce naplňuje a krásí život, tím pak také slouží společnosti.

Ovšem těžší než odříkání se lásky je, ať již dobrovolné či nucené odříkání se mateřství. Neboť ve zdravé duši ženy je touha po dítěti tak silná, že hraničí přímo s pudem života. Ale toto odříkání vztahuje se pouze na tělesné mateřství, neboť vyzařování mateřského smýšlení je možné nám všem. Kdo si toho vážně žádá, nachází k tomu také příležitost, obzvláště pak ale zde v klášteře. Je hluboký a krásný smysl v tom, že jeptišky nazývány jsou nejčastěji »matko«. Také pojmenování »sestro« vyjadřuje tu týž pojem. Jak velký počet nemocných a ubohých dětí nalezlo v klášterních pannách lepší matku, než jakou jim byla vlastní rodná matka. Ježto však se potvrzuje tato skutečnost, zda není pak naše odbravované, Bohu věnované panenství vznešenější než takové, které zůstává zachováno jen vlivem okolností, aby bezcenně vadlo a uschlo jako neplodný květ?

Nikoliv Evičko, proto s námi nemusíš mítí útrpnost.

Zajisté, že také slib chudoby pokládáš za zničení naší osobitosti. Nikoliv — právě chudoba je největší eporou našeho duševního souladu. Kromě lásky a nenávisti způsobuje ve světě nejvíce peruch, příchyllost k pozemským statkům. Člověk světem připoutaný je v skutku otrokem této příchyllosti. Hledej na příklad příčiny sebevražd a shleď, že vedle nešťastné lásky jsou to nejčastěji hmotné ztráty. My však nevlastníme nic, dokonce ani oděv, který nosíme, není

náš. Jsme-li přeloženy do jiného kláštera, nesmíme ničeho sebou vzít. A je to tak správné, alespoň neulpíme svým srdcem na ničem pomíjejícím. Nemusíme se o hmotnou stránku svého života starat a můžeme se oddat plně tomu co jest božího.

Tuto bezstarostnost nám často vytýkají.

»Vy to máte dobré«, říká se nám, »nemáte žádných starostí, obtíže života jsou vám zcela neznámé«.

Tito lidé nepomyslí ovšem na to, že by pravděpodobně mohli žít stejně bezstarostně, kdyby se chtěli spokojiti s tím, co máme my: malounkou, bíle nalíčenou, skoro prázdnou celou jako byt a prosté, jednoduché roucho za oděv. Tajemství naší bezstarostnosti nespočívá v tom, že máme vše, nýbrž v tom, že se spokojíme s tím nejmenším, — že nemáme nároků.

Přece však je něco, co vyžaduje odříkání a o čem mohu s určitostí tvrdit, že to je to nejobtížnější v klášterním životě. Je to obětování vůle, bezpodmínečná poslušnost. Podrobiti naší vůli, vůli jiných, prositi o dovolení také tehdy, když se nám něco zdá nutným a poslechnouti také v tom, s čím nesouhlasíme, dáti se vésti jiným tam, kde sami dobře nebo dokonce lépe se vyznáme — ano to je ta největší oběť, které je člověk schopen. Naproti tomu, ale je nám to silou povznášející, osvobozuje nás od přeceňování našeho já a od podceňování a odsuzování jiných, od pyšnosti a panovačnosti, která ve světě způsobuje tolik neštěstí.

Trojí slib zbavuje nás všeho, co poutá lidi k svě-

tu. Nelpíme na lidech ani na zábavách, dokonce ani na vlastní vůli. A toto odříkání osvobozuje nás úplně. Můžeme svobodně vzlétnouti do výšin, jako pout a přítěže zbavená vzducholodí.

Toto jest tajemství našeho duševního souladu.

Nedovedla bych Ti nikdy vysvětliti co to znamená pro nás — to se musí zažít. Ve vaší mluvě musela bych však nakonec říci: jsem šťastna. Nesložila jsem sice doposud sliby, do té doby musím ještě mnohé na sobě obrousiti a zlepšiti, avšak nevěsta je šťastna již tehdy, když se chystá na svou svatbu.

Tážeš se po mých družkách, musím Ti proto říci otevřeně, Evičko, všechny jsme lidé a žádní andělé. Svou povahu se všemi přednostmi i slabostmi přinesly jsme s sebou. Zde by vlastně mohlo býti obtížnější než ve světě, abychom se spolu snášely, snášíme-li se však přes to dobře, je to tím, že Ježíš je mezi námi. Nemusíme se strachovati, že kolem nás vypukne bouře, neboť On utiší neklidné vlny vášní.

Jíme chléb života, který jest zároveň chlebem míru.

Nevím, zda se mi podařilo, abych Ti dala alespoň něco pocítiti ze života, kterému jsem se oddala a jehož splnění s radostnou důvěrou očekávám. Ještě nezavřela se za mnou brána a přece se neohlížím zpět. Nejvyšší ideál vytýčila jsem si za cíl, proč měla bych se dívat nazpět? Nezanechala jsem tam ničeho co by sneslo srovnání s nejkrásnějším, největším a nejdokonalejším.

Zdá se, že Tebe, Evičko, nevede Bůh touto ce-

stou, nezapomeň však, že přes to žádá si Tvého srdce i když Ti určí druhá pro pouf života, zavazuje Tě to ještě větší povinností, musíš pak Bohu věnovati ne jedno, ale dvě srdce.

Můj dopis se poněkud prodloužil. Vycítuji ale z Tvých řádků, že způsob života, který jsem sobě na zvolání Boha zvolila, spatřuješ v nesprávném světle. Proto chtěla jsem Tě přesvědčiti, že nemáš žádné příčiny, abys mě litovala. Nelitujeme přece také žádnou palmu, že ztrácí své větve a roste jen do vrchu — k slunci blíž. Naproti tomu nesmíš se také domnívati, že klášter je hedvábným hnízdečkem, jehož okna vedou bezvýjimečně do modrého nebe a kvetoucích zahrad. Soulad nevzniká zvenčí, v duši se musí rozvinouti; ovšem že tento rozvoj nalézá zde více pomoci a méně překážek než venku ve světě.

Piš mi zase, milá Evo. Myslím, že je pro nás obě prospěšné, můžeme-li čas od času vyměnití své názory a promluvití o svých pomyslných světech tak, jak je vidíme ve světle vlastního života.

Budeme se navzájem modlití, aby se sešly naše rozdílné životní cesty v blažené věčnosti.

V lásce Tvá

Marie.

Pouhé psaní.

»Slyšela jsi již? ...«

»Copak?«

»Klárčiny zasnuby jsou zrušeny«.

»Ale jdi! ... Teď, těsně před svatbou?«

Dívky, mezi nimi také Eva, obklíčily mluvkyň a zahrnuly ji otázkami.

»Kdo vrátil prsten? Ona nebo on? Proč? Kdy? Co je s Klárkou? ...«

Dívky shromáždily se na schůzi kongregace. Nezasedly však jako obvykle na svá místa za stoly, stály ve skupinách, hovor všech splýval jako bzučení ve včelíně.

Zrušení zasnub vyvolá vždy vzrušení a napíná dívčí fantasií — toto však byl zcela zvláštní případ, neboť již za 14 dní se měla konati svatba.

Ze zmatku otázek a odpovědí nebylo lze zvěděti nic bližšího. Všechny mluvily zároveň. Předsedkyně se snažila marně zjednoti pořádek. Hluk utišil se až tehdy, když se mezi nimi objevil duchovní, vůdce kongregace. Smutná událost, která od sebe odloučila dva životy se pak ponenáhlu objasňovala.

Klárka byla teprve rok členkou kongregace. Všechny

ny znaly ji jako milé, veselé, velkomyslné děvče. Když se asi před půl rokem zasnoubila, sdílely její družky s upřímnou radostí její štěstí. Také snoubenec měl pověst vážného, řádného muže a zdálo se, že svou snoubenku z celého srdce miluje. Manželství slibovalo se státi v každém ohledu velmi šťastným. V poslední době, když se blížil den sňatku, připravovala se také kongregace, aby tento velký den učinila ještě slavnostnějším.

Lze tudíž pochopiti, že zrušení životního svazku za tak příznivých okolností započatého, způsobilo velké překvapení. »Muselo do toho přijíti něco opravdu velkého, závažného«, pomyslily si dívky.

Ve skutečnosti však bylo důvodem tohoto rozchodu pouhé psaní, bez jakékoliv jiné příčiny. — Dopis jemnou dívčí rukou z překypujícího dívčího srdce psaný. Nebyl ani z novější doby, datum dosvědčovalo, že byl napsán již před třemi lety. A přece dovedl tento malý kousek navoněného papíru zničit štěstí dvou lidí.

Dopis byl psán mladému muži, kterého Klárka oslovovala »Můj milý Bedřichu«. V dopisu nebylo nic pohoršlivého, byl to pouhý výlev nejvniternějších citů zasněného dívčího srdce. Zamilovanost stupňovala se tu zřejmě při psaní, neboť Klárka vyprávěla s přibývajícím vzkypěním, jak je nešťastná, protože jí rodiče zakázali schůzky »s ním«, nakonec pak, nikoliv bez nadsázky vyjadřovala se o vše zdolávající věč-

né věrnosti. Ovšem — nepochybně označila se v dopisu jako »Tvá Klárka«.

Tento intimní, třebaže jinak zcela bezvýznamný dopis měl u dívek zarážející účinek. Vždyť také některé z nich napsaly podobné dopisy. V jejich srdcích ozvaly se obavy: »Snad jsem neměla dopis, dopisy odesílati!«

Dovedly si již představit, jak se asi potom vše událo.

»Můj milý Bedřich«, nebyl hoden Klárčiny důvěry. Zda alespoň tenkrát nosil dopis jako vzácný klenot na svém srdci, nedalo se zjistit. Následky jeho dokazovaly však nezvratně, že dopis časem odložil bez jakékoliv piety do zásuvky svého psacího stolu, aby jej potom, když se mu při hledání jiných písemností dostal do rukou, se smíchem ukazoval svým přátelům:

»Podívejte se! Památka od šťastné nevěsty!«

Dopis putoval z ruky do ruky, až jej konečně jeden z mladých mužů vstrčil žertem do kapsy:

»Báječný vzor! Musím totiž zrovna psát milostné psaní, teď si aspoň nemusím lámat hlavu«.

»Nedělej hloupé žerty!« pravil Bedřich. »Dej mi ten dopis zpátky!«

»Ale ano, počkej, hned. Přečtu si jej jenom ještě jednou.«

Mezitím začali mluvit o jiných věcech, na psaní zapomněli, zůstalo v cizích rukou.

Kterak se dostal nyní snoubenci — zda nějakým nedopatřením či zlomyslným žertem — o tom se ne-

vědělo. Právě tak zůstalo skryto, jakým způsobem snoubenec a majitel dopisu vyřídili tuto záležitost mezi sebou — toliko jedno bylo jisté: zasnuby byly zrušeny.

»Zda tehdy Klárka, když psala psaní, měla mladého muže ráda, opravdu ráda?«

»Ani zdání! Bylo to jen nezralé dětské snění, toliko v Klárčině fantasií vyrůstalo v lásku«, odpověděla kterási z dívek. »Jednou mi o tom vyprávěla. Byl to zcela nevinný drobný příběh. Sotva se dostali dále než k vřelejšímu stisku ruky, když tato »láska« již pohasla a byla zapomenuta«. Je skutečně škoda, že snoubenec tolik spěchal s rozchodem. Pro takovou maličkost!«

»Já rovněž pokládám Klárku za dobrou, řádnou dívku«, vložil se do hovoru kněz. »Nicméně dovedu také pochopiti jejího snoubence. Oslovení, podpis, ba dokonce celý obsah dopisu je zcela důvěrného rázu a ten si mladá dívka vůči cizímu mladému muži nesmí nikdy dovoliti«.

»Ale podle jejích citů nebyl jí přece nikterak cizí«, pravila jedna z dívek. »Zdá se přece, že ho měla ráda!«

»Láska nezavazuje mladou dívku zdrženlivosti«, odvětil páter. V jeho hlase byl stín. »Dokonce ani zasnuby nesmí strhnouti hráze, které stávají mezi mužem a ženou. V době zasnub mají se navzájem poznávat a připravovat svou společnou budoucnost; nikdy však nesmějí snoubenci zapomínati, že slib ne-

ní totožným s vlastnictvím, t. j. jinými slovy, že zasnoubení není ještě sňatkem. Totéž platí tím více pro lásku, která nedává přece naprosto žádnou záruku pro případnou budoucí sounáležitost. Snoubenec může se tudíž právem pozastaviti, když jeho snoubenka vůči někomu jinému někdy sounáležitost zdůraznila a projevila city, které by jemu samotnému příslušely teprve po sňatku.

Pamatujte si to milé dívky: čím vážnější je muž, který své jméno a svou budoucnost chce s dívkou sdíleti, tím citlivější je na to, aby na dobrou pověst jeho snoubenky nikdy nepadl ani stín podezření. Čest ženy je velmi jemná a choulostivá věc, nejnepatrnější dotek zanechá své stopy právě tak, jako u čerstvé, nedotčené broskve«.

»Ale tím přece čest Klárky nebyla poskvrněna?!« tázalo se několik dívek pobouřeně.

»Nikoliv, určitě ne, vážně tomu sám nevěřím«, pravil páter. »Přece však mohl onen nerozvážný dopis otřásti důvěrou jejího snoubence. Vstoupiti do nerozlučného manželství s myšlenkou: »a kdyby přece to nebylo jen tak?, to znamenalo by vrhnouti se v náruč neštěstí, neboť toto podezření mohlo by býti podkladem k stálé sebetrýzní, k nedůvěře a k žárlivosti«.

»Ovšem, pak ale onen muž neměl Klárku skutečně rád«, poznamenal kdosi.

»Anebo právě naopak, miloval ji tak vroucně a byla mu tak vznešenou, že právě proto nemohl snést zklamání«, odpověděl páter.

Dívky nemohly se uklidniti tímto tvrdým rozsudkem a hledaly dále důvody, aby — když nemohly již snoubence, aspoň muže jako celek mohly odsouditi.

»Ano a kde je potom rytířskost?« zvolala jedna vyčítavě, »když muži zneužívají tou měrou důvěry ubohých zamilovaných dívek a jejich dopisy takhle ukazují?!«

»Ovšem, že to nesvědčí o bezvadném charakteru«, pravil páter. »Neškodí však, když dívky se dozvědí, že jsou také takoví muži, ponejvíce pak mezi těmi, kteří k tajnému dopisování a schůzkám děvče přemlouvají. Věřte mi, skutečně poctivý muž, který má vážné úmysly, jde vždy přímou, otevřenou cestou. Chrání dívku, kterou miluje, dokonce vůči sobě samému, je-li toho třeba, před okolnostmi, které by její čest mohly poskvřniti«.

»Je to přece jenom škoda«, mínila jedna z dívek, »že neblahý dopis právě nyní se objevil, — tolik neblahého by po svatbě nemohl již způsobiti«.

»Tvrdím pravý opak«, řekl páter. Je lépe, že se teď dostal dopis do rukou snoubence. Mohl bych vám vyprávěti o případech, kdy se tak stalo po svatbě a kdy ženin nerozvážný dopis z dívčích let zničil celé manželské štěstí. V tomto případě rozcházejí se dva ještě svobodní lidé. Nejsou dosud nikomu zavázáni odpovědností za tento rozchod. V mezích pozemských možností mohou ještě oba nalézt štěstí. Jakmile vejdou v platné manželství, musí i se zklamaným srdcem nadále nésti břímě společně započatého života.

Ovšem je pak tento život plný utrpení a bojů, ačkoliv podle plánu Boha má z něho vzrůstati krásný harmonický život.

»Dnešní dívka«, pokračoval páter, »která se svým širokým obzorem, svým vysoce vyspělým úsudkem, v nejkrásnějším a nejvážnějším smyslu toho slova chce a může býti životním druhem mužovým, musí dvojnásobně dbáti toho, aby do svého manželství přinesla důvěryhodný, nedotknutelný ženský ideal. Dějiny světa dokazují, že ženy svým vlivem na muže staly se často původkyněmi velkých událostí. Jaké světoborné síly mohl by tento vliv dobýti za našich dnů, kdyby ženy neničily důvěru a víru, kterou jim muži přinášejí v ústrety! Ani nejsilnější a nejmocnější mužové nepodceňují nikdy tento vliv. Bismark, »železný kancléř« praví:

»Vážím si vysoce každé ženy, která nás, muže povzbuzuje k dobru, která nás učí ctíti náboženství a mravnost a rozsévá nám »nebeské kvítí« do našeho pozemského života. Žena nemá se vměšovati do záležitostí muže, má ho však ovlivňovati, uklidňovati a povzbuzovati ve všem co je správné a spravedlivé«.

Moderní francouzský spisovatel André Mauriac, vkládá hrdinovi svého románu »Hnízdo zmijí« tato slova:

»Kdybych v onen okamžik měl vedle sebe ženu, kterou bych byl miloval, — do jakých výšek by mě byla mohla pozvednouti! Avšak nedůvěřoval jsem sám sobě, někdo musí býti svědkem naší síly — ně-

kdo, kdo počítá údery a body, někdo kdo nám nasadí věnec. Již co školák hledal jsem zraky své matky v davu, když v den udílení cen navracel jsem se obtížen knihami . . .»

Kterak představujete si to bez důvěry?»

»Kdepak«, ozval se hlas jedné dívky. »dnes toho nemá žena zapotřebí, aby svůj vliv uplatňovala prostřednictvím muže. Má dnes možnost činit tak zcela bezprostředně. Důstojný otec neodsuzuje přece veřejnou činnost žen?»

»Nikoliv, neodsuzují ji. Musím však přiznat, že jiné původní úloze ženy připisují větší význam, neboť shledávám, že úmysl Boží, jak je zvěstován v Stvoření a Písmě svatém směřuje k lepšímu uplatnění. Cítí-li se osamělé ženy povolány k tomu, aby zasáhly do veřejného života, tedy ať tak učiní. Jsem přesvědčen, že tím mohou způsobiti mnoho dobra. Silné a vážné podněty však poskytuje životu vždy onen vliv, který vykonávají skrz muže, neboť pokud mužská a ženská práce ubírá se odlišnými cestami, může býti také její výsledek jen poloviční, dvě polovice však stanou se celkem, přizpůsobí-li se navzájem.

Neměly byste, milé dívky, podceňovati tuto prostřednickou moc. Není v tom přece nic pokořujícího. Víte přece, že sám Spasitel při svatbě v Káni teprve na prosbu své matky učinil svůj první zázrak. Později vzkřísil mrtvého Lazara na prosby jeho sester. Pilátovo svědomí probudilo se teprve slovy jeho manželky. Korolán byl u bran Říma zdržen svou matkou.

Touto cestou dovedly slabé ženské ruce káceti světové mocnosti a trůny.

Tento vliv může se často zdáti malicherným, nezapomínejte však, že i obra lze usmrtiti bodáním jehly!

Vy, kterým kongregace dopřává té přednosti, že smíte se rozvíjeti v oblasti paprsků Immaculaty, toho nejdokonalejšího ideálu ženství — musíte i takovou maličkost, takový zdánlivě bezvýznamý projev jako jest dopis, bráti velmi vážně. Slovo — mluvené právě tak jako psané — je měřítkem zdravé nebo churavé duše. Nemusím zajisté zvlášť zdůrazňovati, že napsané je závažnější. Nerozsévejte tedy bez rozmyslu svá slova, do větru, tím méně své písemnosti. Nepromluvené nebo nenapsané slovo mohlo by často zabrániti nejen individuálním, ale také světovým katastrofám. Uvažte dobře co a komu píšete. Překypuje-li vaše srdce, svěťte třeba svému deníku přebytek svých citů, ulevíte jim a vaše důvěra se alespoň nedostane do nehodných rukou. Nemáme sice o nikom špatně smýšleti, ale svou duši nesmíme ukazovati kde komu. Dbejte toho prosím se zvýšenou bedlivostí, octnete-li se v přehřátém, do jisté míry nepřičetném stavu lásky. Není prchavějšího citu nad vzplanutí smyslů. Nemůžete žádati od žádného člověka, aby si vážil zchlazeného popele.

Dříve než odešlete dopis choulostivější povahy, přečtete jej vždy s myšlenkou, jaký dojem by asi učinil, kdyby se dostal do cizích rukou . . . »

Na cestě k domovu tázala se Evy jedna z dívek:

»Psala jsi již někdy milostný dopis?«

»Nikoliv a také toho nikdy neučiním«, odpověděla Eva s pevným rozhodnutím. Při tom s vděčnou radostí těch, kdož unikli nějakému nebezpečí, vzpomněla si na dopis, který kdysi v duchu sestavila, ale, bohudíky, nikdy nenapsala.

Přátelství.

Jednoho odpoledne očekávala Eva svou novou přítelkyni Grétu. Toto očekávání bylo již samo o sobě radostné. Vzpomínala si co vše jí bude vypravovati.

Od té doby, co Marie vstoupila do kláštera, neměla žádné přítelkyně, postrádala toho velmi. Toužila, aby ji někdo miloval a rozuměl. To je ona věčná touha lidského srdce po druhém srdci.

Nyní však našla v Gretě opět to, čeho si žádala. Seznámily se v kongregaci, sblížení pak obohatilo život obou. Když je nějaká myšlenka zneklidnila, když nějaká událost vzbouřila jejich city — anebo, když nějaká změna nálady je tížila nevysvětlitelným smutkem, tu vylily před sebou svá srdce a snažily se o společné řešení svých problémů.

Shledaly na sobě mnoho příbuzných rysů. Obě vytýčily si — nad povrchním vnějškem a vyhledáváním mladistvé životní radosti — vyšší cíl života a hledaly v náboženství, v duchovním životě, ve vědě a v umění potravu pro duši. Potřebovaly právě duševní život.

Oběma stalo se toto snažení lehčím od té doby, co si navzájem pomáhaly.

»Ano, to je to pravé přátelství«, pomyslíla si Eva,

»když sobě nejen otevřeme svá srdce, ale když si také v dobru pomáháme...«

»Pozdrav Bůh Gretičko«, zvolala nyní na vstupující přítelkyni.

Prostě a přirozeně se navzájem pozdravily upřímným stiskem ruky a usměvavým pohledem a také v tom shodoval se jejich vkus, nesnášely mezi dívkami obvyklé objímání a málo upřímné výlevy srdce.

»Důstojný pán má pravdu říká-li, že musíme býti opatrné na svoji důvěru, — zvláště jsme-li zamilovány. Nějaká malá nevinná milostná záležitost, která je spíše snem než skutečností, přihodí se přece každé z nás. Svoji jsem ti přece před nedávnem vyprávěla. Také ty jsi zažila podobné blouznění. Jak je dobře, že nám po zchladnutí těchto prchavých plamenů nezůstávají vzpomínky, za které bychom se musely styděti, anebo, které by nám způsobily starosti. Naše svědomí nemůže nám vytknouti, že jsme roztrousily něco co bychom měly chrániti. Ale víš... deník to rovněž nepostačuje. Není to nic platné, potřebujeme právě lidské srdce. Nemáme-li nikoho, s kým bychom důvěrně mohly o všem pohovořiti, vzkypí v nás city a jejich vlny zmítají námi bouřlivě sem a tam, jako zatarasená voda; ano, časem dostaví se záplava a pak příliv neuvažuje koho má spíše pohltni.«

»Máš docela pravdu«, projevila Greta své mínění.
»Nám je přátelství vskutku životní nutností. Ovšem, že nemyslím tím »nerozlučitelná« dívčí přátelství, která jsou uzavírána dnes s tou a zítra s druhou a která

konečně pro klevety, tajnosti a žárlivost téměř vždy končí v nenávisti, nýbrž na vážné přátelství, o kterém se může říci, »dvě těla a jedna duše«. Takové přátelství je pokladem a požehnáním«, dodala zasněně.

»Ano, ale jsou také taková přátelství, která se stávají spíše prokletím než požehnáním. Pro Růženu by na příklad bylo lépe, kdyby Bertu byla nikdy nespátřila«.

»Ó, jak často jsem se pokoušela, abych ji přivedla k rozumu! Ale vše bylo marné. Nejdříve napodobovala pouze Bertino chování, později ale přivlastnila si úplně také její »osvícené« zásady«.

»Chtěla také nás vtáhnouti do svojí společnosti, přece víš, jak nás důtklivě zvala na weekendové výlety? Tvrdila, že jsou s nimi vážní, inteligentní a jemní muži, kteří chtějí ztráviti alespoň několik dní odpočinku, rozptýlení a skutečně zdravého volného života«.

»Ano, ovšem. Tento »zdravý, volný« život byl takového rázu, že spořádaná rodina, která se náhodou vedle nich utábořila, zrána druhého dne kvapně utíkala, protože se styděla poslouchati a přihlížeti tomu, co se v sousedství vyvádělo«.

»Víš přece, že Hildin bratr miloval Růženu a chtěl se již o ni ucházeti, když však se dověděl, že se zúčastnila toho pohoršlivého weekendu...«

»Ubohé stvoření. Zkazila si celý život a nadto zničila svou duši«.

»Tedy také k tomu může svést přátelství. Zdá se

mi, že takových přátelství je mnohem více než těch správných«.

»Zajisté. Není to jistě žádné přátelství. Mnohem spíše je to svazek hříchu. Obyčejně to začíná tím, že »osvícená« dívka se zeptá jiné: Četla jsi to nebo ono? Potom jí půjčí knihy, které by vůbec neměla vzíti do ruky. Pak přijdou »mládenci«. Kamarádka »přítelkyně« je představí a všichni jdou do biografu. Při příštím kroku mají již své tajnosti a kryjí se navzájem, aby se doma o tom nic nedověděli. Vše to končí obvykle nešťastně«.

»Ale proč vlastně je mezi děvčaty opravdové přátelství tak vzácné? Muži jsou ho schopni a my bychom nebyly? Proč? Je přece mnoho znamenitých děvčat, která touží po chápajícím srdci — čím je to, že po většině přece jen zůstávají duševně osamocené?«

»Tím jsem si také již často lámala hlavu, ale příčiny jsem nenalezla. Jedno je jisto: ženy a dívky nemají všeobecně valné důvěry ke svému vlastnímu pohlaví. Zlí jazykové tvrdí, že je to tím, že vědí podle sebe samých, jak je nespolehlivé«.

»To se přece dnes nedá tvrdit všeobecně. Od té doby, co ženy zaujímají odpovědná místa, naučily se, že odpovědnost vyžaduje spolehlivosti. I dnes jsou výjimky, ovšem že ponejvíce u těch, které se pachtí za vnějškem. Chyba tkví tedy někde jinde. Mám často dojem, že mezi ženami není solidarity a důvěry. Zpozorovala jsi na příklad, že zřídka kdy obhajuje jedna žena druhou vůči mužům? Často se dokonce

stává, že se postaví na stranu muže i když tento je zřejmě v nepravu — i když třeba ne slovy, tedy aspoň mlčením. Proč to?»

Greta neodpovídala.

»Nenalézám jiného vysvětlení«, pokračovala Eva, »než to, že se žena chce muži vždy zalíbiti. Jedna tím, že se přikrašluje, druhá tím, že se chlubí duševními hodnotami a třetí, že chce získati jeho přízeň třeba na účet svých spolusester. Tato snaha po zalíbení zdá se býti v nás tak pudová, že ji mnohé z nás ani nepozorují. Sama jsem přišla k tomu názoru jen proto, že jsem zpozorovala několik takových jinak nevysvětlitelných případů«.

»To je možné Evičko. Nicméně skutečnost, že opravdové přátelství je mezi ženami tak vzácné, musí míti jiný, hlubší psychologický podklad. Děláme vše srdcem. Také v přátelství hledáme především srdce, ačkoliv je snad při tom méně důležité než vzájemné porozumění a duševní soulad. Nám to nepostačuje. Hledáme proto stále dál i když jsme obě našly. Hledáme tak dlouho až utišíme své srdce, svou touhu po lásce«.

»Myslíš tedy, že bychom opravdového přátelství nebyly vůbec schopni?«

»Ano, myslím si to. Alespoň ne v tom smyslu, jak je chápou a často prožívají muži. Víš, muž má schopnost oddělit úplně svůj citový život od všeho ostatního, je objektivní. Proto může se vážně zamilovati, dokonce rodinu založiti, aniž proto jeho vztah k přáte-

lům nějak utrpí. Nám je to zcela nemožné. Každé dívčí přátelství se skončilo, jakmile se jedna, nebo obě provdaly. Žena může dělit své srdce jen tehdy, když nikomu zcela nenáleží, neboť může je pouze darovati«.

Eva mlčela. Potom pravila zamyšleně:

»Ale v čem vlastně spočívá pravé přátelství? Co jím dáváme a co s ním dostáváme?«

Greta vyňala ze své kabelky malý sešítek, rozvěřela jej a ukázala Evě na zápisek.

»Podívej, tyto řádky jsem našla před nedáv-
nem v knize jisté italské spisovatelky. Popisuje ideál-
ního přítele:

»Stojí nade mnou, aniž mě poníží: vysoce si mě cení, aniž mi lichotí; pomáhá mi, aniž mi toho dává pocítiti; naslouchá všemu, co brázdí mé srdce a fantasii, nikoliv však z pouhé zdvořilosti; jeho duch je bohatší mého, avšak nějak mne přece potřebuje; smím mu něco dát, aniž sám sebe nebo jeho pokořím; je jedním slovem trpělivý, velkomyslný a vždy nový přítel, který je zcela takový jako já a přece zcela rozdílný . . .«

»Vidíš«, pokračovala Greta, »něco podobného očekává také žena od opravdového, ideálního přítele. Řekla bych kráče: chce k němu vzhlížeti a býti mu přece rovna. Tuto ji samotnu převyšující rovnost nenalézá nikdy u jiné ženy a také by ji nikdy neuznala.«

»A nalezne ji u muže?«

Ovšem, může se to alespoň domnívati. Ale to má

svou vlastní příčinu, neboť jenom mezi mužem a ženou je možno, aby každý svým způsobem byl větší, krásnější a cennější druhého — jedním slovem, byl více než ten druhý, aniž se nad ním povyšuje. Muž a žena nesoupeří v žádné životní oblasti, nýbrž doplňují se tělesně a duševně, proto je také přirozené, že jejich přátelství může být cennějším.«

»Jejich přátelství?« zdůraznila Eva.

Greta na ni pohlédla zaraženě.

»Snad si nemyslíš, že je přátelství mezi mužem a ženou nemožné?«

»Upřímně doznávám, že tomu tak docela nevěřím, aspoň mezi mladými lidmi. Viděla jsem již několik takových přátelství a vždy končila láskou. Kdyby končila manželstvím, nebylo by to tak špatné. Bohužel stává se to jen málo kdy. Vzpomínáš si ještě na slečnu doktorku, která uzavřela takové ideální přátelství s asistentem? Když se asistent stal profesorem, oženil se — přirozeně s jinou! — potom spáchala slečna doktorka sebevraždu. Anebo slyšela jsi o přátelství mezi Jiřím a Fančou? Skončila sice frivolním kamarádským manželstvím, správného manželství však nikdy u nich nebude. Anežčino přátelství končilo tím, že její přítel, který byl ženat, dal se k vůli ní rozloučiti. Eliščino . . .«

»Ano, ano«, přerušila poněkud nervosně Greta, »tyto případy jsou také mně známe. Nejedná se tu jistě o pravé přátelství, nýbrž o jistý druh skrytého flirtu«.

»Mýlíš se, Gretinko. Jmenovaní mládenci byli alespoň zprvu pevně přesvědčeni, že jejich vztahy jsou opravdovým přátelstvím. Nanejvýš mohl to býti nevědomý flirt«.

»Tedy dobrá, řekněme, že tito byli nešťastnými výjimkami, neznamená to však ani zdaleka, že taková přátelství nejsou možná. Hleď . . .«

Greta se přerušila a rozpačitě se kousla do svého spodního rtu. Zdálo se jí, že již prvním slovem započaté věty řekla příliš mnoho.

Eva na ni nenaléhala. Chápala by to jako urážku přátelství, kdyby chtěla vynutiti něco co jí druhá sama o sobě nechtěla svěřiti.

Jemnocitní lidé vycítují velmi dobře, že přátelství neopravňuje k tomu, aby se vkradli do svatyně srdce svých přátel. Náleží jen jím. Snad v nich kvasí také nevytříbžené pocity, se kterými by se rádi svěřili, nedovedou je však vyjádřiti slovy. V takových případech nutno si vážiti mlčenlivosti přátel. Láska nemůže býti nikdy dotěrnou.

Po malé chvíli začla Greta opět rozhovor. Zdálo se, že toho potřebuje.

»Hleď«, pokračovala, »já sama prožívám takové krásné přátelství. Nebuď žárlivá, Evičko, — kdyby bylo na újmu našeho přátelství, nevyprávěla bych ti o tom.

Znáš přece našeho domácího lékaře, pravda? Je vážný, vzdělaný, jemnocitný člověk. Nevysvětlitelná důvěra sblížila nás tak, že mně vylil své srdce.

Ovšem, že toho neučinil tolika slovy jako je zvykem mezi námi děvčaty. Jen tu a tam pronesl větu. Manželství tohoto ubohého člověka je nešťastné. Není tím vinen, snáší je jen proto, že má malou roztomilou holčičku, — je jedinou radostí jeho života. — Dovedeš si představit, jak hluboce se mne dotkla jeho důvěra a jak mi ho je líto. Poznenáhlu staly se nám oběma tyto rozhovory životní potřebou. Naše přátelství je bezúhonné. Jen naše duše splynuly. Od té doby ne-snáší již tak těžce své neštěstí. Ode mne odchází domů vždy osvěžen a s veselým srdcem. Také já jsem šťastna, je mi jako bych našla cíl svého života. Rozhodla jsem se již, že se nikdy neprovdám. Mně stačí toto čisté, krásné přátelství pro celý život. Splňuji tím též jisté poslání: sloužím nepřímo klidu rodiny. Malá Růženka bude mi vděčna, že její rodiče zůstali pospolu. Není to krásné?»

Eva mlčela, byla ohromena. Cítila instiktivně, že Greta je v nebezpečí a že cit, který ji pojil s lékařem, byl mnohem blíže lásce nežli k přátelství. Možná, že to dosud nevěděla, nebo neodvážila se, aby si to sama doznala. Evě bylo jasné, že by jí to jen tak pro nic nepovídala.

»Měla bych strach a úzkost z takového přátelství«, pravila sklíčeně.

»Jste přece oba mladí a tato hra s ohněm je nebezpečná. Co potom, když někdy plamen ve vašem srdci vyšlehne?«

»Tím si nelámu hlavu«, odvětila Greta s veselou

důvěřivostí. »Doktor je vážný, spořádaný člověk a já již nejsem žádné dítě Jsme oba na stráži. Prosím také každodenně Boha, aby nás chránil a nás zachoval jednoho pro druhého«.

»O to se modlíš?« hloubala Eva hlasitě. »Přece nemůže být správné, abychom se lehkomylně stavěli na okraj propasti a potom prosili Pana Boha, aby nás ochraňoval, abychom nedostali zavrať a do propasti se nezřítili? Neměli bychom prositi raději o sílu, abychom toto nebezpečné místo mohli opustiti?«

»Nelam si tím hlavu, milá Evo. Měla bys mi spíše záviděti, neboť zřídka kdy je člověku dopřáno, aby měl dva tak dobré přátele, jako mám já ve vás obou«.

Na konec — a proti svému zvyku objala a políbila svou přítelkyni a brzy potom se rozloučila.

Když Eva osaměla, sevřelo se jí srdce. Bylo jí jakoby prožila velikou bolest — jakoby ji s Gretou opustilo též jejich krásné přátelství, neboť to co nyní mohlo následovati, nemohlo být již takové jako dříve. Něco a někdo se vetřel mezi ně. Muž, který ji pozvolna vezme srdce milé přítelkyně a nebezpečí, které Gretu krok za krokem vždy více ohrožuje a Eva cítila, že nemůže tomu všemu zabrániti.

Tak tedy zůstala opět sama. Tiše a pozvolna kutálely se jí slzy po tvářích.

Konec výboje.

»Teto Jano, ani dnes mi nedáš hubičku?« tázala se Irča se smutným úsměvem. Na jejích rtech nebylo nyní ani drobet líčidla a neobvykle bledá tvářička, rovněž bez jakékoliv stopy líčidla, obracela se k tázání.

Teta Jana objala mladou dívku, zadívala se jí hluboce do očí a přitáhla ji k sobě na malou lenošku do mírného světla, odrážejícího se zlatohnědě od stínidla. Neptala se na nic. V očích Irči bylo něco, co jí říkalo více než všechna slova. Byla v nich vryta velká bolest a mnoho bezesných, proplakaných nocí.

Jen mateřsky cítící ženské srdce rozumí řeči takového zraku. Jenom ono nalézá konejšivá slova pro tiché utrpení.

»Má ubohá, malá dívenko«, pronesla teta Jana tiše a soucitně, »moc tě bolí srdéčko, viď?«

Hladila jemný hnědý dívčin vlas a pokračovala:

»To je úděl dívek, Iruško. Zklamání je školou dívčích srdcí. Všechny musíme prodělati tuto školu. Ale to přejde jako všechno ostatní. Proti tomu je jen jediný lék a tím je čas, ten ale pomáhá jistě«.

Irča přitulila se hlavou k tetě.

»Stydím se tak hrozně!« vzlykala.

Neříkala proč se stydí, než teta Jana věděla, že jí to bude vyprávěti. Nemýlila se S počátku prodírala se slova poněkud přerývaně, nesouvisle — nicméně ponáhlu byla věc jasná.

Irča měla vážného nápadníka, — alespoň se to o něm domnívala. Dívky jsou často velmi náchylné, aby hřejivý pohled, stisk ruky, nebo přátelský rozhovor pokládaly za vážný zájem. V každém náhodném setkání spatřují úmysl a jakmile některý muž prodlévá rád v jejich společnosti, sní již o lásce.

S počátku jistě také Irča viděla více než bylo a když flirt začla, domnívala se, že opětuje zájem onoho muže. Spíše tomu tak bylo naopak, muž chápal její nápadnou roztomilost jako »vyzvání k tanci«. Ať již to bylo jakkoliv, flirt přestoupil meze a stal se vážným. Den ze dne očekávala Irča, že onen muž požádá o její ruku. Objetí, polibky? Ale ovšem, samozřejmě... Byli si přece již tak blízcí, že to vše přišlo samo sebou. Ujišťovali se také tolikrát svou vzájemnou láskou, že již nemohlo býti ani žádných pochybností. Jenom o manželství nepadlo mezi nimi ani slova. V očích Irči bylo to něco samozřejmého, mohlo to býti jen otázkou času.

Byli velmi často pospolu. Osamělé procházky nebo výlety byly skoro na denním pořádku. Jednou vyjeli si na loďce a přistáli na ostrůvku uprostřed řeky.

Nikoliv, nestalo se nic neodvolatelného — ten muž byl přece tak střízlivý a tak cynický. Dokonce

nesetrval ani na svém úmyslu. Pokrčiv rameny do-
znal, že pomýšlel pouze na kamarádské manželství,
nebo na manželství na zkoušku. Nemohl nebo ani
nechtěl porozuměti zaraženosti dívky.

»Kdepak by mě napadlo«, pravil, »že takové ve-
skrze moderní děvče sní o sňatku o tom zastaralém
doživotním otroctví? Následky? Dítě?

Muž se na Irču upřeně podíval a potom se hla-
sitě rozesmál:

»Snad mi nechcete namluviti, že jsem vaším prv-
ním přítelem?« zvolal hrubě. »A snad dokonce to, že
že ani nevíte, jak se lze ubrániti nepříjemným ná-
sledkům?«

Když se Irča rozplakala studem a zoufalstvím,
vmetl jí muž v tvář tak kruté urážky, že by se byla
nejraději do země propadla.

Pak také ona vybuchla a vyčetla mu, proč jí na-
hlával lásku, když jeho cílem bylo jen takové pře-
chodné sprosté dobrodružství?

»Slíbil jsem vám snad někdy něco jiného než
lásku?« odvětil muž posměšně. »Nyní nadešla příle-
žitost, abych svůj slib dodržel. Jak jsem mohl vědět,
že nechcete lásku nýbrž manželství?«

»Ach tetičko, milá dobrá tetičko« vzlykala dívka,
»zasloužila jsem si, aby se mnou tak jednal? Chtěla
jsem přece býti dobrou, věrnou manželkou!«

Hřejivý, konejšivý pohled tety Jany nyní opět zpří-
sněl. Uchopila ruku mladé dívky, zadívala se jí váž-
ně do očí a pravila:

»Nemysli nyní sama na sebe a snaž se tuto věc posouditi střízlivě. Může se dívka, která se šatí a chová úplně tak jako ženy polosvěta diviti, když ji také za takovou pokládají a s ní podle toho jednají?«

Irča sklopila zrak a mlčela. Teta Jana pokračovala.

Věděla jsem vždy, že tvá duše je dosud nezkažená, — že jen tvůj vnějšek, budí nepěkné zdání. Vlastně jsi ještě stále ono malé, zasněné děvčátko, jako hrdinky románů Marlittové a mohla by ses státí vážnému, laskavému muži, který by se k tobě hodil, věrnou a dobrou ženou. Jak to však mohl dotýčný muž poznati, když ses mu ukazovala s docela jiné stránky?

My, kdož vás, moderní dívky, známe blíže, víme nebo alespoň se domníváme, že máte právě tak nezkažené srdce jako dívky dřívějších dob, že právě tak jako ony toužíte po vlastním domovu a rodině. Dnešní doba má však své falešné proroky, kteří vám namlouvají, že láska a věrnost manželky, dítě a úcta k domovu jsou zastaralé pojmy, že těžiště moderního člověka je na ulicích, v kavárnách a ve společnosti, ve volném od rodinných svazků a rodinných povinností odpoutaném sobeckém a osobitém životě. V hloubi svého srdce trpíte však, vy ubohé, zbloudilé dívky tímto neklidným, proměnlivým životem a považujete vás tyto jako mýdlové bubliny pestré, ale právě tak prázdné požitky omrzí. Vy však jste v tom již vyrostly, nevidíte kolem sebe nic jiného a domníváte

se proto, že se musíte hanbiti za tuto tajenou, vám samotným nesrozumitelnou touhu. Mám pravdu, Iruško?»

»Ach ano«, povzdychla Irča. »Často pozoruji, že se ve mně ozývá nepochopitelná touha, kterou ani nevím jak bych nazvala. Někdy jsem tak neklidná, jako kdybych byla pronásledována. Nevýdržím klid. Nevím co doma počít s volným časem, proto celý den někde proběhám. Ale ať dělám co chci, stále zůstává ve mně něco neuspokojeného, nedosahuji nikdy toho, co očekávám«.

»A co očekáváš?»

Irča přemýšlela.

»Vlastně ani sama nevím. To právě je na tom směšné, že sama nevím. Nyní když . . . ale nechci už jeho jméno ani vyslovit — zkrátka, když jsem se zamilovala, zdálo se mi najednou, jako by můj život dosáhl svého cíle«.

»Jaký cíl to myslíš?»

»Že . . . že . . .«, přerušila se Irča zaraženě. Teprve nyní zpozorovala, že také na tuto otázku neví žádnou odpověď. Teta Jana jí pomohla z rozpaků:

»Jistě jsi doufala, že se za něho provdáš, to asi byl ten cíl. Nuže a co sis myslela ještě? Jak sis to představovala potom?»

»Potom? Ach ano. Představovala jsem si krásný, nový byt, který by byl celý můj, také jsem si sama pro sebe myslela: nyní budeš mít někoho, kdo ti bude nejbližší, kdo tě bude milovat a ochraňovat,

kdo bude chodit všude s tebou; vše bude jiné, lidé budou mít k tobě zcela jiný ohled, protože budeš vdaná«.

»Jedním slovem, myslela jsi pouze na to, co manželstvím získáš. Nenapadlo tě snad přece někdy, abys uvažovala také o tom, co do manželství přineseš? Čím svému novému domovu přispěješ?«

»Ach, čím by v dnešní době mohla dívka přispět? Nanejvýš nábytkem a výbavou. Kdopak má dnes věno? Ostatně bych byla ráda zůstala v místě i po svatbě«.

Teta Jana si opřela hlavu o ruku, dlouho se dívala před sebe a mlčela. Občas mírně pokývla hlavou. Očividně se jí něco nelíbilo.

»Není možná«, pravila tiše. Povrchní svět tě dostal již tak do spárů, že myslíš jen na byt a na vnějšík rodinného života? Na domov ve vlastním smyslu jsi snad ani nepomyslela?«

»Domov? . . .«

»Ovšem, domov. Nikoliv nábytek, nikoliv byt, dokonce ani ne peníze, které bys mohla svou výdělečnou činností získati. Nikoliv jídlo, které bys vařila nebo dávala vařit a ještě méně okolnost, že byste nyní chodili ve dvou. — Nemíním nic podobného. Míním podivuhodný pocit sounáležitosti, lásky, pokoje, jedním slovem domova, který se nedá ničím nahraditi a který pouze žena může vnést do nového společného hnízdečka.

Pro nás, dívky z dřívějška, nebylo to, co bychom

měly od manželství dostati, tím nejhlavnějším — v první řadě snily jsme o tom, co dáme, co dáti můžeme! Je jistě pravda, že dávati je blaženější nežli bráti. Byly jsme šťastné již při pomyslení, že můžeme skutečně v něčem napodobiti Pána Boha, tím, že neživému prostředí vtiskneme život.

Nediv se proto, mé milé dítě, že onen mladý muž nemohl v tobě nalézt to, co v tobě vůbec nebylo. Domníval se prostě, že jsi se mu svým vnějším zjevem a chováním sama nabízela«.

»Ale tetičko, snad ho nebudeš nakonec obhajovati?« zvolala Irča rozhořčeně.

»Neobhajuji ho, ale neshledávám na něm větší viny než na tobě. Oba jste smýšleli o lásce a o manželství stejně lehkovážně. Rozdíl je toliko v tom, že ty jsi chtěla manželství bez hlubšího oduševnění, on pak lásku bez odpovědnosti. Nabízeli jste si vzájemně zboží, které na venek bylo nádherné, avšak uvnitř duté. Nemůžete si navzájem nic vyčítati.«

Irča uraženě odvrátila hlavu od tety a obrátila se stranou. Teta Jana přitáhla ji zpola žertovně a zpola násilím na dřívější místo.

»Inu, inu, pro toto zasloužené kázáníčko se na mě nehněvej. Víš přece, že tě mám ráda a že také mě bolí tvé zahambení. Hleď, mluvily jsme již dříve o těchto věcech, kdo může zato, že jsi dříve nedbala mého mínění a vší mocí chtěla sbírat zkušenosti na vlastní útraty. Nyní jsi dostala za vyučenou. Přála

bych si z plna srdce, aby se ti toto poznání stalo užitečným«.

»Ale co vlastně mám dělat?«

»Úplný opak všeho, co jsi dělala doposud. Neběhej za muži! Nechtěj se líbiti za každou cenu. Najdi si nějaký životní cíl, který by byl způsobilý rozvinouti v tobě mateřský cit, který ti dosud chyběl. Bez tohoto citu nesmí dívka na manželství ani pomyslit. Zaměstnávej se dětmi, chudými nebo nemocnými a poznáš jaký je to oblažující pocit, že jsme někde potřebni. Zařid' si život a dosavadní domov tak, jakoby ses neměla nikdy vdáti, abys i tak byla spokojená a nemusela pobíhat jako pronásledovaná — vnitřně a duševně zařid' se však tak, aby tě úkoly, před které tě jednou postaví manželství zastihly vždy pohotovou«.

Náhle se Irča přitulila k tetě, přitiskla svůj nenalíčený, milý, jemný obličejík k tetině tváři a šeptala:

»Nepozoruješ, tetičko, že tato změna již ve mně nastala? Jen se stydím, když si to mám přiznat...«

»Požehnaný, jenž přichází jménem Páně...«

Magda, šťastná mladá paní, přišla do města, aby si opatřila nákupy. Nikoliv pro sebe, — o ne! Několik měsíců již takřka nemyslela na sebe. Všechny její myšlenky obracely se k malému neznámému, které nosila pod srdcem.

Nejdříve navštívila Evu, potom společně procházely ulicemi velkoměsta. Výklady byly plné nádherných šatů, střevíců, klobouků a jemného hedvábného zboží, reklamní sloupy se hemžily výzvami k zábavám, lákalo tu divadlo, kino, nejrozličnější lokály; v knihkupeckých výkladech skvěly se moderní romány nejvtíravějším způsobem, — Magda však neviděla nic z toho všeho. Její pohled utkvíval pouze na titěrných košilkách pro kojence, polštářích a dětských kočárcích a na sladkých roztomilých tvářičkách batolat, která cestou potkávaly. Zdálo se téměř, jako by pro vše ostatní ztratila smysl, tak dokonale byla stmelena s malým srdíčkem, které dosud tlouklo společně s jejím srdcem.

Bylo lze vytušiti radostný neklid jejího velkého, svatého očekávání. Často ztrácel se její zrak v dál — a přece se díval do vnitra. Nemohla přejíti kolem kostela a nev Kročiti dovnitř. Chvilí vzhlížela k Největší

Svátosti, potom hledaj její zrak oltář Bohorodičky a s úsměvem spočinul na Ní a na dítěti, které držela v náručí.

V těchto okomžicích byla podivuhodně krásná, zdálo se, že se odloučila od svého okolí. Její tvář byla úplně produševnělá a vše na ní pělo hymnu mateřství. Její bytost byla mohutným, vítězným, nebe dobývajícím magnifikat. Eva od ní nemohla ani odtrhnouti zrak.

Když vycházely z kostela, tázala se Magda se zvláštní ostýchavostí Evy:

»Co myslíš — zasloužím si státi se matkou?

»Je to tak podivuhodné, tak neuvěřitelné, že ve mně vzklíčil zcela nový život, který se ze mne živí, skrze mne žije, pro který vdechuji vzduch a jehož nevinná duše dříme ve mně. Řekni, není to nádherné, že smím nositi tento nový život?«

»Je tvůj muž také tak šťasten jako ty?«

»Můj muž? Ach, ten je snad ještě šťastnější než já. Od té doby, kdy se dověděl to velké tajemství, zachází se mnou jako ... ano jako se svatostánkem. Přibližuje se mně téměř se zbožnou něžností. Večer před spaním udělá mi vždy dva křížky na čelo, jeden pro mne a jeden pro naše maličké. Říkáme si nyní již jen otče a matko. Když jsem došla první košilku a ukázala mu ji, přitiskl mne na prsa a plakali jsme oba radostí nad tím kouskem batistu. Nechce ani dovoliti, abych nastávající těžkou hodinku ztrávila v sanatoriu. Stará se již nyní o lékařskou pomoc a vše,

co s šetřením souvisí, chce však, aby naše dítě otevřelo po prvé očka ve svém domově.

Říká, že zrození nového života přinese našemu domovu ještě více požehnání.

Snad je to pojato poněkud staromódně. Náš domácí lékař tvrdí, že moderně zařízená klinika je přece jen bezpečnější. Jistě má pravdu v tom ohledu. Ale stanovisko mého muže je přece tak krásné, za nic na světě bych nechtěla porušiti jeho ideál o posvěcení naší domácnosti. Doufám, že bude vše tak jak si to přeje«.

»A nebojíš se?« otázala se Eva.

»Někdy mne přepadne strach. Víím, že jsou matky, které zaplatí nový život vlastním životem. Má důvěra je však větší než mé obavy. Nechť se stane podle vůle Boží. Denně se modlím, aby mi dopřál, bych mohla své dítě také vychovati; nedovolí-li to, jistě ví proč. Dopřává-li nám důstojenství, abychom byli účastni Jeho život tvořící moci, tedy se také postará o nový život, probuzený Jeho požehnáním«.

»Bude u Tebe také někdo z tvých drahých?«

»Ovšem, moje matka přijde zcela určitě. Nemůže však dlouho zůstat, musí se přece starat o vlastní domácnost. Ale má sestra zůstane pak u mne tak dlouho, jak budu potřebovati«.

»Tvá sestra? Mladá, devatenáctiletá dívka?«

»Zdá se ti to nevhodné? Proč? Má matka a já shledáváme, že to Haničce může jen prospěti. Byla mezi prvními, kterým jsem velkou událost oznámila,

od té doby prožívá se mnou v duchu všechny fáze vývoje nového malého života ve mně. Naše blažené očekávání může jí vtisknouti jen úctu k tomu velkému, svatému divu života. Když tu potom dítě bude, naučí se hravě péči o kojence; nebude se jistě nikdy podobati oněm moderním dívkám, které ve své sobeckosti mají krůzu z dítěte a spatřují v manželství jen zajištění požitků a zábavy. Hanička je již nyní taková, že nehledá ve svých nápadnících pouze »fešné mládence«, dobré tanečnický, nýbrž dívá se na muže, kteří se jí přibližují, očima budoucí matky, protože chce mít pro své děti otce, který je toho jména hod-

»Na to a vůbec na dítě jsem nikdy nemyslela«, doznala Eva. »Ale máš pravdu. Jak je to vůbec možné, že se nám právě pro povolání matek nedostává naprosto žádné přípravy? Obuvníci, krejčí, zámečníci a truhláři smějí pracovati samostatně teprve potom, když se svému řemeslu dokonale naučili. Ale pro ošetřování a výchovu dětí nepožaduje se od dívek nejmenších vědomostí. Vlastně by se měly všechny dívky učit povinně péči o kojence a výchova tato neměla by chybět v žádné učební osnově. Jsem úplně zahambena svojí nevědomostí, neboť bych třeba nevěděla skutečně co bych si počala s opuštěným kojencem, kdyby mi jej někdo najednou vložil do náručí. Rozumíš něčemu z toho?«

»Říká se sice, že mateřský pud naučí leccemus«, pravila Magda, »ale pouze na to se nechci spole-

hati. Bůh chraň, aby se snad mé dítě stalo obětí mé vlastní nevědomosti a neobratnosti! Jeden kurs pro kojeneckou péči jsem již prodělala, od té doby navštěvuji často městský domov kojenců a snažím se dohonit vše, čemu jsem se jako dívka naučiti opomněla.»

Tato část rozhovoru udála se v krásném veřejném sadu. Obě si chtěly po vykonaných nákupech trochu odpočinouti a posaditi se na lavici. V tom se u nich s výkřikem radostného překvapení zastavila elegantní mladá žena. Byla to spolužačka z kláštera, jménem Hilda.

Po radostném vzájemném vítání a zdravení vrátila se Magda k jedinému předmětu svého zájmu.

»Nuže u vás není ještě nic nového?« tázala se Hildy.

»Ty myslíš dítě?« pronesla Hilda lehce a lhostejně, jakoby se jednalo o nějakou zcela bezvýznamnou maličkost. »Tak rychle? Kam to myslíš? Jsem přece sotva půldruhého roku provdána! Ani mi nenapadne, abych si zničila mládí a postavul«

»A proč ses tedy vdávala?«

»Jistě ne proto, abych dostala dítě!« smála se Hilda. »Měli jsme se navzájem rádi. Nestačí to?«

»Ovšem, toho je pro manželství také třeba«, odvětila Magda, »ale cílem jeho to přece není«.

»Ale prosím tebe! Manželství nemá vůbec jiného smyslu než ten, že není dobře, aby člověk byl samotný. Tak jsme se tomu učily také ve škole! Celý náš

dívčí život vyčerpává se hledáním životního druhu. Začínáme žítí teprve potom, když ho nalezneme«.

»A co nazýváš životem?« zeptala se Eva.

»Nuže tedy, zábavy, cestování, sport, společnost a vše co mi způsobuje radost«.

»A Tvá duše nežádá si ničeho většího?«

»Většího? Co tím myslíš?«

»Položme otázku poněkud jinak«, přerušila Magda. »Řekni, Hildo, jsi šťastná?«

Hilda pokrčila rameny, ale její pohled zvažněl.

»Je snad vůbec ještě něco takového na zemi?« vrátila otázku.

»Ano«, zvolala Magda vítězně. »Když vím a cítím, že má láska znamená pro někoho nejcennější životní hodnotu, — když se mi za to dostává podobné lásky a nosím-li zástavu této lásky pod srdcem — to je štěstí. Zcela dokonalé bude však teprve až budu mít své dítě v náručí. Ach jak líto je mi žen, které to nemohou prožít!«

»Pravděpodobně jsi výjimečné stvoření, jemuž možno závidět«, poznamenala Hilda posměšně. »Všechny ostatní ženy v tvém stavu naříkají na nevolnost, nervosu a malátnost, pro ně je těchto devět měsíců pravým utrpením! A jak každá zoškliví ke konci této doby! Musí se asi neustále obávat, aby se od ní její vlastní muž neodvrátil«.

»Mně se zdá, že jsi se doposud setkávala jen s ženami, které tuto dobu prožívaly jen tělesně«, řekla tiše Magda. »Byly asi hluché pro nebeskou hudbu,

která mezitím v duši zaznívá... Mýlíš se také, pokládáš-li mne za výjimečné stvoření. Také já nejsem tělesných nepříjemností ušetřena. Také já jsem často ve špatné náladě, nervosní a podrážděná; také mne často přepadne zvláštní tísnivý pocit, ale já vím, že to tak musí býti, že toho žádná matka není ušetřena; také moje matka to zakusila, když mne nosila pod srdcem. Nezapomínám nikdy, že čím cennější je nějaká věc, tím vyšší je také její cena. A cena, kterou nyní vynakládám, není ničím proti pokladu, který za ni získávám.

A co se krásy týče, může to způsobovati starosti jen takovým ženám, jejichž muži si je vzali toliko pro jejich krásu. Ty, Hildo, víš dnes právě tak dobře jako všechny ostatní ženy, že láska nezůstává vzplanutím smyslů, kterým s počátku byla. Zahřívá-li manžely jen ten oheň, vychladne rodinný krb až příliš rychle. V pravém manželství neudrží se první, rychle uhasínající oheň hořící slámy přikládáním nové slámy, nýbrž dřevem hluboké, vážné, upřímné lásky. Žár věrnosti neuhasíná nikdy. Nemám pak žádných starostí, že by se můj muž mohl ode mne odvrátiti zatím co nosím jeho dítě. Naše manželství není pouhý, zákonnými formalitami uspořádaný poměr, nýbrž svaté spojení, jehož cílem je dítě. Jsme šťastni, že takový cíl máme a že ho podle Božího určení smíme dosáhnouti.

Hilda se tvářila uraženě.

»Nemyslíš, že snad zabíháš příliš daleko, když

manželství jako na příklad moje, nazýváš poměrem?»

»Zajisté, že ne Hildo. Soužití, které nemá jiného cíle než právě soužití samo o sobě, nezasluhuje ani jiného jména. Ostatně není tato myšlenka nová a nepochází ani ode mne. Již svatý Augustin nazýval taková spojení stejným jménem«.

»Ale my se přece nezříkáme dítěte provždy — jen prozatím! Neničím je také nijak, předcházím mu pouze. Snad nepopřeš, že je přece nějaký rozdíl, když sochař zničí své započaté dílo, anebo, když je vůbec nezačne!«

»Vidím, že by ti moje vlastní slova nepostačila, aby tě přesvědčila o tvém nespravedlivém, ba dokonce hříšném názoru«, pravila Magda vážně, »proto dovolávám se nejvyšší autority, papeže Pia XI. Vím z paměti co praví ve svém okružním listě o této otázce »... žádný důvod, dokonce ani ten nejpádnejší, nemůže to, co samo o sobě je nepřirozené, učiniti přirozeným a správným . . . proto ti, kdož zabírají přirozenému účelu a poslání manželství, hřeší proti přirozenosti a dopouštějí se v podstatě ohavného, nesprávného činu!«

Tento přísný citát nemohl býti nepochopen. Hilda poněkud zmateně poznamenala:

»Jsou přece případy, kdy na radu lékaře je nutno se varovati dětí. Je to také nemravné?«

»V tomto případě musí spolu žít manželé jako bratr se sestrou. Ti, kdož v první řadě milují duši svého druhá, mohou to také dokázat!«.

»Dobrá, dejme tomu, že já bych to dokázala. Muž však dovede se v tomto ohledu mnohem méně ovládnouti. Co kdybych tím případně zavedla příčinu k nevěře?«

»Nemůže-li se tvůj muž ovládnouti ani tehdy, když je k tomu pádný důvod, pak nemůžeš vůbec spoléhati na jeho věrnost. Člověk je buď pánem svých smyslů, anebo jejich otrokem. V prvním případě může jim poroučeti, v druhém poslouchá je při každé příležitosti. Zdravá činnost a ještě daleko více život prosáknutý hlubokou oduševnělostí skýtá tolik prostředků k spoutání smyslů, že vítězství nad nimi není nemožné. Krásný rodinný život dává tolik opravdové, vnitřní, vroucí radosti, že za jakékoliv odříkání bohatě odškodňuje.«

Eva vzhlédla ke své přítelkyni s úctou, ba téměř s obdivem.

»Jak vážnou, sebevědomou, rozhodnou ženou jsi se stala Magdo! V klášteře jsi byla vždy dětinská a veselá!«

»V podstatě jsem ještě nyní taková«, usmívala se Magda. »Veselá mysl nevylučuje, abychom vážné věci také vážně pojímaly. Víte přece, že jsem vždy svou práci brala vážně. Tenkrát bylo mou prací učení. Nyní dal mi Bůh důležitější úkol. Stává se však dosti často, že my oba — můj muž i já — jsme jako děti až příliš rozpustile veselí. A když přijde ten, kterého nám nebe posílá, potom pevně doufám, prožije-

me s ním ještě jednou čisté, blažené a radostné dětství.

Zdálo se, že Magdina slova přece jen vznítila plamének v Hildině srdci. Vrhla hřejivý pohled na svou přítelkyni a z jejího hlasu vyznívalo porozumění, když pravila:

»Snad máš pravdu. Pachtíme se za radovánkami a odvracíme se s hrůzou od všeho, co vyžaduje utrpení anebo sebeovládání. Ty naproti tomu přijímáš dar života — i když znamená odříkání — s otevřenou náručí a s radostným srdcem. Uvážím-li vše dobře, zklame nás radost po každé, nedá nám nikdy co slibovala. Vlastně se nedá ani správně zachytit. K tobě snad přijde přece . . . Kdož pak ví?«

Malé děvčátko kráčelo kolem nich. Drželo něžně v náručí panenku. Sotva zašlo několik kroků, vrátilo se opět a zastavilo se před třemi přítelkyněmi. Magda přitáhla maličkou láskyplně k sobě a pozorovala ji s podivuhodně oduševnělým, dojatým úsměvem.

Také v očích Evy zalesklo se cosi jako teplá mateřská dobrota. Hladila vlas dítěte. S třesoucími se rty přihlížela Hilda tomuto výjevu. Její ruka křečovitě sevřela kabelku. Potom pozvolna odvrátila svou hlavu — k davu sem a tam se vlnícímu. Smutně a prázdně zatěkal její pohled v dál.

Vyznání víry.

Eva seděla u okna a zabývala se ruční prací. Rozprávěla s mladým mužem, který se posadil naproti ní. Dveře vedlejšího pokoje byly otevřeny: v rodině Evy nebylo módou, aby mladá dcera přijímala své hosty při zavřených dveřích. Neměla toho ani vůbec zapotřebí.

»Jak hezké a útulné je sedět takto u vás a přihlížeti jak šijete. Je mi skoro, jako bych viděl svou matku. Ona totiž také nevydrží, aby nečinně seděla. Dnes přijímají dívky své mužské návštěvy obvykle jinak, ponejvíce drží v ruce místo jehly cigaretu. Vy, Evo, jste docela jiná. Ve vaší blízkosti musí člověk vzpomínati na domov«.

Eva vzhlédla s úsměvem ke svému návštěvníku:

»Také vy jste jiný než většina mladých mužů, které znám. Alespoň jsem u jiných dosud nikdy nepozorovala, že by příliš lnuli ke svému domovu«.

»Věřte mi, v tomto ohledu kazí lidi velkoměsta, společnost, kavárny a rozličné zábavní podniky. Jsou tu rodiny, jejichž ovzduší sotva se liší od atmosféry baru. U nás na venkově je rodinný život celkem přece jenom jiný. Proto přitahuje nás vzpomínka na něj také vždy zpět, musíme-li jej opustiti«.

Upřímná důvěra a porozumění vyznívalo z hlasů obou.

Sblížení s mladým mužem již dávno nebylo lze mylně vykládati. S počátku byla Eva velmi zdrženlivá vůči němu. Kdo se jednou spálil, bojí se ohně. V poslední době však stala se poněkud přístupnější. Myšlenka: »nechci se vdávat«, ustoupila plánům a možnosti nového domova. Magdino veliké štěstí v ní také probudilo touhu po dítěti. Jaroslav zdál se býti vážně smýšlející, moudrý a dobrý člověk, měl také pěkné, zajištěné postavení. S upřímným srdcem myslila Eva na to, že se snad stane jeho ženou.

Tohoto odpůldne byla jejich nálada ještě niternější než obvykle. V obou srdcích byl sen blízek státi se pravdou a myšlenky žádaly si slov. Avšak rozhodná otázka nesplynula dosud se rtů mladého muže a odpověď dívky ještě zcela nedozrála. Vážní mladí lidé vědí, že vzájemný slib není prvním dějstvím nějaké nenáročné malé frašky, nýbrž začátkem odpovědné skutečnosti — dopřejí si času, než pronesou rozhodující slova. Vědí přece, že jejich spojení není uzavřeno pro nějaký krátký, veselý jarní výlet, nýbrž pro doživotní pouť, která ústí do věčnosti. Vědí, že nebudou vždy kráčet ruku v ruce ve stálém šťastném vytržení, po růžích posypaných cestách, nýbrž že s obětavou oddaností musí vzít na sebe také kříž druhého, když si toho život žádá. Vědí, že se toto spojení má velmi dobře uvážiti, protože je provždy platné.

Tak se stalo, že ani tohoto odpůldne nedošlo

k rozhodnutí. A bylo dobře, že se tak stalo. Teprve příštího jitra dověděla se Eva proč.

Potkala totiž na ulici svou spolužačku. Věra byla tlachavá a trochu koketní. Její úsilí obracelo se výhradně tomu, aby dosáhla místa učitelky a získala muže. Proto nikdy nechyběla tam, kde se objevila sebemenší vyhlídka na jednu z obou těchto věcí.

»Je to pravda, že Jaroslav se ti vážně dvoří? Už se o tom všude mluví«, naléhala na Evu s nežádanou důvěrností.

»Tak?« zeptala se Eva trochu nevrle. »Nevím zda-li slovo »dvoření« je tu místné. Rozprávíme někdy spolu, ale to lze také bez flirtu«.

»Vy to tedy nemyslíte vážně?« zkoumala dále Věra. »Však jsem si to myslela«, pokračovala, nečekajíc na odpověď. »Snad by ses vůbec ani za protestanta neprovdala?«

»Protestanta?!«

Evě vyklouzl téměř výkřik překvapení. Toto slovo zarylo se jí do srdce. Přece však se rychle vzchopila, neboť Věra, znamenitá křevetnice, nesměla za nic na světě ničeho zpozorovat. Pod záminkou naléhavého nákupu, dala se rychle na útěk.

Šla rovnou domů a odebrala se do svého pokoje. Nebyla schopna myslet na něco jiného než na neočekávaný objev, že Jaroslav je protestant.

Styděla se nevýslovně sama před sebou, že ona, která přece z přesvědčení vedla život podle víry, ponechala tuto vysoce důležitou otázku bez povšimnutí.

Mluvila již s mladým mužem o všem, co může poskytnouti hovoru krásný obsah, o literatuře, umění, mravnosti, životě rodinném a společenském, o práci . . . jen o náboženství nepadlo mezi nimi ani slova.

Byla vlastně tato otázka tak rozhodující, tak důležitá? Poslední dobou vžila se Eva v myšlenkách již tou měrou do nového života po boku Jaroslava, že se její city vzpíraly zbořiti krásné a šťastné vdušné zámky.

»To přece není možné«, uvažovala, »že by rozdíl bohoslužeb mohl rozloučiti dva k sobě se hodící lidi? Známe se přece již tak dlouho a o náboženství jsme vůbec nemluvili. Nešlo by to snad tak i nadále? Každý z nás by měl prostě svou víru, a druhému by ve víře nepřekážel . . .«

Eva přistoupila ke knihovně a vyňala z ní Encykliku o manželství. Proč vlastně je církev tak důsledně proti smíšeným sňatkům?

»Je velmi obtížné, aby katolická část v takových manželstvích neutrpěla. Častým důsledkem jest politováníhodný odpad potomstva od církve, nebo aspoň zanedbávání náboženství, vedoucí neodvratně k tak zvané náboženské lhostejnosti, která je velmi blízká nevíře a naprostému bezvětectví . . .«

Při tom vzpomněla si Eva na jednu známou své rodiny. Říkalo se, že teta Lidmila bývala dříve velmi zbožná. Nyní dokonce ani v neděli nechodila na mši svatou. Často slýchala Eva, jak říkala její matce: »Víš, můj manžel pracuje celý týden a proto si v ne-

děti rád trochu déle poleží v posteli. Potom tam přijdou také děti a pak snídáme všichni společně. Zarmoutilo by ho to, kdybych ho nechala samotného pod záminkou návštěvy kostela. Pak také je často už příliš pozdě a já již nemám čas. V létě pak podnikáme často celodenní výlety. Dovedeš si jistě jako hospodyňka představit, že se musí leccos připravit a tak nemohu jít ani na ranní mši. Inu, co vše člověk neudělá pro mír a klid!»

Ovšem že o zpovědi a přijímání není již řeči, ačkoliv by teta Lída mohla klidně jít, neboť její manžel jí všechno přislíbil.

»Víš«, říká pak obvykle, »můj manžel je takový dobrák od kosti, za nic by mě nezdržoval od vykonávání mého náboženství. Domnívá se pouze, že žijeme takovým krásným rodinným životem a nepácháme přece hříchů — jaký by mělo smysl běhat ke knězi? Vlastně má docela pravdu«.

Eva se tázala sama sebe, zda by byla schopna říci nikoliv, kdyby ji Jaroslav místo na mši svatou pozval na výlet? Polekala se, když zpozorovala, že její srdce již nyní bylo nakloněno k mužovu přání.

A děti! Tak krásně si vše promyslíla, jak pečlivě bude vychovávat své dívky. Jak ale mohla by je uchránit náboženské lhostejnosti, když ji samotnou již nyní toto nebezpečí ohrožovalo? A kdyby vyby je později uchránilo mravního nebezpečí?

rostly bez náboženství, t. j. bez hlubší zbožnosti, co

Ach, snad spatřuje budoucnost v příliš pochmur-

ných barvách? Slíbí-li Jaroslav vše čeho církev žádá — a proč by neměl? — potom by přece směla vychovávat i také děti v katolické víře.

Ačkoliv v papežské Encyklice o smíšených manželstvích se dále praví, že v nich »může velmi snadno chyběti vnitřní soulad duší . . . neboť svazek duší uvolňuje se obvykle, když v posledních a nejvyšších věcech, které jsou člověku posvátné, — v náboženských pravdách a citech — je názor a vůle rozdílná. Jest se tedy obávat, že láska mezi manžely povolí, rodinný mír a rodinné štěstí, které je přece většinou ovocem duševní jednoty doznají otřesu. Neboť, jak starý římský zákon před tolika staletími již stanovil, je manželství pevným přimknutím muže a ženy, úplným životním spojením, vázaností Božího a lidského práva«.

»Ano«, hloubala Eva dále, »může se stát, že Jaroslav shledá něco pro mne podstatného zbytečným. Co potom? Buďto povolím — bude-li se to často opakovati, povede to přece konečně k náboženské lhostejnosti — anebo . . . stane se to příčinou roztržek mezi námi. Bůh chraň!«

Potom kmitla Evě hlavou ještě jedna myšlenka — ostře a rychle jako blesk:

»Pro mne jest manželství nerozlučitelnou Svátostí. Pro Jaroslava nikoliv, jeho víra rozluky nevylučuje. Vím dobře, že Jaroslav je vážný a poctivý muž, ale přece. Jak často slýcháme, že koketní ženy spletou ženatým mužům hlavu! Kdo může viděti do budouc-

na? Ovšem, že se to může přihodit také v katolickém manželství, zachovávají-li však oba manželé pevně svou víru, je to vyloučeno«.

Nestačí tedy vlastně, když se oba manželé hlásí ke své stejné víře, musí také oba nábožensky smýšlet.

— V tom vzpomněla si na svou sestřenici Pavlu, která uzavřela smíšený sňatek a jejíž manželství bylo podle všech znaků přes to šťastné, ačkoliv měla již školou povinné děti. Eva se rozhodla, že ji navštíví a že teprve na základě svého rozhovoru s Pavlou se rozhodne.

Mladá paní přijala ji s obvyklou svou laskavostí. Celá její bytost zdála se býti veskrze slunečním jasnem a souladem.

Když však Eva položila svou otázku, zvážněla.

»Můžeš-li se tohoto sňatku zříci, učiň to«, pravila.

»Ale proč?« tázala se Eva. »Jsi přece živým příkladem toho, že také smíšené manželství může býti šťastné, když v ně vejdou takoví dva poctiví, sebe navzájem milující lidé, jakými jste vy dva«.

»Ano, Evičko, zdání manželského štěstí může a má se udržovati. Kdo však vidí do srdcí? Kdo může zvenčí posouditi, co je skryto za vnějším dojmem štěstí?

Naše manželství neklame, projevuje-li mír a svornost. To také máme. Ale za jakou cenu je to vykoupeno, to ví kromě mne jen sám Bůh, neboť cenou tohoto míru a souladu je má duše. Nemluvila jsem

o tom dosud se žádným člověkem, tobě to řeknu, neboť to mám za svou povinnost.

Víš přece, že naše manželství bylo uzavřeno před světským úřadem. Můj manžel odmítl slib, ale já jsem nechtěla sezdání v protestantském kostele. Proto zdálo se nám neutrální řešení jedině správným.

Můj manžel je nábožensky lhostejný, přece však nedovolil nikdy, aby náš klučík udělal křížek a naučil se »Zdrávas«. Bylo by to také zbytečné, neboť ve škole by mu to beztoho zakázali.

Představ si nyní moje postavení, učí-li se můj klučík a moje dcerka náboženství dvěma zcela odlišnými způsoby. Mezi sebou jsme s mým manželem tuto záležitost uspořádali doposud pokud možno tak říci vždy dobře. Mlčeli jsme oba. Jakémukoliv náboženskému tématu jsme se vyhýbali s pečlivou pozorností, abychom navzájem šetřili svůj cit. Dětem však chybí ještě docela tento cit a takt. Jsou násilné a obhajují svou pravdu až na ostří nože. My sami jim přece vštěpujeme, že mají slov svého učitele dbátí a ctítí. A nyní se sourozenci pro tyto často rozdílné nauky pustí každou chvíli do sebe. Jak máme tu spravedlivě rozhodnouti? Často jsme nuceni nejnesprávnějším způsobem tyto otázky obejítí tím, že jim řekneme:

»Však tomu porozumíte až vyrostete«.

Pocitují právě tak dobře jako my, že to není žádné řešení jejich pochybností.

Mé malé děvčátko připravuje se právě ve škole

k prvnímu svatému přijímání. Její srdéčko je plno očekávání Pána Ježíše. Ve stejné době pak, učí se můj synek, že chléb a víno jsou toliko symbolické památky, nic více.

A přijde den — jímá mě z toho hrůza! — kdy zeptají se mé dcerušky, proč tatínek a maminka nejdou s ní k svatému přijímání?

Ach, Evičko, ty nemáš ani zdání, co já často vytrpím! Můj život je plný výčitek svědomí a až mne jednou povolá Pán Bůh k soudu a vytkne mi, proč jsem tento nemožný stav sama způsobila — čím se omluvím? Byla jsem přece přísně nábožensky vychována a vše to co nyní prožívám bylo mi tisíckrát připomínáno. Věděla jsem v okamžiku, kdy jsem přestoupila příkázání, že přestanu býti údem své církve. Namlouvala jsem si, že dovedu svůj život upravit lépe než tisíce dívek, jejichž smutný příklad přiměl církev k tomu, aby tento zákaz prosadila. Zapomněla jsem, že Pán Ježíš srovnal s pohany a celníky ty, kdož neposlechli své církve. S plnou tíhou cítím provedení tohoto tvrdého rozsudku na sobě — ve svém z církve vyvrženém pohanství a v nejednotě, ve které pomalu ale jistě roste a zraje má rodina . . .»

S bušícím srdcem, hluboce zaražená, naslouchala Eva tomuto zoufalému doznání.

»A není tu skutečně žádná možnost usmířiti rozpor mezi tvými dětmi?« otázala se.

Mladá paní se trpce zasmála:

»Ach ano, přece — je tu možnost, jedna jediná!

Mohla bych říci, aby se o náboženství nestaraly, že jeden člověk věří v to, druhý zas v ono, ale to vše není důležité. Každý člověk může věřit co chce . . . Ano — to by otázky na čas umlčelo a dalo by v nich vzklíčiti náboženské lhostejnosti. Věc tato má však své následky. Děti vyrostou a přijde čas, kdy nenasytný a nepromyšlený hlad mládí po životě se vzepře zákonům mravnosti. Která autorita je potom přiměje, aby dbaly zákonů mravnosti, — když já věrohodnosti jejich jediného strážce církve Kristovy, sama před nimi zapru? . . .»

»A já se domnívala, že jsi šťastná!« povzdychla Eva.

»Ano, toto zdání chci zachovat pokud to jen lze«, odvětila mladá žena. »To je také to jediné co dovedu. A ještě jedno. Obětuji svá utrpení Bohu a prosím Ho, aby za mé chyby mé děti netrpěly . . .«

O několik dnů později přišel opět Jaroslav k Evě a položil jí bez obalu velkou otázku, která měla rozhodnouti o životě obou.

Nejprve neřekla Eva ani ano, ani ne.

»Proč jste mi neřekl nikdy, že jste protestant?« otázala se. »Věděl jste přece, že jsem katolička«.

Mladý muž se na ni překvapeně podíval.

»A proč bych se byl o tom smiňoval? Nemůže to přece býti tak závažné, když se setkají dvě duše s tak vnitřním porozuměním, jako my dva?«

»A dáte mi slib, že se alespoň můžeme oddati v katolickém kostele?« pokračovala Eva ve své otázce.

Jaroslav odvětil vážně a rozhodně:

»Nikoliv, Evo, o tom nemůže býti ani řeči, zato však nežádám, abychom se sezdali před mojí církví. Ke štěstí dvou počestných lidí dostačuje také slovo dané před mužem zákona«.

Eva odvrátila hlavu, propukající slzy dusily ji v hrdle, přesto pravila pevným hlasem:

»Pak nemohu se státi vaší ženou, Jaroslave«.

Mladý muž zbledl.

»To není možné!« zamumlal tiše a zaraženě. »Cítil jsem přece, že Vaše srdce se pro mne rozehřálo! Jinak bych se ani neodvážil pronést svou prosbu! A nyní byste byla přece schopna zřící se naší krásné a šťastné společné budoucnosti jen proto, že nejsme stejné víry? Milujete-li mne nemůžete tak učinit!«

»Totéž pravím já vám, Jaroslave. Milujete-li mne, tedy mi dáte slib. Ve vašich očích není náboženství tak důležité jako v mých, tedy ani oběť není tak veliká!«

»Náboženství jest v naší rodině drahým odkazem, který od nesčetných pokolení přechází s otce na syna. Jménem svého syna nemohu se ho zřící.«

»U mne není náboženství pouhým odkazem mých rodičů, nýbrž přesvědčením, pravila Eva se vztyčenou hlavou. »Ano, více než to je mi — životem, silou, vším! Znamenalo by to zradu nejsvětějšího, nejdražšího pokladu mé duše, kdybych vychovávala své děti v jiné víře a nebyla bych toho ani vůbec schopna. Vaše náboženství nezasahuje do života silou tak pro-

nikavou, jako moje. Naše víra nechce, abychom v ní jen věřili, chce abychom pro ní také žili! Kdo podle ní nežije, ten je katolíkem, jen podle jména a katolická dívka, která se zřekne katolické výchovy svých dětí, není v pravdě již katoličkou. Já však jí chci zůstat!

»Nemůžete se v našich kostelích stejně dobře modlit k Pánu Bohu? Kristus sám řekl přece: »Kde jsou dva nebo tři mým jménem, tam jsem také já mezi nimi«.

»Zajisté: Ale On říká také: Mé tělo je v pravdě pokrmem a má krev v pravdě nápoj. Nepocítujete jak hluboký je rozdíl mezi vírou mou a vaší? Vaše církev je pro mne prázdnou. Marně tam hledám věčné světlo a když naše srdce je obtíženo a síla naší duše dochází, nemohou mi ony čtyři holé zdi dodat útěchy a síly, která vyzařuje z tabernaklu našich kostelů«.

»To si jen namlouváte«, pravil mladý muž. »Potřebujete-li toho však nutně, budiž. Nebudu nikdy proti tomu, abyste navštěvovala katolický kostel«.

»Co vy nazýváte domněnkou, je pro mne živou pravdou, není to největším důkazem toho, že naše duše nemohou se nikdy úplně sjednotit?«

Nastalo hluboké, skličující ticho, potom mladý muž povstal:

»Jste od základu poctivá duše, Evo, bude mi vždy líto, že jste se nestala mou ženou. Nemohu však sdílet vaši víru. Snad máte pravdu, domníváte-li se, že by nejednotnost naší víry mohla dříve nebo později

býti průlomem jednoty našich duší. Časem mohl by se stát průlom dokonce propastí, právě proto, že oba jsme vážně smýšlející lidé.

Vaše odmítavá odpověď mě hluboce bolí a je mi líto, že jsem vám také ublížil. Odpusťte mi, prosím vás. Netušil jsem, že víra má stejný význam, jako život! Bůh vás ochraňuj, Evo!«

Rozloučil se dlouhým, uctivým políbením ruky.

Co Bůh spojil . . .

Bylo to po druhé co v duši Evy zhroutila se naděje na šťastnou budoucnost. Ale tato druhá rána nebyla přece tak tvrdá, jako první. Hrdinná oběť dobrovolného odříkání utišovala prázdnotu, která nastala v jejím srdci. Byl to povznášející pocit, že dovedla zvítěziti sama nad sebou. Věděla, že vykonala svou povinnost a toto vědomí zmírnilo osten bolesti.

S oddaným, téměř šťastným srdcem položila věnec svého odříkání před oltář. Její víra a její náboženské přesvědčení vzrostly a zesílily touto jim přinesenou obětí a dosáhly dosud netušené hodnoty, neboť vše, co musíme bolestí vykoupiti přiroste nám k srdci a stane se drahým pokladem.

Utrpení a odříkání není nikdy neplodné. Z něho vyrůstají apoštolské duše. Bohaté duše, které chtějí dávat a pomáhat a připravit ze svých vlastních ran utišující balsám pro rány jiných.

Také v duši Evy dalo odříkání vytrysknouti novému pramenu.

Tentokráte neřikala v trpkém vzdoru, jako před dvěma roky: »Nechai se nikdy vdát!« Naopak, hřálo jí u srdce a ona přemýšlela, jak by asi mohla probu-

zený mateřský cit věnovati těm, kdož ho nutně potřebují.

Před nedávnem byla ustanovena za učitelku. Povolání, které si dříve osvojila pouze rozumem a věděním, uzavřela nyní láskyplně do svého srdce. A stávalo se čím dále častěji, že její bolestivé, bezútěšné myšlenky přeměnily se mezi dětmi v bezžalostné veselí. Teprve nyní porozuměla slovům Písma: »Kdo pro mne ztratí svůj život, nalezne jej«. Prací a láskou naplněná duše nedostane se k tomu, aby hloubala o své vlastní bolesti.

Také mimo školu pamatovala Eva na všechny, kdož potřebovali hmotné nebo duševní pomoci. Tak tedy dospěla opět ke své přítelkyni Gretě. Neviděly se již dlouho a Eviny obavy nebyly bezpodstatné: Něco ji neodolatelně ke Gretě přitahovalo. Bylo jí, jako by bezdrátová telegrafie duševního spojení vysílala k ní volání o pomoc.

Tento cit neklamal. Její přítelkyně dostala se cele do vleku svých zbloudilých citů. Doposud utajovala to sama před sebou, avšak nadále nemohla se již oklamávat. Přátelství, které chovala k lékaři, dospělo po stupních porozumění, soucitu a touhy po sounáležitosti k lásce.

Nyní oddávala se cele svým citům. Zažila sice trpké hodiny bolestivého boje se svým svědomím, domnívala se však, že tímto bojem může vykoupiti štěstí dvou lidí. Své vlastní a svého milence.

»Chtěla jsem tě již dávno navštívit, abych ti vše

vypověděla«, přiznávala se. »Bylo mi jeň úzko, obávala jsem se, že mě budeš chtít odvrátiti od mého rozhodnutí. Ach, jak těžce jsem se k němu odhodlala. Nyní ale chci v něm setrвати«.

»Měla jsi přijíti. Dříve by ti bylo odříkání snažším než nyní. Neboť zřeknouti se musíš. Nesmíš připustiti, aby k vůli tobě ztroskotalo zákonité manželství. Neboť co Bůh spojil, nesmíš rozloučiti«.

»Ale Evo, Bůh nemůže přece žádati, aby řádný, dobrý, jemnocitný člověk, jako galejník vlekl stále tíhu společného života se ženou, která ho naprosto není hodna«.

»Pohleď, Greto. Neznám tuto ženu. Nevím čím chybila, nebo dokonce zhřešila. Ale ať tomu je jakkoliv, před Bohem je přece lékařovou chotí a matka jeho dítěte. Nic na světě nemůže změnití této skutečnosti. Je-li věc opravdu tak zlá, nedívá-li se lékař na ni tak černě jen pro své individuální pocity a pro svou lásku k tobě, nemusí přece dále spolu žíti. V odůvodněných případech to přece také církve dovo-luje. Zrušiti sňatek a uzavříti jiný, však nesmí v žádném případě. Před nedávnem přestoupila jedna dívka z našeho sousedství k vůli svému snoubenci na židovskou víru. I naše prosté služebné děvče prostě a střízlivě uvažující se potom tázalo: »Ráda bych věděla, jak jí sňali křestní vodu?« Stejně se táži já: jak může býti zrušeno toto platné manželství, ze kterého vzešlo již dítě? Nezdá se ti, že by tvé manželství s lékařem bylo bigamií — dvojženstvím? Světský zákon

je sice uznává, avšak nikoliv zákon Boží a zákon přirozenosti. Můžeš věc nazvat jak chceš, ale pokud jeho žena žije, nemůžeš právem nastoupiti její místo. Co ty nazýváš manželstvím, bylo by pouhým soužitím, ale nic více».

Greta žalostně vzlykala.

»Tušila jsem přece, že roznítíš opět všechny mé pochybnosti! Proto jsem k tobě nešla. Nechci však dále hloubati. Rozhodla jsem se, že se za lékaře provdám jakmile bude se svou ženou rozloučen a na mém rozhodnutí setrvám. Měj porozumění pro mne Evo! Lékař je nešťastný a zhyne tímto životem. Já však ho miluji a mohu ho učiniti šťastným. Je vůbec nějaká oběť, třeba sebevětší, kterou bychom pro toho, koho milujeme rády nepřinesly? Jeho štěstí je přece také štěstím mým!«

»Greto, milená, jsi nyní všecka oslněna svou láskou. Nazýváš obětí, neděláš-li něco, co dělati nesmíš — v pravdě však není to oběť. Jako dítě spatřovala jsi jistě oběť také v tom, musela-li jsi se vzdáti něčeho, co se ti zdálo dobré, o čem však tvoji rodičové věděli, že je to zlé. Dnes sama již shledáváš, že jednali správně.

Tato věc nepřipouští dohadů. Evangelium mluví tak jasně, že není třeba nijakého vysvětlování:

»Kdo svou ženu propustí, aby jinou pojal za manželku, cizoloží!«

Eva objala svou přítelkyni.

»Gretičko«, prosila, »překonej přece slabošského

a smyslného tvora v sobě! Víím, že je to obtížné, ale nikoliv nemožné. Odvrát se od pokušení a neber co náleží druhé. Muž jiné nemůže přece beztak nikdy býti cele tvým«.

Greta se jí vytrhla.

»Bude mým, cele a úplně!« zvolala divoce.

»Neklam se! již dítě samo bude udržovati vzpomínku na jeho první ženu«, namítla Eva.

»To dítě budu vychovávatí já!« bránila se Greta.

»Vzpomeň si jen na Emilu!« připomněla jí Eva jednu družku z kongregace. »Také ji vychovala žena jejího otce. Její matka ještě žila, ale ona si sotva na ni vzpomněla. Když pak se zasnoubila, přepadla ji přece jen touha, aby své šťastné srdce přitiskla k srdci své matky. Zajisté, že slýchala vždy, že tato byla špatnou ženou a špatnou matkou — byla však přece její matkou! Emila po ní tajně pátrala tak dlouho, až ji našla, potom si šla pro mateřské požehnání, bez něhož nechtěla předstoupiti před oltář.

Pamatuješ se ještě jak jsme byly všechny tímto případem dojaty? Přes všechny světské zákony dokázal Emilin přirozený instikt, že dítě náleží stále a způsobem nezměnitelným otci a matce! Nic tu nepomáhá, jsou-li od sebe rozloučení. Tomuto, naší přirozenosti Bohem vštípenému zákonu nemůže se nikdo beztrestně protiviti«.

»Můj Bože!« povzdechla Greta zoufale.

Eva ji utěšovala jak dovedla, potom pokračovala:

»Hleď Gretičko, je tu ještě jedna důležitá věc, o

které jsme doposud ještě ani nemluvily. Chceš udělati tento krok bez Božího požehnání. Nemůžeš proto při zpovědi dostati rozhřešení a nesmíš již nikdy přistoupiti k svatému přijímání. Učiníš-li tak přece, dopustíš se svatokrádeže. Doposud vedla jsi přesvědčený náboženský život. Chceš nyní snášeti svůj život sama, bez Boží pomoci?»

Na okamžik se zdálo, jakoby Evina slova se neminula účinkem. Greta jen tiše vzlykala. Eva se domnívala, že nyní v její duši dozrává odříkání. Avšak po malé chvíli zvedla Greta vzdorovitě hlavu a pravila umíněně a rozhodně:

»Ne! Ne! Pro mne může býti jen j e d i n á povinnost. Musím zůstat u toho — koho miluji. Bůh nemůže mi míti za hřích, že chci obšťastniti nešťastného muže. Kdo ví, kam by ho beze mne zoufalství dohnalo!»

»Gretičko, vypravovala jsi mi přece sama, že doktor dříve než se do tebe zamiloval, nesl svůj kříž udatně a hodlal jej nésti i nadále. Příčina jeho zoufalství byla tehdy stejná jako teď. Nyní pojednou stala se nesnesitelnou, protože má sloužiti před vlastním svědomím, za omluvu rozvodu. Před tím než vešel s tebou do bližšího styku, — tedy sotva před půl rokem, — pokládal sám rozvod za nedovolený.

Nechci popírat, že je dnes skutečně nešťastný. Snad bys ho mohla učiniti šťastným, avšak to, co je samo o sobě nespravedlivé a zakázané, nestane se spravedlivým a přípustným ani tehdy, když tím mů-

žeme dosáhnouti nějakého dobrého účelu. Účel nemůže nikdy světití prostředky«.

Greta vrhla téměř nepřátelský pohled na Evu.

»Ty můžeš snadno kázati odříkání, vždyť ani nemáš nic, čeho by ses odřekla, v mém postavení nejednala bys však jinak než já«.

Eva na chvíli ztichla. Přemýšlela. Potom vypravovala krátce svůj vlastní příběh.

Greta jí naslouchala vážně a dojatě. Skutečnost, že zde vedle ní seděla mladá dívka, která pevnou vírou a pevnou vůlí přemohla své city, zničila všechny její důkazy. V její tváři se zrcadlil tvrdý duševní boj . . .

Vtom někdo zazvonil.

Greta vyskočila, její oči zazářily.

»To je on!« zvolala blaženě.

Nyní věděla Eva, že vše je marné. Přišla již pozdě. Greta nedokázala již, aby se zřekla.

Mamlička zůstane doma!

U tety Jany byla společnost. Samé mladé dívky! Měla milý zvyk, že čas od času shromáždila kolem sebe své známé mladé dívky a paní. Nikde nebylo lze tak vesele a důvěrně besedovati jako u ní.

Pozvané byly již v plném počtu pohromadě a zásoba šlehané smetany se již silně zmenšila, když vstoupil pozdní host. Byla to mladá, asi 30letá, vesele se usmívající paní.

»Je to hezké, že také jednou přijdeš, Aničko!« volala jí hostitelka v ústrety. »Co to, že se ti dnes podařilo upláchnouti tak brzy z kanceláře?«

»Ach z kanceláře jsem již upláchl nadobro, nikoliv však dnes, ale již před několika týdny.«

»Jak to? — Dostala jsi výpověď? — Propustili tě?« tázala se jedna přes druhou.

Téměř bez výjimky byly všechny zde shromážděné ženy výdělečně činné a příšera »propuštění« vznášela se nad jejich hlavami.

»Pevně se držte«, smála se Anička, »abyste nespadly se židle, řeknuli vám pravdu. Poslyšte tedy! Opustila jsem své místo dobrovolně z vlastního popudu«.

Všechny družky zahrnuly Aničku přívalem tolika

otázek, že se nemohla dostat ani k tomu, aby vypila podanou kávu se šlehačkou.

»Vyhráli jste hlavní výhru? Stal se tvůj muž bankovním ředitelem? Oloupili jste milionáře? Dědili jste? Opustit místo za dnešních časů! Neslýchané!« zaznívalo se všech stran tou měrou, že teta Jana musila zakrčiti.

»Nechte ji přece vypít kávu! K této vysoce důležité přednášce musí přece dříve sebrati síly!«

Všeobecný zájem mladou paní obveseloval, nechťela však déle napínati trpělivost svých posluchaček a proto ihned začla vyprávěti:

»Když jsem se před osmi lety vdávala, nechodila jsem nikam do zaměstnání. Příjem mého muže byl rovněž dosti hubený. Museli jsme peníze rozpočítati velmi pečlivě, abychom mohli žíti skromně a při tom slušně. Služebnou jsem si ovšem dovoliti nemohla. Dělal jsem všechno sama«.

»A rozuměla jsi domácnosti?« tázala se jedna z dívek.

»Ovšem, pomáhala jsem své matce doma vždycky, již od malé děvčátka. Střídavě pomáhala jsem se svou sestrou, jeden týden v kuchyni a potom zas týden v bytě«.

»Vždyť jsi chodila až do svých osmnácti let do školy?«

»Což o to, našly jsme si k tomu vždy ještě dosti času. O školních dnech nemohly jsme se ovšem účastniti prací jako jiný, ale snídani a večeři při-

pravovaly jsme samy, musely jsme si spravovat šaty a prádlo a pomáhat třeba i při utírání prachu.

»Ale pro všechno na světě, kdy? Braly jste přece také hodiny hudby a řečí«.

»Zajisté, rozdělení času bylo nejvlastnějším uměním mé matky. Mohu říci, že naše studia tím nikdy neutrpěla«.

»Nuže, pracovaly jste tedy od rána do pozdního večera jako otroci«.

»Ani zdání. Pro nás nebyla domácí práce otročskou dřinou, nýbrž změnou. Některé z mých spolužaček chodily mimo učení do společnosti, my jsme se na místo toho zaměstnávaly doma«.

»Ale vždyť jste chodily též do společnosti, dokonce v zimě bruslit a v létě na tenis!«

»Zajisté, nikoliv však každý den. Týden čítá sedm a měsíc třicet dnů. Tato doba je při vhodném rozdělení velmi vydatná. Ale o tom nebyla řeč. Chtěla jsem pouze říci, že jsem si, bohudíky, dovedla v domácnosti poraditi. Jinak bych se nemohla ani provdati, alespoň za mého manžela ne.

Otevřeně doznávám, že jsme žili téměř velmi skromně. Zvláště, když přišly děti, jedno po druhém. Než milý Bůh nám pomohl podivuhodným způsobem. Můj muž dostal vedlejší práci, někdy ji přinesl domů a když děti usnuly, pomáhal jsem mu.

Naši známí viděli naše těžké postavení a radili mi, abych si hledala zaměstnání, že uvidím oč snáze

se nám bude žít z dvojitého příjmu. Jeden strýček dopomohl mi pak k místu.

Musím přiznat, že jsme si tak opravdu mohli trochu více dopřát. Najali jsme služebnou a dávali jsme si přinášet obědy z hostince. Pro dopoledne jsme mohli přijmout slečnu k dětem.

»Ach ano«, pravila jedna mladá paní, »je to přece jiné, když žena vydělává. Říkám to stále svému manžel, ale on nechce ani slyšet o tom, abych šla do místa«.

»Počkej jen«, odvětila Anička, »můj příběh není dosud u konce«.

»Slyšte, slyšte!«

»Tak to chodilo přibližně rok, avšak čím déle to trvalo, tím méně se mi náš život zamlouval. Nevěděla jsem vlastně ani proč. Částečně bylo tím vinno mé zdraví, neboť jsem začla churavět. Jednou jsem se nastydla, potom jsem zas neměla žaludek v pořádku, často mě bolela hlava a velmi jsem znervosněla. Radovala jsem se vždy, když už jsem se směla z kanceláře vzdálit a nemohla jsem se ani dočkat shledání s dětmi. Jakmile jsem však s nimi byla hodinku, bylo mi to již příliš. »Co se to jen se mnou děje?« přemýšlela jsem a močila si hlavu.

»Jsi nervosní«, pravil můj manžel. Potom ještě dodal: »dětí jsou také nevychovanější nežli dříve«.

Tato poznámka mi nahnala strach. Mohla mé rodině vzniknout újma tím, že jsem byla tak málo doma?

Dávný přítel mého manžela, náš domácí lékař, mne polekal ještě více:

»Já stále říkám — že je to čisté barbarství má-li žena dělati za dva. Ale nikdo o tom nechce slyšet. Jak často jsem vám řekl, že byste učinila lépe, kdybyste prostě zůstala manželkou a matkou, místo abyste vydělávala peníze. To je nyní ten výsledek! Vy jste nervosní a váš muž rovněž. Vypadáte oba jako strašidla. Nezdravou životosprávou zničili jste si také žaludek. Budete-li tak pokračovati, můžete jít všichni dohromady do sanatoria! Kromě toho slyším, že jste při tom velkém blahobytu nadělali dluhy. Dokud jste byla doma, k tomu přece nikdy nedošlo«

Cítila jsem dobře, že měl pravdu. Nicméně pokusila jsem se o obhajobu:

»Chodím-li den ze dne do kanceláře, je přece třeba také více šatstva. To je jediná položka, která překročila náš rozpočet. Pořizují si tyto věci vždy na měsíční splátky, je nám to tak snazší, — a to jsou celé naše dluhy«.

»A co záloha, kterou si vzal váš muž na služné?« tázal se lékař.

»Ano, ovšem, potřebujeme ji, abychom uvedli do pořádku byt a mohli si koupiti nové prádlo. Všechno se přece dříve zničí, když na to nemohu sama dohlédnouti«.

»To jste řekla vy a nikoliv já«, útočil na mne lékař. Vezměte laskavě tužku a papír a spočítejte si podle pravdy, kolik užitku přináší vaše práce mimo-

domov a kolik škody způsobuje — objeví se vám značný prodělek ...»

Největší prodělek byl však ještě někde jinde. Zpozorovala jsem to jednoho večera, když manžel měl našeho malého klučíka na klíně a žertoval s ním. Ze samé rozpustlosti řeklo pojednou dítě slovo, které nám oběma až zarazilo dech.

»Kde jsi se tomu naučil?« zeptal se můj manžel přísně.

Druhé děti přiběhly maličkému na pomoc:

»Slečna to říká a ostatní děti na hřišti také ...«

Musila jsem se hluboce začervenat nad vyčítavým pohledem, který na mě vrhl můj manžel. Byl vždy proti tomu, abych pracovala mimo domov.

Zmocnily se mne strašlivé výčitky svědomí. Vždyť se mi odcizila duše mých dětí! Snad měly dokonce přede mnou tajnosti. A kdož ví, jaké špatné sémě dostalo se do jejich čistých, nevinných dětských srdcí, která jsme my, rodičové, tak bedlivě střežili!

Toho večera, když jsem děti uložila ke spánku, přitulila jsem se s velikou upřímnou lítostí k muži. Nedělali jsme mnoho řečí. Pochod našich myšlenek a naše city jsou si tak podobné, že si často rozumíme i beze slov.

»Myslíš také, mám to udělat?« šeptala jsem mu po dlouhém výmluvném mlčení.

»Ano, má drahá«, pravil a přitiskl mě tak pevně k sobě, jak toho již dávno neučinil. Nechtěl se vrátit na-

ším dětem maminka a také já chci opět zdravou, veselou malou ženušku!

Potom uchopil oběma rukama mou hlavu a políbil mne na čelo;

»Kněžka se vrací do svého chrámu«, pravil zpořádkem, ale slzy mu vstoupily do očí. »Bude nyní ve svatyni své rodiny hlídati oheň, zanícený samotným Bohem...«

Druhého dne jsem dala výpověď. Vypověděla jsem také slečnu. Služebnou jsme si ponechali. Chci-li při těch dětech doma vařit, potřebuji ji přece. Můj muž říká, že si nesmím připouštět starosti. Bůh nám pomůže i nadále.

Ach, kdybyste jen viděly tu radost, když jsem naposledy přišla z kanceláře domů! Děti byly radostí skoro bez sebe. »Mamíčka zůstane doma!« křičely ve všech tóninách blaženosti. Nyní jsem teprve zpoznamenala, jak velmi jsem jim chyběla...«

Tento příběh udělal na posluchače velmi rozmanitý dojem.

Teta Jana v každém ohledu souhlasila.

»Tvůj manžel má pravdu. Manželka a matka je kněžkou domácího ohně, který smí opustit jen v nejkratnější nutnosti«.

»Ale to je jen taková moderní fráze. Žena, která nemá vlastního výděлку, není kněžkou, nýbrž služkou domácnosti. Dostává všechny peníze od muže, je na něm závislá a musí se v důsledku toho zříci své samostatnosti a svého osobitého života!«

Teta Jana se podívala vyčítavě na dívku, která takto promluvila:

»Kdo si chce zachovati svou samostatnost, nemá uzavíratí manželství. K manželskému životu je třeba býti povolán a plnění nějakého povolání vyžaduje vždy odříkání a vzdání se osobitého života. Co se té služby týče, nazývám ji jediným zaměstnáním, ve kterém není třeba poslouchati. Ty, na příklad jsi učitelkou. Nemusíš snad často proti svému vlastnímu přesvědčení přijímatí od svých představených určitý návrh pracovního postupu? Nemusíš se snad někdy podrobiti osobitému názoru, ba dokonce náladám svého ředitele? — To se ti zdá samozřejmým a bylo by marné, kdyby ses chtěla dovolávati své samostatnosti a zaujmouti oposici. Naproti tomu shledáváš pokoujícím, když si oba manželé společně rozdělí peníze, které mají k dispozici a z nichž žena převezme, co je určeno pro domácnost a pro ni. Nazýváš také otrockým poddanstvím, znemožní-li ti někdy práce v domácnosti vyjítí ven kdy se ti zalíbí. Proč není potom také tvá vázanost v povolání otrocká? Nemusí snad žena mimo domov činná přicházeti do zaměstnání v určených hodinách? A jsi-li určena ke školnímu výletu nebo pozvána k nějaké schůzi, můžeš snad místo toho jítí do společnosti?

Člověk pracující někde v místě je vždy do určité míry otrokem — nebo řekněme třeba, podřízeným svých představených. Mnohem více než domácí paní,

která si práci a čas sama rozděluje a dělá vše jen pro své drahé«.

»Ale milá, dobrá tetičko . . Vedení domácnosti vyšlo za dnešních časů úplně z módy«, přerušila ji Jarmila, která domácnost svěřila děvčeti a chodila rovněž do zaměstnání. »S náležitými nástroji a s dobrou kuchařkou lze to vše hravě vyřídit. Ovšem, dovolíme-li si přepych mítí tři děti, nejde to již tak snadno«.

»Je-li to přepych, tedy si jej určitě dovolím«, pravila Anička se smíchem. Potom opět již vážně dodala: »Nejdražší dar Boha neodmítnu za žádných okolností«.

»Výraz, »nejdražší dar« je ovšem přilehavý«, odvětila Jarmila posměšně. »Máme jen jedno dítě a chceme-li je za dnešních poměrů řádně vychovat, dostačuje na to sotva výdělek nás obou«.

»Nedostačuje, protože byste tomuto jedinému dítěti snesli nejraději všechny poklady země«, vrátila teta Jana tuto ránu. »Za nedlouho si musíte vzítí větší byt, aby tam bylo dosti místa pro tolik hraček. Bona tě stojí polovici tvého služného a druhou polovici potřebuješ pro lékaře a lékárnu. Ten malý by nebyl zcela jistě tak churavý, kdyby ses jím více obírala«.

»Přece — bohužel on je hrozně choulostivý, také jeho nervy jsou slabé«.

»Samozřejmě že je choulostivý a slabý, protože je nad míru zhýčkaný! Kdyby měl dva nebo tři bratříčky nebo sestřičku, byl by zcela jistě méně choulostivý. A veselý hluk jeho sourozenců by byl tím nejdra-

vějším pro jeho nervový systém. Jak můžete mít vůbec to srdce, že toho ubohého chlapce olupujete o sourozence. Všechny hračky světa mu nemohou nikdy nahraditi sourozence!

»Dáváme mu vše co potřebuje«, rychle pravila Jarmila sebevědomě. »Ani společnost dětí nepostrádá. Ovšem, že děti, s nimiž si hraje, pečlivě vybíráme. Kdož ví co ho ještě v životě očekává? Ať má alespoň hodně šťastné dětství!«

»Myslíš snad, že ti lidé, kterým se v dětství splnilo každé přání, mají snažší život? Ubohá Jarmilo! Utrpením svého dítěte budeš se musit poučit, oč těžší je život takových lidí, kteří se nenaučili v dětství odříkání!

Je hříchem, jak ty stále stupňuješ požadavky dítěte místo abys mu ukázala, že se lze radovati i ze zcela nepatrných věcí. Nejšťastnější a nejradostnější Štědrý večer viděla jsem u rodiny s osmi dětmi, ačkoliv tam musila býti vybojována každá skýva chleba. Děti se smály s rodiči o závod, když jsem se pak ptala z čeho snesli tolik darů, odpověděla mi žena se zářícím zrakem:

»Ze dřeva, z hadrů a z lásky!«

U vás jsem byla také krátce po vánocích. Tvůj malý synáček seděl uprostřed nespočetných hraček a nudil se. Rozveselil se teprve když jsem mu ukázala, co se dá vytvořit z lepenkové krabice a několika ohořelých sirek. Ale sotva za půl hodiny, ho ne-

těšilo již ani to — plakal, protože se mu zachtělo děti, kterým by mohl ukázati své mistrovské kousky.

Z těchto zhýčkaných a rozmazlených jedináčků stávají se později sobečtí, uzavření a nedůvěřiví lidé. Nenaučili se nikdy bráti ohled na jiné, proto také žádají i v životě, aby jim každý vyhověl v jejich přáních. Svými požadavky odstrašují od sebe všechnu nezištnou lásku, nakonec dostávají jen tolik, kolik sami dávají. Když pak konečně poznají, že se svět kolem nich netočí, jsou-li zanedbáváni — je-li s nimi nešetřně, ba dokonce surově nakládáno, — potom ztrácejí půdu pod nohama, nenalézají místa na zemi a propadají konečně omrzelosti života.

Mnozí z těchto jedináčků budou v den, kdy Bůh bude na nich žádati počet z jejich zhudlačeného života, svalovati všechnu vinu na rodiče. Budou říkati: Nenaučil jsem se nikdy lásce, pečlivosti, strádání, odříkání a dělení. Měl jsem vždy všeho svrchovaně, — jak jsem se měl spokojovati málem? Doma jsem byl já pánem, — já, jedináček! Jak jsem mohl vědět, že jím nebudu ve světě? Neměl jsem přece žádných sourozenců!

»Ale milá tetičko! Náš syn se nemá státi žádným průměrným člověkem, chceme přece, aby se jeho vlohy plně rozvinuly, chceme z něho udělati člověka opravdu vynikajícího. Kdybychom měli více dětí, nemohli bychom mu ani poskytnouti takové výchovy«.

»O tom, zda člověk může se státi vynikajícím, rozhoduje jeho nadání a nadání dostáváme od Pána

Boha«, odpověděla teta Jana. »Mnoho »vzdělaných« jedináčků není vůbec ničím, zato je ale dosti příkladů, že největší geniové pocházejí často z rodin bohatě dětmi obdařených. Kdyby každá rodina měla tylko jedno dítě, chyběl by světovým dějinám na příklad Napoleon. Lidstvo muselo by rovněž postrádati Smetanu, Mozarta, Bacha a Beethovena, se vším co významného dala mu jejich hudba. Také v ostatních odvětvích umění a vědy bylo by mnoho velkých mezer. Mezi světci nebyli na příklad Sv. Bernhard a sv. Ignác z Loyoly prvorozenými. Svatá Kateřina Sienská byla dvacátáčtvrtá, svatá Terezie od Ježíška devátým dítětem svých rodičů. Toto jsou příklady jen v rychlosti namátkou sebrané, je jich však bezpočet.

Jak můžeš tedy vědět, zda Bůh neobmyslil tvé čtvrté, páté nebo i desáté dítě nějakým vznešeným posláním? Kdož ví, zda není Božím trestem, že naše doba vydává tak málo skutečně vynikajících lidí? Snad chce Bůh, abychom tímto způsobem poznali, kam nás vede naše domýšlivost, naše hříšné a opovážlivé zásahy do Jeho úmyslů«.

Teprve nyní zpozorovala společnost, že kdosi pláče.

Teta Jana ihned pospíchala k mladé paní:

»Má ubohá, malá Julinko! Bylo skutečně bezohledné od nás, že jsme načly toto téma, nyní vzpomínáš na svou malou mrtvou dcerušku, pravda?«

»O, nejen to«, odpověděla Julie vzlykavě. »Ale ta samota, tato bezdětnost! Dokud žil můj malý andílek,

mluvili jsme právě tak jako Jarmila. Dobrý Bůh dal by nám jistě více dětí, ale my jsme jich nechtěli přijmouti. Za nějaký čas po smrti našeho jediného pokladu přepadla mne touha, abychom místo něho dostali alespoň jiné děťátko. Nepřišlo již a asi již vůbec nepříjde. Bůh nás trestá tam, kde jsme zhřešili. Můj muž dává vinu mně a já zase jemu. Často již mne jímá strach a úzkost, že proto také sebe navzájem ztratíme . . .»

Za rozhovoru stávala se nálada čím dále tím zasmušilejší. Anička plísnila za to sama sebe.

»O, Bože«, pravila s upřímnou lítostí, »vždyť jsem chtěla vyprávěti jenom příběh svého návratu k domovu a nyní se to tak nepěkně zvirtlo!«

»Nic si z toho nedělej«, uklidňovala ji vždy veselá Pepička. »Obrátila jsi nás všechny bez výjimky. Co se mne týče, prohlašuji, že jsem ochotna přijmouti všechny nebeské andělíčky s otevřenou náručí, bude-li mi je chtít Pán Bůh poslat.«

»Není tvé rozhodnutí poněkud předčasné?« tlumily přítelkyně její přílišnou horlivost. »Pokud vím, nejsi dosud ani zasnoubena?«

Pepička se vesele zasmála.

»Jistě, že ne, však se mi milý Bůh postará o tatíčka, když uvidí, že je tu dobrá malá mamička pro pozemské andělíčky.«

»A když ti je přece nepošle!« tázaly se dvě dívky najednou. Nyní se opět všechny smály.

Pepička pokrčila rameny.

»Což o to, také jinde je mnoho dětí, které potřebují matky. Dosud mám také již dvě děti, kterým jsem kmotrou«, pravila hrdě. Jejich matky pracují v továrně. Vlastně se zabývám těmi maličkými více než ony. Nanejdvůh opatřím si ještě několik takových dětí«.

»Tento milý blázínek má po každé pravdu«, pravila teta Jana. »Hřejivé, mateřské srdce nemusí se nikdy obávat, že jeho láska zůstane ležeti ladem. Jediné důležité je, aby tato láska byla podle přání a vůle Boží«.

Odstup!

»Evo, znáš se ty vlastně s Irčou Svobodovou blíže?« tázal se, mladý kaplan, své sestry.

»Vidíme se občas, ponejvíce u tety Jany«, odpověděla Eva. »Nevím však bližšího o ní nic. Dříve bývala trochu koketní, také se úžasně líčila a výstředně oblékala. V poslední době se však velmi změnila. Přihodilo se jí asi něco vážného. Nemám ani potuchy co to bylo. Teta Jana to zcela jistě ví, ale nezmiňuje se o tom. Proč se ptáš?«

Mladý kněz svraštil čelo a zíral starostlivě na sestru.

»Na té dívce je něco, co se mi naprosto nezamlouvá. Pracuje nyní velmi často u nás v obecní kanceláři pro chudinskou péči. Je tam skoro stále a přece... přece není tu cosi v pořádku«.

»Myslíš její chování?«

»Také to, ale to již spočívá asi v celé její podstatě. Znáš přece ty tak zvané »pobožnůstkářky«, které mají stále a věčně co dělat s knězem. Nuže, Irča je také toho druhu. Je to učiněný div, nepřijde-li po mši svaté do sakristie, aby se na něco zeptala nebo o něčem porozprávěla. A také jinak...«

Mladý kněz ztichl. Bylo však na něm viděti, že by rád ještě něco řekl.

Eva pravila:

»Ano, dívky mi také o tom vyprávěly. Běhá prý se svými duševními problémy stále od jednoho kněze ke druhému. Zkouší to po řadě se všemi, aby zjistila, kde by asi našla nejpříznivější řešení. Čte mnoho, dohaduje se o všem možném, aniž však dochází klidu«.

Kněz přikývl.

»Začínám chápati. Řekla jsi právě, že byla dříve koketní a že se najednou změnila. Za touto vnější změnou zajisté vězí nějaké zažité zklamání. Zdá se však, že neproniklo až do nejhlubšího nitra. Dříve se snažila obracet k sobě pozornost svým chováním a oděvem — nyní se činí zajímavou svým duševním životem«.

»V tom máš možná pravdu. Ale je to přece jen lepší než dříve!«

»Tento tvůj názor, bohužel, uznati nemohu. Škodí tím nejen sama sobě, nýbrž i jiným. Místo aby světila své duchovní vedení jedinému knězi a pozvolna krok za krokem v duchovním životě postupovala, sahá nesoustavně sem i tam, pouští se do rozličných problémů, které třeba za problémy pokládá jen proto, poněvadž přesahují její předběžné duchovní vzdělání; opovrhne při tom dokonce takovými lidmi, kteří aniž tolik hloubají, oddaně a věrně podle svého náboženství žijí. Tento ustavičný neklid máte již stále více, mí-

sto, aby jí poskytoval kýžený duševní klid. Proto běhá se svými záležitostmi od jednoho kněze ke druhému. Takovíto lidé jsou obvykle ještě hrdí na to, že mají problémy a snaží se, aby se před zpovědníkem zaskvěli jako výkvět duševní hloubky.

»Ano, to je asi správné. Ale proč myslíš, že tím škodí také jiným?«

»Již pouhá skutečnost, že se mladá dívka tak často prohání po sakristii a běhá za knězi, může být nepříznivě posuzována, ba dokonce vzbuzovati pohoršení. A vyhledává-li příliš často společnost jistého kněze a chlubí-li se tím svým známým — což jest také příznakem choroby těchto »horlivých« duší — může to snadno přivésti onoho kněze do lidských řečí. Největší škodu způsobuje však tento druh lidí svým příkladem, neboť jejich život doma, ve společnosti a v povolání, sotva kdy souhlasí s jejich vnější formální náboženskostí. Často se u nich pod pláštíkem náboženskosti skrývá úzkost, závist, pomlouvačnost, nešetnost — ba dokonce zanedbávání povinností, takže není divu, že mnozí soudí podle nich a pokládají obecně náboženství za pokrytectví. První křesťané přitahovali k sobě celé davy lidí již svým životem. Naproti tomu mnozí dnešní křesťané svým životem tak mnohou duši odpuzují.

»Nuže, za tvé řeči jsem se také rozpomněla na takové příklady, zvláště z řad ženského pohlaví. Není to snad tím, že ženy hledají v náboženství jen cit?

Když pak dojde k činu nejsou s to svůj cit proměnit ve vůli.

Hleď, moje přítelkyně Greta, byla také hluboce nábožná, znal jsi ji přece a přece nyní pošlapala svou víru a vdává se za ženatého muže. Nechápu prostě, jak se lze dostat do takových rozporů.

»A přece jsou tyto rozpory dosti časté u lidí, jejichž víra není hluboce a soustavně založena. Nuže, když již o tom hovoříme, musím ti také přiznat, že Irča Svobodová je tomuto nebezpečí velmi blízko. Obávám se dokonce, že strhne s sebou jednoho z mých přátel, mladého kněze. V poslední době vyhledávají se příliš často, téměř denně jsou spolu. Před nedávnem slyšel jsem náhodou několik slov, která posílila mé podezření. Vzájemný vztah těchto dvou není vztahem mezi knězem a věřícím, nýbrž mezi mužem a ženou. Musíme nalézt nějakou možnost jak bychom obě tyto nemocné duše zachránili před smrtí. Proto také se před tebou o této věci zmiňuji. Nemohla bys tu dívku přivést k rozumu? Přemýšlej o tom, ano? Já se své strany pokusím se všemožně, abych zachránil svého přítele.

Eva hleděla na bratra zděšeně.

»Nyní teprve chápu, co jsi měl na mysli, když jsi pravil, že se Irča změnila jen vnějškem. To nešťastné děvče je zřejmě ještě dosud ke všemu ochotné, jen když se dostane pod čepec. Není vůbec vyloučeno, že v onom knězi spatřuje v první řadě muže; není to strašlivé? Bohužel, nejsem jí tak blízka, aby mne po-

slechla, ale snad může pomoci teta Jana . . . jen není-li již pozdě? Promluví s ní o tom«.

Irča začala sama s tetou Janou o své záležitosti hovořiti. Byly sotva pět minut spolu a již Irča dlouze a široce vyprávěla o své péči o chudé. Tato činnost zdála se vyplňovati celé její bytí a mezi jmény, které při tom uváděla vyskytovalo se stále a opět jméno jistého kněze.

»Kdo jest vlastně ten člověk?« tázala se teta Jana.

V odpověď dostalo se jí svrchovaného chvalo zpěvu. Z nekonečného přívalu slov vynořoval se obraz nejdokonalejšího člověka, kterého kdy země nosila.

»Mé milé dítě«, pravila teta Jana, »důtklivě ti rádím, vzdal se toho člověka tak daleko pokud to jen vůbec lze«.

»Ale pročpak?« tázala se Irča.

»Z té příčiny, milé dítě, protože kněz, zvláště je-li tak vynikajícím, jak ty tvrdíš, může vykonati pro svou obec mnoho dobra. Může se státi apoštolem lidu a oporou církve. Duchovní život a věčná blaženost tisíců a tisíců závisí na knězích. Dobrý kněz bezúhonného života získává nespočetné lidi pod vlajku Kristovu — zbloudilý kněz naproti tomu vrhá svým příkladem snad ještě daleko více lidí do záhuby. Jistě je také mnoho lidí, kteří se, bohužel, neštítí usuzovati podle vnějšího zdání a napadnou třeba nejlepššího člověka. Také vy mohli byste býti jednoho krásného dne pomluveni. To by ti přece bylo velmi nepříjemné — onomu knězi a svaté věci, kterou on zastupuje, mohlo

by z toho vzniknouti veliké pohoršení. Pomysli jen, že by se pro tebe dostal do lidských řečí a ztratil onen blahodárný vliv, kterým může bezúhonný kněz na lidi působiti! Ráda ti věřím, že ve vašem styku není nic, co by bylo nutno odsouditi, ale ty mi přece rozumíš, jaká je to pro vás oba odpovědnost, aby dokonce ani zdání nemluvílo proti vám! Nadto jste oba ještě mladí a nevykvašení, proto musíte také k vůli sobě samým býti na stráži«.

Irča sklonila hlavu. Byla zřejmě poněkud v rozpacích. Avšak pojednou pohlédla tetě Janě opět do očí s toutéž lehkomyšlnou opovážlivostí, jako tenkrát, když říkala »chci se vdávat!« a pravila:

»Je neznámenitějším člověkem, jakého jsem kdy poznala. Avšak způsobilost k poslání kněze mu chybí. Byl to jeho neblahý omyl, že zvolil tuto dráhu. Dobrým knězem nemůže se státi nikdy, ale mohl by přece býti dobrým katolíkem ve světě«.

»Irčo, pro Boha, to snad neznamená...?«

»Zajisté, tetičko. Prozatím setrvá ve svém nynějším postavení, mezitím studuje profesuru a až složí všechny zkoušky... pak se prostě se mnou ožení«.

»Prozatím setrvá ve svém »postavení?« Jaká je to řeč? Od které doby pokládáš povolání kněze za pouhé »postavení?« Nevíš snad, že vysvěcený kněz je sluhou Božím a že jím také na věky zůstává? V poslední době téměř bydlíš v kostele, v sakristii a v obecní kanceláři, proto bys měla vědět, že se smíme ke katolickému knězi přiblížiti jen s patřičnou úctou!

Úcta, která mu náleží, musí býti prosta jakékoliv světské myšlenky a zlého úmyslu. Nazýváš se zbožnou a spatřuješ v knězi Božím muže? Odvažuješ se dokonce obírat se myšlenkami na vdavky s odpadlým knězem? Máš odvahu, nésti také odpovědnost za to, že kněze, sluhu Božího, činíš odpadlíkem?»

»Nemusí přece proto vzdáti se své víry!»

»Nevíš snad ani, že odpadlý kněz vylučuje sám sebe z katolické církve a nemůže vejíti v platné manželství?»

»Nikoliv, o tom jsem neměla ani tušení«, pravila Irča poněkud polekaně.

»Leká tě to nyní, pravda? A nemáš strachu z ostatních následků? Snad si dokonce myslíš, že bys mohla býti šťastna s tím člověkem?»

»A proč bych nemohla? Je zajisté smutné, že se musí vzdáti své víry a že nás nemohou sezdati v katolickém kostele — ale to vše je pouhá formalita! Ve svých srdcích můžeme zůstat přes to dobrými katolíky a vésti velmi krásný rodinný život«.

Nyní poznávám zcela jasně, jak málo znáš svou víru. A nejenom víra je ti cizí, nýbrž také požadavky mravného a charakterního života. Člověk, který velebí mravnost, ale žije nemravně, je nemravný. Člověk, který má překrásné zásady, kterých však v životě nedodržuje, je bezcharakterní. Právě tak málo může tedy někdo, kdo svými činy víru zapírá, vésti nadále »ve svém srdci« náboženský život. Tento člověk je nyní k vůli tobě nakloněn, zapomenouti na

svatou a nesmazatelnou pečeť, kterou od svého vysvěcení na kněžství nosí. Ale co potom, až jednou procitne? Až jím zalomcuje svědomí? Až si řekne, že marně odpadl — neboť Bůh ho přece nepovolá k odpovědnosti jako světského člověka, nýbrž jako kněze? Setkala jsem se již s několika odpadlými a ženatými knězi a nebylo mezi nimi ani jediného, který by dříve nebo později nelitoval, že podlehl smyslu. Mnozí z nich vlekou svůj život s churavou, zlomenou duší a tajně utíkají se do kostelů, aby mohli zůstatí samotní s Bohem a mohli obětovati hořké slzy pokání za svůj přestupek. Někteří však nastupují cestu marnotratného syna — doznávají otevřeně svůj omyl a vracejí se do otcovského domu. Nechť u vás nastane ten či onen případ — nezkaleného štěstí, nikdy nedosáhnete. Hodláš skutečně zničití život vás obou a duši povolanou k apoštolátu svěsti k tomu, aby zapřela Krista pro smyslnou lásku — jen proto, abys před světem uspokojila svou ješitnost jako provdaná žena?

Ty nešťastnice! Koho jsi chtěla svou velikou, v poslední době tak zřejmě na odiv stavěnou zbožností oklamati? Sebe samu, lidi anebo dokonce Pána Boha? Neuznáváš, že jen zcela nevěřící anebo úplně nevědomé stvoření může se dopustiti kroku, který právě zamýšlíš?

Irča se pod tíhou této obžaloby zhroutila. Nicméně pokusila se ještě o poslední obhajobu:

»Ale vždyť on i beze mne dříve nebo později odpadne, chybí-li mu určení býti knězem. Nevím proč

bych tedy já nesla celou tíhu odpovědnosti? Nestanuli se jeho ženou já, tedy najde se jistě nějaká jiná«.

»Což nemyslíš vůbec na milost Boží? Jak můžeš vědět, zda paprsek této milosti nezasáhne toho ubohého zbloudilého člověka, aby ho navrátil na správnou cestu — nebudeš-li mu ty překážeti? Ponech to jen Boží starosti. Tvou povinností je jen abys odstoupila, zřekla se a modlila. Ano, modli se, aby ti Bůh tvůj hříšný úmysl odpustil a onomu knězi opět navrátil jeho určení«.

Irča padla tetě Janě kolem krku.

»Ach já jsem tak nešťastná!« vzlykala.

»Tím jsi sama vinná!« pravila teta Jana přísně. »Pročpak svůj život prostě a pokorně nesvěříš Boží prozřetelnosti? Proč se nepodrobíš vůli Boží? — Od nynějška však to bude jiné«, pokračovala mírněji a hladila slzami zvlhlou tvář mladé dívky. »Sama se ujmu vedení tvé duše. Opatřím ti nějakou práci, která by ti vyplnila život a nesváděla tě stále na scestí. Až dospěješ s pomocí Boží tak daleko, abys v práci spatřovala určení; až tvůj život zakoření ve vážné, přesvědčené zbožnosti, potom ti bude ještě zde na zemi krásné štěstí údělem«.

Nové, čisté pokolení.

Magda pozvala Evu na návštěvu. Byla by ráda opětovala láskyplnou pozornost, kterou jí mladá dívka za jejího pobytu ve městě obklopovala. Ale ještě více si přála, aby mohla své přítelkyni ukázat svůj krásný, šťastný domov a svého rozkošného klučíka.

Od její návštěvy ve městě uplynul již drahý čas — neobyčejně bohatý na události. Dar nebes, který mladá paní tehdy s nejistou radostí a nadějí očekávala, stal se již před několika měsíci živou skutečností.

»Tenkrát jsem se domnívala, že sotva kdy mohu býti šťastnější«, vyprávěla se zářícím zrakem mladá paní své přítelkyni. »A přece je mi nyní, jako by mé tehdejší štěstí proti nynějším nebylo ničím!« Někdy vzala svého maličkého na klín a pozorovala ho s nepopsatelným výrazem. V tomto pohledu splývala největší láska, kterou lze si na zemi představit, v odlesku nejpodivuhodnějších, nejbarvitějších snů do budoucnosti. Eva shledávala, že umění ani u nejkrásnějších Madon nedovedlo vystihnouti hloubku a krásu tohoto pohledu.

»Matky snad spatřují v očích svého dítěte paprsek věčného štěstí, které žádné lidské chápání a žádná fantazie nedovede změřiti, možná že tím zkrásní jejich

pohled?« uvažovala Eva. Netušila ani, že touhou po největším a nejčistším štěstí světa v této chvíli také ona podivuhodně zkrásněla.

Hřejivý cit oblažoval její srdce a slzy pohnutí jí vstoupily do očí, kdykoliv se otec s matkou sklonili nad dítětem. Tento pohled byl nejkrásnějším důkazem nerozlučitelné jednoty rodiny.

Tato sounáležitost dodávala práci muže, jakož práci ženy v domácnosti, ano dokonce všem drobným vnitřním počínům rodiny smyslu a cíle. Jeden žil pro druhého a oba spolu žili, pracovali a bojovali pro třetího a v této nesobecké oddanosti byli všichni dokonale šťastní.

Mluvili často s důvěrnou veselostí o budoucnosti, »kdyby klučík měl sourozence«.

»A opravdu ti není úzko z opětovného požehnaného stavu?« zeptala se jednou Eva, když osaměly. »Nemáš strach z těžké doby očekávání? Z trýzně porodu a potom z těch ostatních starostí?«

Magda odpověděla s jásavým, veselým smíchem:

»To se ihned pozná, že jsi dosud nebyla matkou. Kdybys jí byla, věděla bys, že na všechna utrpení a bolesti žena zapomene, jakmile může dítě přivinouti k srdci. Toto štěstí je tak velké, že se mu žádná bolest nevyrovná. Ach, jak dobře Boží moudrost vše zařídila. Zákony přírody jsou trpké jen pro ty lidi, kteří se jim ve své pýše odvažují protiviti«.

»Nestavěli jsme si hnízdo pro to, abychom je měli prázdné«, říkal také muž. »A také nemá se v něm zi-

momřivě chouliti jediné ubohé ptačátko. Chceme kolem sebe viděti hlasitě a vesele šveholící hromádku dětí, dokud jsme ještě mladí a také ve stáří nechceme zůstatí ve svém domově opuštění. Potom se chceme radovati z dětí našich dětí!»

Když to říkal, přicupalo po schodech na verandu rozkošné malé děvčátko. Nejprve běhalo od jednoho ke druhého, konečně se vyšplhalo na klín Magdina chotě. Vědělo dobře proč to dělá; »strýček Václav« byl nepřekonatelný šprýmař. Všechny děti ho měly rády.

»Ubohá Růženka!« šeptala Magda Evě. »Její matka je již dva roky mrtva a její otec, můj strýc, přivádí dítě sem, k babičce. Co by si také muž s takovým drobčkem počal? Je to pro něho velice trpké, neboť dítě nevýslovně miluje«.

Růženka se s Evou velmi brzy spřátelila. Za několik dní hlaholila zahrada veselým smíchem Růženky a »tety Evy«. V tomto milém rodinném kruhu ovládla Evu dávno zapomenutá, snad dokonce ani v dětství nepoznaná veselost. Snad vyzařovalo na ni něco ze štěstí mladé dvojice. Také klid venkova na ni blahodárně působil, hlavně zahrada plná vůně květin a zpěvu ptactva. Její srdce plesalo. Jistě, že také malé sladké robátko mělo na tom svůj podíl. Eva si s ním hrála jako kdysi s panenkou.

Nebylo divu, že pobyt v Újezdě prodloužila, ač původně jela jen na týden. Nikdo nechtěl návštěvu pustiti. Dokonce ani kuchařka, které přinesla několik

znamenitych kuchařských receptů a které často také pomáhala.

Růženka byla zoufalá, když se Eva zmínila o odjezdu. Vzlykajíc prosila svého právě přišedšího otce, aby nenechal tetu Evu odejít. Tak se tedy »jeden týden« protáhl a staly se z něho dva — tři týdny. A když se Eva neodvolatelně chystala na cestu domů, poprosil ji Růženčin otec o dovolení, aby ji směl navštívit také ve městě.

Magda a její manžel viděli s radostnou nadějí, jak se tato, v každém ohledu k sobě se hodící dvojice lidí stále více sbližuje. Ovšem, že věc musila ještě uzrát — dvoutýdenní známost nedostačuje přece k přípravě na dlouhý společný život. Manželé však cítili, že vzniká tu životní společenství, které by se jejich vlastnímu po všech stránkách vyrovnalo.

Již při prvním setkání s doktorem Františkem Konečným zrychlil se tep Evina srdce a když poznenáhlu zpozorovala, že nemusí tento cit potlačovati, protože v žádném ohledu neodporuje jejímu rozumu ani hlasu její duše, překypovalo její srdce štěstím a vděčností. Vše mezi nimi podivuhodně souhlasilo: věk, životní názory, náboženství, hmotné záležitosti — ano až po vnější zjev.

A když ji po zasnubách František něžně přivinul na srdce a uctivě políbil nejprve na čelo a potom na ústa, činilo Evu nevýslovně šťastnou, že směla dodržeti Bohu a panenské Matce daný slib a věnovala své první políbení muži, kterému se svěřila pro celý život.

Červenajíc se, zmínila se o tom šeptem, ale se znatelnou hrdostí svému snoubenci. Dojat, políbil jí ruku.

»Krásnějšího daru nemohla jsi mi ani dát, Evo. Díky Bohu, mohu se ti však plně odvděčiti. Mohu tě ujistiti svou ctí muže a člena kongregace, že mi v životě byly blízké toliko dvě ženy: má matka a matka mého dítěte a dosud nikdy jsem se z toho netěšil tak jako dnes, protože jsem směl přijmouti tvůj čistý polibek sám jsa čist«.

Eviny oči zazářily za závojem slz. Takového nádherného daru neodvažovala se ani od života očekávat. Ach, kdyby tak mohla šťastný a blažený okamžik tohoto báječného doznání zachytiti a zasaditi do démantů, aby jej jednou mohla odevzdati svému synu, aby také on předal jej nedotčený svému vlastnímu synu... Potom našla pro něj krásnější místo: uzavřela jej ve své srdce.

Oba mlčeli.

Venku na ulici hučel, syčel, ječel, plakal a smál se život, který vše krásné, jemné a čisté strhuje a špiní. Naproti zazářila reklama a vrhla svůj svit do šera pokoje. Bylo to barevně žhoucí návěstí biografu, které hlásalo chorobnou slast bohatství, tance a smyslné lásky.

A v útulné tiché světničce seděli pospolu dva moderní lidé — obetkáni hlubokým souladem, čistou láskou a zdravou oduševnělost: dvaatřicetiletý muž a sedmadvacetileté děvče. Snili o novém pokolení, které hodlali vychovati v čistějším ovzduší vyšších ideálů a úmyslů Božích.

Až do smrti.

»Slyšela jsi již? Eva se provdá za vdovce!«

»Ke všemu ještě s dítětem!«

»To je pěkná přítěž hned od začátku!«

»To víš, potom bude v jednom kuse od svého muže slyšet, že jeho první žena by udělala to tak a to zase onak . . .«

»Znám jednu dívku, která se provdala za vdovce a brzy toho litovala!«

V tom vmísil se do družiny těchto škarohlídů veselý, trochu jízlivý hlas.

»Řekněte mi alespoň, znáte Evina snoubence?«, otázala se Pepička.

»Já ne, já také ne, já také ne!« zaznělo se všech stran.

»Já ho znám«, prohlásila hrdě Pepička, a takového muže hned tak nenajdete! Jeho zjev je znamenitý, je na něm vidět, že je zdrav na těle i na duši, poctivý a ze srdce dobrý. Mimo to má báječné postavení. Eva s ním určitě bude šťastna!«

»Ale má přece dítě!« pravila jedna z dívek a stáhla ústa k pohrdlivému úsměšku.

»Tu starost ponech Evě!« odvětila Pepička. »Uj-

Červenajíc se, zmínila se o tom šeptem, ale se znaštuji tě, že to malé děvčátko bude se míti u Evy lépe než mnohé dítě u vlastní matky«.

»Já nelituji dítě, nýbrž Evu!«

»Eva není tak dutá a bezcitná jako vy!« vyhrkla Pepička — měla totiž zlaté srdce, ale dosti prudce vzkypěla a vše co jí tísnilo, přišlo jí velmi snadno na jazyk.

»Eva znala a milovala malou holčičku dlouho před tím, než poznala jejího otce. Dítě jí přirostlo k srdci tak, že si již ani nedovede představití život bez malé Růženky. Pán Bůh ví, proč nechal ve vašem srdci umlknouti touze po dítěti — proto však se nemusíte domnívati, že jsou všechny dívky takové jako vy. Bohu chvála a dík, nás které víme, že Bůh nás určil k mateřství je ještě mnoho. Ano — máme býti matkami — nejen svým vlastním dětem, nýbrž také všem sirotkům, chudým a ve světě opuštěným. Necítíte-li toho, jste zrůdné a mrzácké zrádkyně svého vlastního rodu!«

Po těchto slovech se Pepička obrátila a vyšla.

Také Eva se doslechla těchto řečí, ale nedbala jich. Věděla přece, že malý sirotek, kterého sňatkem přijme za vlastního není jí břemenem, nýbrž darem nebes. Upřímnou láskou, kterou k dítěti chovala, chtěla si jednou zasloužiti vlastní mateřství. Vzpomínala Magdiny krásné otázky: »Zasluhuji toho, abych se stala matkou?«

Den svatby se přiblížil. Eva a její snoubenec připravovali se naň s vážným duševním zahloubáním.

Nevyhledávali samoty ve dvou, aby byli jisti před cizími zraky. Mocný hlas smyslů neměl porušiti jemný souzvuk jejich duší. Se zcela čistým srdcem chtěli uzavřítí životní svazek.

»Ráda bych tě o něco poprosila!« pravila jednou Eva.

»Nevztahuje se tvá prosba na naši budoucnost?« tázal se jí snoubenec.

»Ano, neboť poslední týdny před naší svatbou připravují přece naši společnou budoucnost, vid'«

V ženichových očích zajiskřilo.

»Mám to uhodnouti?« otázal se.

»Je možné, že jsme spolu již tak úplně sladění?«

»Pokusím se o to alespoň. Nemyslíš snad, že by bylo krásné, kdybychom se před sňatkem zúčastnili exercicií?«

»Františku!« Bylo tolik blaženého štěstí a překvapení v jejím hlase, že již ani nemusila říkatí více. Snoubenec již věděl, že její přání uhodl.

»Půjdu tedy na tři dny do alžbětinského kláštera.«

»A já půjdu ve stejný den do exercičního domu pro muže. Skončíme den před sňatkem.«

»A ve svatební den půjdeme společně ke svatému přijímání.«

»Dáme se oddat dopoledne, aby se nám dostalo také mše svaté, vid'«

»Tak jsem si to také myslila. Potom nechť je třeba slavnostní hostina, ale jen v kruhu rodiny.«

»A potom půjdeme rovnou do nového domova.«

»Ovšem, můj milý«.

»A za týden přivedeme domů Růženku«.

František přivinul snoubenku na prsa a jemně jí hladil vlas. Neodvažoval se promluvit, přival slz hrozil udusit jeho hlas.

V den po exerciciích navštívili společně hrob Růženčiny matky.

»Když umírala«, pravil František, »říkala: Nenechám vás tu osamělé, pošlu brzy někoho k vám! — Nyní splnila slovo. Poděkujme jí a poprosme, aby se i v budoucnu za nás modlila...«

Odpoledne seděli snoubenci spolu a studovali obřady církevního sňatku. Všechny ostatní přípravy měli již skončeny. Předvečer velkého dne neměl být rušen hmotnými starostmi o byt, šatstvo a jídlo.

»Jak krásné je to, že církev obětuje za nás zvláštní mši svatou«, pravila Eva radostně.

»Ano a žádnou ze mší neobdařila tolika výsadami jako mši za snoubence. Pohled«, dodal, bedlivě sleduje text, »již při úvodní modlitbě prosí církev Boha za nás:

»Vyslyš nás, všemohoucí a milosrdný Bože, aby to, čemu se přisluhuje naší službou, tvým požehnáním tím více bylo naplněno«.

»Ano toto čtení týká se úplně nás«.

»Je to výňatek z listů Sv. Pavla«.

Pokračovali ve čtení:

»Bratři, ženy buďtež poddány mužům svým jako Pánu, neboť muž jest hlavou ženy, jakož i Kristus jest

hlavou Církve; on je spasitelem těla svého. Ale jako Církev poddána jest Kristu, tak i ženy budetež poddány mužům svým ve všem«.

František podíval se na Evu:

»Nikdy ti nebudu poroučeti Evičko«.

»Ale já budu také bez tvého rozkazu poslouchati«, s úsměvem pravila Eva. »Není v tom přece nic pokoušícího! Láska slouží vždy tomu, koho miluje. A služba z lásky není nikdy otrockým poddanstvím. Je spíše jistým druhem soucitu. Snažíme se vystihnouti myšlenky a přání, tak také já chci sloužiti našemu domovu a tobě...«

Potom četli:

»Muži, milujte své manželky, jakož i Kristus miloval Církev a vydal sebe sama za ni...«, dále bylo psáno:

»Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své a budou dva v tělo jedno. Toto tajemství je velké; já však pravím s ohledem na Krista a na Církev. Ale také vy milujte jeden každý manželku svou tak, jako sebe sama, manželka pak boj se muže svého«.

»To se vztahuje hlavně na mne«, poznamenal František, »já však radostně podepíši každé slovo«.

»Jaká krása je v tomto verši:

»Manželka tvá jako plodný kmen vinný uvaltí domu tvého. Synové tvoji jako výhonky olivové kolem stolu tvého«.

»A Evangelium?«

»To se na nás nevztahuje, neboť mluví o rozvodu«, pravil František.

»Přečteme si je ale přesto«, prosila Eva.

»Tu přistoupili k němu fariseové a pokoušeli ho, řkouce: Jest dovolenu člověku propustiti svou manželku z příčiny kterékoliv? On jim odpověděl: Což jste nečetli, že ten, který stvořil lidi, na počátku mužem a ženou je učinil a řekl: Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přilne k manželce své a ti dva budou tělem jedním? Nejsou tedy již dva, nýbrž jedno tělo. Nuže, co Bůh spojil člověk nerozlučuj«.

»Je s podivením, že lidé, kteří věří v Pána Ježíše, přece se dopouštějí rozvodu! Zřetelněji ani nemohl Spasitel mluvit proti rozvodu! Modlí se denně: Otče náš . . . přijď království Tvé . . . a sami pracují proti příchodu Božího království«.

»Obětní modlitbě se naučím nazpaměť a každého dne budu se jí modlit«, šeptala dojatě Eva. Potom hlasitě četla:

»V Tebe doufám Hospodine. Říkám: Bůh můj jsi Ty. V ruce Tvé jsou osudy mé«.

»A František pokračoval:

»Přijmi, prosíme, Pane, dar obětovaný pro svatý manželský svazek a toho díla, jehož jsi uštedřil, buď vůdcem«.

»Veď dílo, které jsi započal«, opakovala Eva.

Potom sehnuli se opět nad knihou a pokračovali s hlubokým dojetím ve čtení modliteb. Dospěli k podivuhodně krásnému požehnání, které se sluha Boží

před zakončením svaté oběti po modlitbě Páně nad novomanžely modlí:

»Bože, jenž jsi mocí své síly učinil všecko z ničeho, jenž jsi po uspořádání základů vesmírů muži k obrazu Božímu stvořenému proto ustanovil v ženě nerozlučnou pomocnici, neboť jsi dal ženskému tělu z těla muže povstati, uče, že to, co se Ti líbilo utvořiti z jednoho, není dovoleno nikdy rozloučiti;

Bože, jenž jsi tak vznešeným tajemstvím posvětil manželské spojení, že jsi v manželské smlouvě předznačil svatý vztah Krista a Církve; Bože, jímž se žena spojuje s mužem, a toto společenství od prvopočátků ustanovené takovým požehnáním bylo nadáno, že jediné nebylo odňato ani trestem prvotního hříchu, ani trestem potopy, pohlédni milostivě na tuto služebnici svou, která májíc býti spojena manželským společenstvím, vyprošuje si býti tvou záštitou chráněna; budiž při ní jeho lásky a míru; věrná a ctnostná nechť se snoubí v Kristu, nechť zůstane následovnicí svatých žen; budiž líbezná svému muži jako Rachel, moudrá jako Rebeka a věrná jako Sara; nechť původce hříchu si neosobuje žádný z jejích skutků; nechť zůstává opřena o víru a příkázání; nechť je s jediným chotěm spojena a prchá před nedovolenými styky; nechť chrání slabost svou silou kázně; budiž důstojná ostýchavostí, úctyhodná cudností, vzdělaná nebeskými naukami; budiž požehnána dítkami, budiž vyzkoušená a nevinná; nechť dospěje odpočinku Svátých a království nebeského; — nechť

oba uzří dítky dítek svých až do třetího, čtvrtého pokolení a nechť se dožijí žádaného stáří«.

Následovalo požehnání po svatém přijímání:

»Prosíme, všemohoucí Bože, doprovázej zřízení prozřetelnosti své láskyplnou přízní, abys ty, které spojuješ zákonitým společenstvím, chránil dlouhodobým pokojem«.

Po »Ite, Missa est« a všeobecném požehnání, následovala slova:

»Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jakubův budiž s vámi a nechť vyplní požehnání své nad vámi, abyste viděli dítky dítek svých až do třetího a čtvrtého pokolení a pak abyste měli bez konce život věčný, milostí Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Otcem a Duchem Svatým kraluje Bůh, na věky věkův. Amen«.

Takto vtiskla mladá dvojice modlitby církve ve svou mysl a srdce. Takto připraveni, poklekli příštího jitra před oltářem Páně, při němž bratr snoubenky provedl obřad sňatku a přinesl oběť mše svaté. Tento sňatek bylo zajisté lze srovnati se svatbou v Káni — bylť přece Pán Ježíš ve chvíli proměňování mezi nimi. A Eva před Ním sklánějíc svou myrtou ověncenou hlavu, cítila jeho svatou žehnající ruku na sobě spočinouti. Ano, jeho ruku a ruku jeho panenské Matky, která jistě stála u svého svatého Syna.

Kněz obrátil se k snoubencům:

» . . . táhli se vás před Bohem, beřete-li sobě tuto

zde přítomnou nevěstu Evu za svoji pravou manželku? — Táži se vás před Bohem, beřete-li sobě tohoto zde přítomného ženicha Františka za svého pravého manžela.

Slibujete si navzájem, že sobě věrnost a lásku manželskou zachováte, že nikterak a nikdy sebe neopustíte, nýbrž společně všechno dobré i zlé až do smrti snášeti a trpěti budete?»

»Ano slibujeme!« zazněl pevně a rozhodně hlas snoubenců.

Na okamžik pohlédli si Eva a František do očí. Věděli oba, že tímto prohlášením své vůle a rozhodnutí věnovali sobě Svátost manželství, že toto manželství církev uznala a že již v této chvíli stáli vedle sebe jako manželská dvojice.

Kněz zachytil jejich vzájemně do sebe ponořený pohled a jeho bratrské a kněžské srdce vyslalo k nebesům vroucí modlitbu za jejich štěstí.

Požehnal prsteny jako symboly věrnosti a nerozlučitelnosti a navlékl je oběma na prsty. Potom dal jim požehnání církve a když se znovu za ně pomodlil, svázal jejich ruce štolou.

»Spojují vás k manželství jménem Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen«.

Tím byl obřad sňatku ukončen.

Kněžský bratr dal jim ještě několik krásných myšlenek doprovodem pro životní pouť. Jeho hlas se téměř zlomil zadržovanými slzami.

Nyní se rozezvučely varhany a všechny city, těs-

nící se v hlubinách duše, odpoutaly se osvobozeně v tomto přívalu harmonie.

Svatá oběť byla vykonána.

Eva a její manžel ještě několik okamžiků setrvali klečíce před oltářem. Potom se uchopili za ruce.

A stejná myšlenka vložila jim stejná slova do úst. Šeptajíce jen sami pro sebe opakovali svatou přísahu:

»Až do smrti!...«